

Kaupunkitilaa vuorovaikutteisesti ja toiminnallisesti tuottamassa

Kaupunkiviljelypuutarha Kääntöpöydän osallistujien kokemuksia

Noora-Maria Jalonen
Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Ympäristöpolitiikan ja aluetieteen
opintosuunta
Pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2015

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

JALONEN, NOORA-MARIA: Kaupunkitilaa vuorovaikutteisesti ja toiminnallisesti tuottamassa - Kaupunkiviljelypuutarha Kääntöpöydän osallistujien kokemuksia

Pro gradu –tutkielma, ympäristöpolitiikan ja aluetieteen opintosuunta

71 sivua, 2 liitesivua

Lokakuu 2015

Tutkielmassa selvitetään, millaisissa prosesseissa tuotetaan kaupunkitilaa ympäristöön konkreettisesti vaikuttavassa vapaaehtoistoiminnassa. Tarkastelun kohteena on Helsingissä Keski-Pasilan vanhalla ratapihalla sijaitseva kaupunkiviljelypuutarha Kääntöpöytä, joka on tapaus omaehtoisesta ja toiminnallisesta kaupunkitilan tuottamisesta. Tutkimustehtävän taustalla on laajempi tavoite osallistua keskusteluun siitä, miten kaupunkikehittämisessä voitaisiin huomioida kolmannen sektorin potentiaalisuus yhteistyötahona. Yhteistyön mahdollisuuksien selvittämiseksi tarvitaan ymmärrystä siitä, miten omaehtoisuuteen perustuvassa toiminnassa muodostetaan merkityksiä kaupunkiympäristöstä.

Kääntöpöydän osallistujien kokemuksia tarkasteltiin laadullisen lähestymistavan avulla. Aineisto koostuu kuudesta haastattelusta, joiden toteuttamiseen käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Kokemuksia käsittelevät teemat muodostettiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysin avulla. Teoreettinen konteksti koostui näkökulmista koskien sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehittämisestä, vapaaehtoistoimintaa ja kaupunkiviljelyä, joissa keskeistä oli kokemuksellisuuden ja tilallisuuden tarkasteleminen.

Kääntöpöydän toiminta tuottaa moninaisia kokemuksia kaupunkitilasta liittyen aktiiviseen kaupunkilaisuuteen ja oman itsen näkemiseen yhtenä vaikuttajana. Lisäksi puutarha voidaan kokea tärkeänä arjen ja yhteisöllisyyden paikkana. Kokemusten syntyyn vaikuttavat erilaiset tilalliset ulottuvuudet dynaamisesti. Kokemukset eivät muodostu vain yksilötasolla merkittäviksi, vaan keskeistä toiminnassa on tuottaa jaettuja merkityksiä kaupunkitilasta. Merkityksiä jaetaan erityisesti vuorovaikutteisissa keskinäisen asemoitumisen ja luottamuksen rakentamisen prosesseissa, joita toteutetaan toiminnallisella neuvottelemisella.

Tulosten perusteella tutkielmassa esitetään, että omaehtoinen ja toiminnallinen kaupunkitilan tuottaminen tarvitsee toteutuakseen mahdollisuuksia sisäiselle toiminnan määrittelylle. Tämä vaatisi kaupunkikehittämisessä huomiota siihen, että toiminnan joustavalle muodostumiselle jätettäisiin riittävästi tilaa. Toiminnan ennakoimattomuus voitaisiin nähdä mahdollisuutena tuottaa uudenlaista kaupunkitilaa ja lisätä omaehtoista aktiivisuutta. Jatkotutkimuksen avulla voitaisiin pohtia, millaisilla tavoilla hallinnollisten ja omaehtoisen toiminnan tahojen näkökulmia voitaisiin saada kohtaamaan. Merkitysten tuottaminen ja jakaminen on kontekstisidonnaista, joten niiden erilaisia ilmenemismuotoja tulisi tarkastella tapauskohtaisesti. Havaintojen pohjalta voitaisiin kehittää yhteistyölle joustavia ja luovia toimintatapoja.

Asiasanat: kaupunkiviljely, kaupunkitila, kokemuksellisuus, kaupunkikehittäminen

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
2 Näkökulmia ihmisen ja kaupunkiympäristön suhteen rakentumiseen.....	4
2.1 Kohti kokemuksellisuutta hyödyntävää kaupunkikehittämistä.....	5
2.2 Vapaaehtoistoiminnan dynaaminen konteksti.....	8
2.3 Kaupunkiviljelyn sosiaalisuus ja tilallisuus.....	11
3 Tapauksen taustoista tulosten tuottamiseen.....	17
3.1 Elämyksellistä kaupunkivaikuttamista Kääntöpöydällä.....	17
3.2 Aineiston ymmärtäminen lähestymistavan perustana.....	21
4 Aktiivista kaupunkilaisuutta.....	26
4.1 Ympäristön rajojen kokeileminen.....	26
4.2 Tekeminen uskottavuutta ilmentämässä.....	30
4.3 Oman osaamisen ja yhteisen asiantuntijuuden kehittäminen.....	34
5 Sosiaalista kanssakäymistä ja arjen täydentämistä.....	37
5.1 Toimintaan ja ihmisiin tutustuminen.....	37
5.2 Yhteisöön kuuluminen.....	40
5.3 Mieluisaa tekemistä ja virkistäytymistä.....	44
6 Kaupunkiviljelyllä vuorovaikutteisesti tuotettua kaupunkitilaa.....	49
6.1 Moniulotteisia kokemuksia kaupunkitilasta.....	49
6.2 Keskinäistä asemoitumista ja luottamuksen rakentamista.....	55
6.3 Lähestymistavan mahdollisuuksia ja haasteita.....	60
7 Johtopäätökset.....	63
Lähteet.....	67
Liite: Teemahaastattelurunko.....	72

1 Johdanto

Nopeutunut kaupungistuminen on lisännyt tarvetta käsitellä moninaisilla tavoilla sitä, miten ihmisten suhde elinympäristöönsä muodostuu. Kehittämistoimissa ja alueiden suunnittelussa pohditaan, miten voitaisiin lisätä ihmisten osallisuutta oman ympäristönsä rakentumiseen ja yhteisön jäsenyyteen. Ihmisten oman aktiivisuuden merkitystä voidaan pohtia tarkastelemalla esimerkiksi sosiaaliseen kestävyyyteen liittyviä tekijöitä taloudellisten ja ekologisten tekijöiden rinnalla. Sosiaalisten tekijöiden huomioiminen käytännössä saattaa kuitenkin olla haasteellista, sillä niihin liittyvät prosessit voivat olla hankalasti mitattavissa ja yleistettävissä. Etenkin omaehtoisesti rakentuvan toiminnan tarkastelemiseen voidaan tarvita näkökulmaa, jossa paikannetaan paikallisia prosesseja. Kaupunkien monitasoisen kehittämisen katsonkin tarvitsevan ymmärrystä siitä, miten ihmiset muodostavat merkityksiä kaupunkiympäristöstä.

Tutkielmassa tarkastelen helsinkiläistä Kääntöpöydän kaupunkiviljelypuutarhaa, joka toimii tapauksena omaehtoisesta ja toiminnallisesta kaupunkitilan tuottamisesta. Kääntöpöytä on ympäristöjärjestö Dodo ry:n vuonna 2012 Keski-Pasilan vanhalle ratapihalle perustama kaupunkiviljelypuutarha, jonka toimintaan kuuluu viljelyn lisäksi muun muassa kahvilan ylläpitämistä, tapahtumien ja koulutusten järjestämistä sekä niihin osallistumista. Kääntöpöydällä pyritään vaikuttamaan ihmisten toimintaan eri tasoilla, sillä tavoitteena on uudenlaisten ekologisten ratkaisumallien luomisen lisäksi kehittää kansalaisaktiivisuutta.

Omaakohtaiset kokemukseni kaupunkiviljelystä ovat vaikuttaneet kiinnostumiseen siitä, miten itse ruokaa kasvattamalla voi saada monenlaisia kokemuksia kaupunkiympäristöstä. Maaseudulta kaupunkiin muuttaneena olen pohtinut erilaisia mahdollisuuksia viljellä kaupungissa ilman oman pihan hankkimista ja kesällä 2010 osallistuin Tampereen yliopiston kampuksella järjestettyyn kaupunkiviljelyyn. Ruuan omavarainen kasvattaminen kaupunkiympäristössä itsessään vaikutti kiinnostavalta asialta, mutta osallistumisen myötä havaitsin, miten yhteistoiminnassa voi muodostua uudenlaisia käsityksiä ennalta tutusta paikasta. Kiinnostuin mahdollisuuksista pohtia tutkielman avulla sitä, millaista merkitystä muun muassa sosiaalisilla suhteilla on kokemusten syntyymiseen konkreettisesti ympäristöön vaikuttavassa toiminnassa.

Kääntöpöydän toiminnallisuuden monipuolisuus herätti osaltaan mielenkiinnon paikkaa kohtaan. Koin Kääntöpöydän erityiseksi verrattuna sellaiseen toimintoihin, joissa vaikutetaan

keskeisesti järjestämällä keskustelutilaisuuksia tai antamalla lausuntoja koskien kaupunkiympäristöä. Kääntöpöydän toiminnan voikin nähdä osaksi lisääntyntä suoraa kansalaisvaikuttamista siten, että siinä pyritään tuottamaan itse uudenlaisia ratkaisuja ja jakamaan tietoa ulkopuolisille. Kääntöpöydän toiminta on kiinnittynyt tiettyyn ympäristöön, jossa se toimii pysyvänä esimerkkinä kaupunkiviljelystä ja kiinnekohtana yhteisölle. Täten se eroaa esimerkiksi sellaisista kaupunkiviljelyyn liittyvistä vaikutustavoista, joilla otetaan näkyvästi kantaa, mutta mahdollisesti vain väliaikaisesti. Puutarhan avulla luodaan myös uudenlaista fyysistä kaupunkiympäristöä paikassa, jossa vanhan ratapihan elementit luovat kontrastia kasvihuoneen vehreydelle.

Halusin tutkia erityisesti järjestöön liittyvää toimintaa, sillä hallinnollisella taholla on suhtauduttu positiivisesti kolmannen sektorin mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnan hyödyksi. Järjestötoiminnalla on nähty olevan mahdollista tukea esimerkiksi lähidemokratian kehittämistä. Toiminnalla on nähty voivan kannustaa kansalaisia omaan aktiivisuuteen, kuten toimimaan oman ympäristönsä hyväksi muillakin tavoin kuin osallistumalla hallintoon tai puoluepolitiikkaan sidottuihin toimintoihin. Lisäksi järjestötoiminnan parissa on nähty voitavan järjestää yhteisöllisiä kokemuksia tuottavia tapahtumia tai toimintaa. Positiivisen suhtautumisen vuoksi näkisin olevan mahdollisuuksia myös siihen, että kolmanteen sektoriin suhtauduttaisiin potentiaalisena kaupunkikehittämisen yhteistyötahona. Erilaisissa tutkimuksissa onkin pohdittu, miten kolmas sektori voisi edistää kestävästä kaupunkikehittämisestä. Yhdessä mahdollisuudeksi on nähty järjestöjen toimiminen vuorovaikutuksen kanavana julkisen sektorin ja kansalaisten välillä.

Kaupunkiviljelyyn liittyvä järjestötoiminta voisi mielestäni tuoda uutta näkökulmaa sellaisen vapaaehtoistoiminnan tarkastelemiseen, jossa voidaan tavoittaa sosiaalisia hyötyjä. Kaupunkiviljelyssä konkreettinen ympäristöön vaikuttaminen voi vaikuttaa erityisellä tavalla esimerkiksi yhteisöllisyyden tuntemiseen. Kaupunkiviljelyä voitaisiinkin tarkastella monella tavalla koettuna toimintana. Kaupunkiviljely vapaaehtoistoimintana on viime vuosina herättänyt lisääntyvää kiinnostusta kaupunkien hallinnon taholla, jossa on pyritty tapoja tukea kansalaisten aktivoitumista omien toimintojen aloittamiseen. Kiinnostus aktivointiin on ilmennyt esimerkiksi siten, että Helsingin Rakennusvirasto on yhdessä Dodo ry:n kaupunkiviljelijöiden kanssa laatinut oppaan kaupunkiviljelystä.

Dodo ry:n kaupunkiviljely on ollut yksi tutkimuskohde erilaisissa opinnäytetöissä. Lisäksi kaupunkiviljelyä Suomessa on tutkittu esimerkiksi palstaviljelyn merkityksiä tutkimalla. Viljelymuodoista yhteisöpuutarhojen, *community garden* merkitystä on tarkasteltu useissa kansainvälisissä tutkimuksissa ja kohteet ovat sijainneet esimerkiksi Yhdysvalloissa, Saksassa, Englannissa ja Australiassa. Tutkimuksissa kaupunkiviljely ei välttämättä kytkeydy jonkin järjestöön toimintaan, mutta vapaaehtoistoiminnan konteksti voi näkyä niissä organisointitapojen ja osallistujien motiivien tarkasteluna.

Tutkielman taustalla on laajempi tavoite osallistua keskusteluun siitä, miten kaupunkikehittämisessä voitaisiin muodostaa yhteistyötä eri sektorien välille. Erilaisissa yhteiskunnallisissa kehittämistoimissa voidaan havaita olleen haasteita toimia kolmannen sektorin kanssa esimerkiksi silloin, kun sen toiminnan luonteelle ja resursseille on kohdistettu sopimattomia vaatimuksia. Vaatimukset ovat voineet liittyä esimerkiksi tehokkaamman tuottavuuden tavoittamiseen. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan ymmärrystä kolmannen sektorin toiminnan erityispiirteistä ja siitä, miten nämä ilmenevät käytännössä. Lähestymistapaa voitaisiin hyödyntää myös sellaisessa kaupunkikehittämisessä, jossa pohditaan sosiaalisen kestävyysedistämistä kolmannen sektorin avulla. Kaupunkikehittämisen haasteet voivat ilmetä siinä, miten suunnittelussa käsitetään kaupunkitilan kokemuksellisuus.

Tutkielmassa lähestyn osallistujien kokemusten tarkastelun avulla sitä, miten kolmanteen sektoriin liittyvässä kaupunkiviljelyssä tuotetaan kaupunkitilaa. Kokemusten tarkastelussa liian tarkasti rajautuvat kysymykset voisivat tuottaa kapea-alaista tietoa. Kysymyksissä olen pyrkinyt jättämään tilaa sille, että aineistosta voi tulla esiin monenlaisia näkökulmia. Kaupunkitilasta muodostetut kokemukset näkyvät ihmisten toiminnassa ja käsityksissä monin tavoin ja niiden tarkasteleminen voi olla haasteellista. Laadullisen ja aineistolähtöisen lähestymistavan avulla koen voitavan käsitellä kokemuksia ilman tarkkaan muodostettuja ennakkokäsityksiä. Teoreettiset näkökulmat ovat ohjanneet tutkimustehtävän näkökulmaa, mutta painotus on haastateltavien kokemuksista tehdyissä havainnoissa. Ensinnä tarkastelen aineistoa seuraavan tutkimuskysymyksen avulla:

Millaisia kokemuksia Kääntöpöydän osallistujille muodostuu kaupunkitilasta?

Keskeistä tutkielmassa on selvittää, millaisissa prosesseissa kokemuksia ja merkityksiä kaupunkitilasta muodostetaan. Kaupunkitilan tuottamisen prosesseihin vaikuttaa toiminnan ympäristö, johon kuuluu sekä sosiaalisia että materiaalisia tekijöitä. Tilan tuottamisen sosiaali- seen vuorovaikutukseen käsittelen osallistuvan muiden osallistujien lisäksi toiminnan ulkopuolisia ihmisiä. Toisen tutkimuskysymyksen avulla selvitan, millaisia tilan tuottamisen prosesseja Kääntöpöydällä ilmenee:

Miten Kääntöpöydällä tuotetaan kaupunkitilaa osallistujien keskinäisessä ja ympäristön välisessä vuorovaikutuksessa?

Tutkielman toisessa luvussa esittelen teoreettisen kontekstin, josta käsittelen ensiksi tutkimus- tehtävää ohjanneita käsityksiä sosiaalisten tekijöiden ja kolmannen sektorin huomioimisesta kaupunkikehittämisessä. Luvussa käsittelen lisäksi näkökulmia kokemuksellisuudesta ja tilal- lisuudesta vapaaehtoistoiminnan ja kaupunkiviljelyn tutkimuksissa. Kolmannessa luvussa kä- sittelen tutkielman tapauksen Kääntöpöydän taustaa, kehitysvaiheita sekä millaista kuvaa puu- tarhasta on välitetty mediassa ja tutkimuksessa. Luvussa esittelen myös laadullisen tutkimusotteen merkitystä aineiston keruu- ja analyysimenetelmissä. Tutkielman lähestymistä- vasta pohdin tarkemmin tapaustutkimuksen piirteitä, kuten suhtautumista tuotetun tiedon yleistettävyyteen. Aineiston analyysiluvut muodostuvat kahdesta luvusta sekä tuloksia tarkas- televasta luvusta. Lopuksi johtopäätöksissä pohdin, miten tutkimustuloksia voitaisiin hyödyn- tää kaupunkikehittämisen erilaisten tahojen ymmärtämiseen ja siten menetelmien kehittämi- seen.

2 Näkökulmia ihmisen ja kaupunkiympäristön suhteen rakentumiseen

Tutkielmassa näkökulmat sosiaalisesta kestävydestä ovat toimineet lähtökohtana sen pohti- miselle, millaisia painotuksia kaupunkikehittämisessä tulisi olla taloudellisten ja ekologisten tekijöiden lisäksi. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen mahdollisuuksia lähestyä sosiaaliseen kestävyys- teen liitettyjä tekijöitä ilman pyrkimystä tarkkojen määritelmien muodostamiseen. Kehitän myös näkökulmaa siihen, millaista merkitystä kokemuksellisuuden huomioimisella on nähty olevan kaupunkikehittämiselle. Toisessa alaluvussa pohdin mahdollisuuksia lähestyä

kaupunkitilan kokemuksellisuutta vapaaehtoistoiminnan näkökulmasta. Viimeisessä alaluvussa käsittelen tarkemmin empiriaan kiinnittyviä kaupunkiviljelyn tutkimuksia, joissa toiminnan merkitystä ja muotoutumista tarkastellaan erilaisista näkökulmista.

2.1 Kohti kokemuksellisuutta hyödyntävää kaupunkikehittämistä

Sosiaalisen kestävyysden tarkasteleminen ilmentää yhtä tapaa lähestyä kokemuksellisuuden merkitystä kaupunkikehittämisessä. Urbaani konteksti luo omanlaisia näkökulmia kestävyysden, jonka laaja määritelmä ja ulottuvuuksien välinen jännite ovat johtaneet esimerkiksi siihen, että monenlaisia urbaaneja muotoja on kuvailtu kestäviksi (Dempsey ym. 2009, 289). Urbaaniin kontekstiin liittyen on pyritty nostamaan esiin erilaisia laajempia teemoja. Colantonio ja Dixon (2010, 25) esittelevät urbaanin uudistamisen politiikasta kolme ajankohtaisiksi näkemäänsä teemaa, jotka ovat osallistuminen, sosiaalinen sekoittuminen ja sosiaalinen pääoma. Dempsey, Bramley, Power ja Brown (2009, 290) nostavat määrittelyissään keskeisiksi sosiaalisen pääoman, sosiaalisen yhtenäisyyden sekä sosiaalisen sisään- ja ulossulkemisen.

Sosiaalista kestävyyttä on pyritty lähestymään myös luomalla erilaisia mittareita toimenpiteiden kohdentamiseksi. Urbaanin kestävyysden indikaattoreiden on katsottu olevan keskeisiä muun muassa tavoitteiden asettamisessa (Shen, Ochoa, Shah & Zhang 2011, 17). Ehdotukset sosiaalisista indikaattoreista voivat sisältää hyvin laajasti erilaisia mitattavia tekijöitä (Shen ym. 2011, 27–28). Mittareita on pyritty luomaan myös kotimaisissa hankkeissa, kuten Seutu-keke:ssä, Kestävä seudullinen maankäyttö ja liikenne (Saarela & Söderman 2011, 9). Hankkeen raportissa mittarien luomisen haasteiksi mainitaan esimerkiksi mitattavien ja laadullisten mittarien ”erilainen luonne” (Söderman, Saarela, Kopperoinen, Väre, Valli & Yli-Pelkonen 2011, 189). Sosiaalisen kestävyysden määrittelyssä haasteellista voi olla myös siihen liittyvien tekijöiden näkeminen joko positiivisina tai negatiivisina. Teoriassa ja politiikassa on saatettu esimerkiksi olettaa tiettyjä tekijöitä tavoittelun arvoisiksi. (Dempsey ym. 2009, 292.) Erilaiset määrittelypyrkimykset ovat herättäneet itselläni kysymyksiä siitä, miten laadullisempia tekijöitä voitaisiin käsitellä paikallisten prosessien näkökulmasta. Määrittelyihin liittyvät ongelmat viittaavatkin siihen, miten niiden rinnalle tarvitaan ymmärrystä kokemusten muodostumiseen vaikuttavista prosesseista ja toiminnan kontekstista.

Kaupunkien rakentumista yleisemmin käsittelevissä näkökulmissa on esitetty, miten toimenpiteiden suunnittelussa tarvitaan ymmärrystä sosiaalisten ja paikallisten tekijöiden merkityksestä. Ymmärrystä voitaisiin lisätä tarkastelemalla erilaisia tapoja muodostaa kokemuksia kaupunkiympäristöstä. Reijo Väärälä (2014) esittää Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen raportissaan *”Sosiaalinen kaupunkistrategioissa - Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö?”*, miten kaupunkien kehittämisessä olisi tarpeellista käsitellä ihmisten omia tulkintoja ja kokemuksia kaupunkitilasta. Väärälä pyrkii yhdistämään kaupunkipolitiikan näkökulmia sosiaalipolitiikkaan ja hänen työnsä pohjautuu muun muassa kysymykseen siitä, kelle kaupunkia suunnitellaan ja miten kaupunkien kokemuksellisuutta voitaisiin käsitellä. (emt., 13–14.) Suunnittelussa tulisi hänen mukaansa nostaa keskeiseen tarkasteluun inhimillinen toiminta ja arjen organisoituminen (emt., 18). Kiinnostavaa on myös se, miten Väärälä näkee kaupungin voivan myös vaikuttaa siihen, että ihmiset itse voisivat tuottaa merkityksellistä kaupunkitilaa. Hänen mukaansa kaupungin tarvitsisi avata mahdollisuuksia sellaisten toimintojen kehittymiselle, joissa kaupunkia luodaan omilla tahoilla monimuotoisissa yhteisöissä. Samalla voitaisiin luoda *”mahdollisuuksia sosiaalisesti kestävään kehitykseen”*. (emt., 66–67.)

Tutkielman avulla haluan osaltani osallistua keskusteluun siitä, miten ihmisten omaa toimintaa kaupungeissa voitaisiin lähestyä kokemuksellisella tasolla. Taustalla vaikuttavat keskeisesti oman tieteenalani keskustelut tilan tuottamisesta ja siitä, miten ihmisten nähdään luovan merkityksiä ympäristöstä vuorovaikutuksessa toisiinsa. Teoreettisessa keskustelussa kiinnostus kokemuksellisuuteen ilmenee esimerkiksi humanistisen maantieteen perinteessä, jossa näkökulmat tilan moninaiseen ymmärtämiseen ovat kehittyneet erilaisten tieteen paradigmojen, kuten 1980- ja 90-luvuille ajoittuvan maantieteen kulttuurisen käänteen myötä. Tilan ja paikan käsitteellistämisen kehitys on ilmennyt muun muassa siirtymisenä mitattavien ja fyysisten tekijöistä kokemuksellisten ja vuorovaikutteisten prosessien tarkastelemiseen, kuten tilan tuottamiseen sosiaalisesti yksilöiden ja yhteisöjen välisen merkityksenannon kautta. (Vuolteenaho 2002, 238.) Kiinnostavaa muuttuneessa lähestymistavassa onkin erityisesti se, miten näkökulmia pyrittiin kehittämään objektiivisen tiedon tavoittelusta sen käsittämiseen, miten maailma rakentuu subjektiivisesti sekä intersubjektiivisesti (emt., 12–13).

Sosiaalisesti tuotetun tilan tutkimisessa kaupunkitutkimus on muodostunut yhdeksi ajankohdaiseksi teemaksi ja sen piirissä voidaan tarkastella moninaisia kysymyksiä liitettyä urbaaniin

kontekstiin, kuten kaupungin paikkojen merkityksiä erilaisille käyttäjäryhmille. (Vuolteenaho 2002, 245–246.) Seija Ridell, Päivi Kymäläinen ja Timo Nyyssönen (2009) esittelevät Vuolteenahon tavoin erilaisia tilan käsitystapoja. Yhtenä tutkimuksen kohteena on ollut julkisen tilan relationaalisuus. Ymmärrettäessä kaupunkitila relationaalisesti voidaan käsittää, miten esimerkiksi torit ja puistot rakentuvat sosiaalisten suhteiden kautta. Taasen absoluuttisen tilakäsityksen mukaan kaupungin tilallisuutta voidaan kuvata rajattuina ja melko muuttumattomina paikkoina. (Ridell, Kymäläinen & Nyyssönen 2009, 13.) Tutkielmassa tilan julkisuuden merkitys ilmenee esimerkiksi siinä, millä tavoin tuottamisen prosesseihin voivat osallistua myös toiminnan ulkopuoliset ihmiset.

Tutkielmassa keskityn kokijan näkökulman tarkastelemiseen, sillä koen tarpeelliseksi tuoda esiin, miten kaupunkitila muodostuu sitä tuottavien ihmisten näköiseksi. Tiina-Riitta Lappi (2007) käsittelee väitöskirjassaan *”Neuvottelu tilan tulkinnoista – Etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa”* muun muassa sitä, millaisia puhuntoja kaupunkitiloista esitetään. Lapin mukaan tarkastelemalla ihmisten kokemuksia esimerkiksi yksityisten kaupunkikertomusten kautta voitaisiin saada tietoa siitä, miten asuminen ja eläminen kaupungeissa muodostuu moniulotteisesti. Eriytyiseksi hän näkee myös sen, miten tarkastelun avulla voidaan nostaa yksilöiden aktiivinen toimijuus esiin. (Lappi 2007, 157.) Erilaisten puhuntojen tarkastelemiselle on tarvetta muun muassa sen vuoksi, että näkemykset poikkeavat toisistaan. Lapin tulkintojen mukaan julkisissa puhunnoissa sosiaalinen monimuotoisuus saattaa jäädä vähemmälle huomiolle, kun ihmisten toimintaa kaupungeissa kuvataan *”oletettuna ja toivottuna ja lisäksi suhteellisen homogeenisena käyttäytymisenä”* (emt., 141).

Vaikka tutkimuksissa vaikuttaisi olevan lisääntyvää kiinnostusta kaupunkitilan kokemuksellisuuteen ja sosiaaliseen tuottamiseen, en koe näkökulmien muuttuneen itsestään selviksi käsityksiksi. Haasteet sisällyttää kokemuksellisuutta käytännön kaupunkikehittämistöimiin ja asiantuntijoiden käsityksiin osoittavat olevan tarvetta sen tutkimiselle. Tutkimustiedon avulla voitaisiin näkemykseni mukaan lähentää erilaisia käsitystapoja. Lappi pohtii, miten tila voidaan nähdä käsitettävän moniulotteisesti, kuten konkreettisesti, sosiaalisesti ja mentaalisesti. Kuitenkin tarkastelijan suhde kaupunkiin vaikuttaa siihen, millaista käsitystapaa saatetaan painottaa. Lapin mukaan suunnittelijat saattavat keskittyä tilan konkreettiseen ulottuvuuteen, jolloin käsitys kaupungista on abstrahoitu ja mitattava. (emt., 145–146.) Tällaisesta näkökul-

masta saattaakin olla haastavaa käsittää, miten voitaisiin lähestyä omaehtoista kaupunkitilan tuottamista.

Seuraavassa alaluvussa esittelen käsityksiä siitä, miten kolmannen sektorin on nähty voivan hyödyttää kaupunkikehittämistä. Lisäksi pohdin mahdollisuuksia käsitellä kokemuksellisuutta vapaaehtoistoiminnan näkökulmasta. Yhtenä lähestymistapana esitän käsitteellisen mallin siitä, millaiset erilaiset ulottuvuudet vaikuttavat toimintaan osallistumiseen.

2.2 Vapaaehtoistoiminnan dynaaminen konteksti

Kolmannen sektorin merkitystä sosiaalisten tekijöiden tavoittamiseen on pohdittu erilaisissa yhteyksissä. Näihin pohdintoihin ovat vaikuttaneet esimerkiksi muutokset paikallista toimintaa laajemmissa olosuhteissa. Tarpeeseen nostaa kolmas sektori keskustelun ja tutkimuksen kohteeksi ovat esimerkiksi Voitto Helanderin (1998) mukaan vaikuttaneet muutokset länsimaisten yhteiskuntien rakenteissa ja ideologioissa. Keskustelun syntyyn on vaikuttanut etenkin hyvinvointivaltion kehittämisen vaihtoehtojen pohtiminen. (Helander 1998, 11.) Helander esittää Wijkströmin (1996) muotoilun hyvinvointivaltion kolmesta kriisiteesistä, jotka valottavat syitä kiinnostukselle kolmatta sektoria kohtaan. Erityisesti yksi teeseistä liittyy siihen, miten kolmannen sektorin toiminnoilla voitaisiin edistää vuorovaikutusta yhteiskunnan eri tahojen kesken. Toiminta- tai funktiokriisiteesin mukaan kolmas sektori voisi toimia vastauksena joustamattomiksi ja hierarkkiseksi muuttuneille rakenteille. Tällaiset rakenteet eivät teesin mukaan sovi toimintoihin, joissa tarvittaisiin verkostomaisuutta ja horisontaalisen kommunikaation vahvistamista. (emt., 13–14.) Kaupunkikehittämisessä tällainen näkökulma ilmenee esimerkiksi siten, että erilaisten toimijoiden välistä vuorovaikutusta on nähty tarpeelliseksi kehittää monimuotoisempaan ja vastavuoroisempaan suuntaan.

Järjestöjen on nähty voivan edistää eri toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja lisätä ymmärrystä asukkaiden kokemuksista. Esimerkiksi urbaanien ympäristöjen uudistamisprojekteissa on nähty tarpeelliseksi vuorovaikutus eri osapuolten kesken, jossa yhteisön tavoittamisen voidaan katsoa tapahtuvan lähinnä kolmannen sektorin organisaatioiden välityksellä (Cornelius & Wallace 2011, 71). Cornelius & Wallace (2011, 80) viittaavat tarkemmin Hartin (2003) ja Sandovalin (2010) tutkimuksiin, joissa korostetaan kolmannen sektorin organisaatioiden tärkeyttä muun muassa yhteisön toiveiden ilmaisemisessa. Copeman (2008) käsittelee perma-

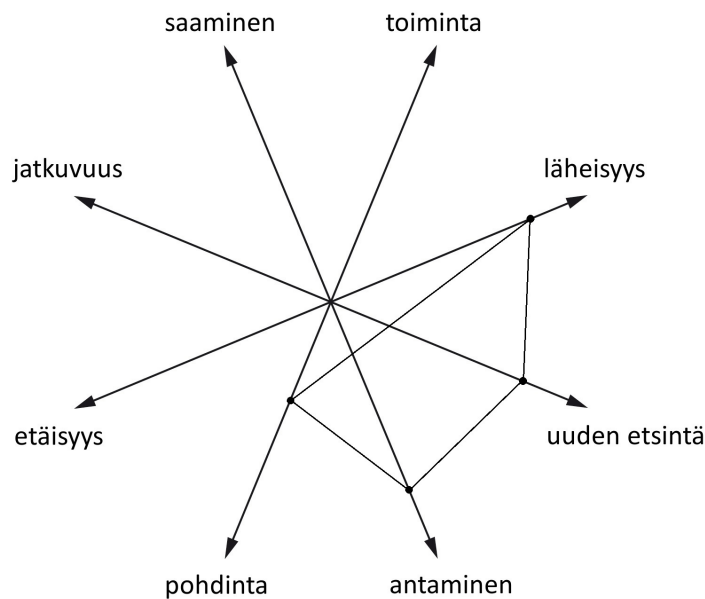
kulttuurin tapausesimerkkiä Australiassa ja esittää, miten mahdollisten ongelmien paikantamiseksi tarvitaan epämuodollista vuorovaikutusta suunnittelijoiden ja paikallisten välillä. Keskeiseksi Copemanin näkemyksestä voisi nostaa sen, ettei tavoitteena tulisi olla pelkästään kaupunkikehittämisen parantaminen yleisesti, vaan kestävien ratkaisujen saavuttaminen vastaavuoroisuuden avulla. (Copeman 2008, 45.)

Kolmannen sektorin toimiminen vuorovaikutuksen edistäjänä vaatii näkemykseni mukaan ymmärrystä siitä, miten siihen liittyvissä toiminnoissa tuotetaan kokemuksia kaupunkitilasta. Vapaaehtoistoiminnan tutkimuksissa kokemusten muodostumista on lähestytty esimerkiksi painottamalla toiminnan yksilönäkökulman tarkastelemista. Lähestymistavan taustalla on Marianne Nylundin ja Anne Birgitta Yeungin (2005, 21–22) mukaan tutkimisen kehittyminen toiminnan historiaa ja asemaa yhteiskunnassa painottavasta näkökulmasta enemmän yksilöiden kokemuksia tarkastelevaksi. Painopisteen kehittymiseen ovat saattaneet vaikuttaa havainnot kontekstin muuttumisesta. Aaro Harju (2005, 72–75) esittää järjestötoiminnan ja yhteisöllisyyden muuttuneen yksilöllisempiä tekijöitä huomioivaan suuntaan, jolloin toiminta keskittyy henkilökohtaisesti tärkeäksi koettuihin asioihin. Myös Yeung (2002, 37) toteaa, miten osallistujien motiiveihin ja erityisesti toimintaan mukaan lähtemiseen vaikuttaa yksilöllisempi elämäntapa. Viime vuosina yhteisöllisen toiminnan muodot ovat kuitenkin monipuolistuneet ja on puhuttu yhteisöllisyyden uudesta noususta (esim. Alatalo 2014). Tällöin voikin olla tarvetta havainnoida, miten vapaaehtoistoiminnan konteksti muuttuu edelleen ja pohtia, miten se vaikuttaa kokemusten muodostumiseen.

Yksilötason kokemuksia on lähestytty tutkimalla esimerkiksi toimintaan liittymisen ja mukana pysymisen motiiveja sekä millaisten näkemysten mukaan motiivit rakentuvat. Yhtenä esimerkkinä käytän Yeungin muodostamaa vapaaehtoistoiminnan timanttimallia, jonka avulla voi muodostaa käsitystä siitä, miten moninaisesti yksilökokemukset vapaaehtoistoiminnassa rakentuvat. Yeung (2005, 107 & 118 & 121) esittää mallistaan kolme erilaista versiota: ensin tyhjän mallin, toiseksi ulottuvuuksien keskinäisiä suhteita kuvaavan mallin ja kolmanneksi yksilökohtaisia motivaatioita kuvaavan mallin, jonka mukaista motivaatiokarttaa (kuvio 1) käytän seuraavassa esimerkkinä, sillä siitä voi havaita erilaisia tarkastelun tasoja.

Yeungin timanttimallissa ulottuvuudet kuvaavat erilaisia motivaation suuntautumisen ääripäitä seuraavien käsiteparien avulla: saaminen–antaminen, jatkuvuus–uuden etsintä, etäisyys–lä-

heisyys sekä pohdinta-toiminta. Ulottuvuuksista suurin osa on myös kytköksissä toisiinsa (Yeung 2005, 118). Kuvion 1 avulla esitän Yeungin kuvioon pohjautuvan tavan käyttää timanttimallia sen tarkastelemiseen, miten yksilökohtainen motivaation tila rakentuu tarkastelun ajankohtana. Yeung hahmottaa mallin avulla myös motivaation suuntautumista sekä osallistujaan itseensä (vasemmalle sijoittuvat ääripäät) että poispäin (oikealle sijoittuvat ääripäät). Kuvion 1 esittämässä motivaatiokartassa painottuvat oikealle suuntautuvat merkinnät, jotka kuvaavat motivaation suuntautuvan enemmän muita kuin itseä kohtaan. (emt., 121–122.)

Kuvio 1. Timanttimalli henkilökohtaisena motivaatiokarttana (Yeung 2005, 121 pohjalta)

Motivaatiokartta ja sen avulla muodostetut tulokset ilmentävät yksilön toiminnan suuntautumisen monipuolisuutta ja siihen sisältyviä ristiriitaisuuksia. Yksilöidyistä motivaatiokartoista tehtyjen havaintojen avulla voi myös seurata motivaatioiden suuntautumista sekä kehittää laajemmin toimintaa. (Yeung 2005, 122.) Mallia voidaan tulkintani mukaan hyödyntää myös havainnollistavana esimerkkinä vapaaehtoistoiminnan dynaamisuudesta siten, ettei tarkastelun kohteena tarvitse olla yksilöidyt kokemukset. Yeungin mallin tyhjä versio ilmentääkin yleisemmin vapaaehtoistoimintamotivaation ilmiötä kuin yksittäisten osallistujien kokemuksia (emt., 108). Yeung pyrkii kuvaamaan mallin avulla erityisesti motivaatioelementtien vuoro-

vaikutusta ja pohtimaan vapaaehtoistoiminnan muodostumista kokonaisuutena (emt., 109). Tutkielmassa Yeungin timanttimalli on ohjannut ajatuksiani sen pohtimiseen, miten kokemusten muodostumiseen vaikuttavat eri tekijöiden vuorovaikutussuhteet. Sovellan tutkielmassa timanttimallin ajatusta siihen, miten kaupunkitilan tuottaminen kytkeytyy moninaisiin tekijöihin, jotka liittyvät sekä vapaaehtoistoiminnan luonteeseen että kaupunkiviljelyn tilallisiin ulottuvuuksiin. Yeungin mallin pohjalta pyrin hahmottamaan sitä, miten erilaiset tilalliset ulottuvuudet vaikuttavat kaupunkitilan kokemiseen dynaamisesti ja vaihdellen.

2.3 Kaupunkiviljelyn sosiaalisuus ja tilallisuus

Kaupunkiviljelyn tilallisten ulottuvuuksien käsittäminen riippuu osaltaan tutkimuksen näkökulmasta ja tutkimuksissa esimerkiksi sosiaalisia tekijöitä voidaan käsitellä erilaisin painotuksin. Kaupunkiviljelyä voidaan tarkastella esimerkiksi tukeutuen johonkin rajattuun teoreettiseen sosiaaliseen lähestymistapaan, kuten sosiaalisen pääoman käsitteistöön. Firth, Maye & Pearson (2011) ovat tutkineet kahdesta yhteisöpuutarhasta, millaista yhteisöä niissä muodostuu ja miten muodostuminen tapahtuu. Tavoitteena tutkimuksessa on myös tarkastella, miten puutarhat hyödyttävät paikallisyhteisöä. (Firth, Maye & Pearson 2011, 555.) Kingsley ja Townsend (2006) tutkivat urbaania yhteisöviljelmää Melbournessa ja luonnonmukaisten palveluiden vaikutusta sosiaalisen pääoman muodostumiseen. Tutkimuksen mukaan viljelystä saatavia sosiaalisia hyötyjä voivat olla *”lisääntynyt sosiaalinen yhtenäisyys, sosiaalinen tuki ja sosiaaliset suhteet”*. (Kingsley & Townsend 2006, 525.) Sosiaalisia tekijöitä painottaviin tutkimuksiin saattaa kuitenkin sisältyä vähintään viitteitä siihen, miten materiaalisella ympäristöllä nähdään olevan vaikutusta sosiaalisiin tekijöihin. Kingsley ja Townsend (2006, 525) pohtivat oman tutkimuksensa perusteella, miten sosiaalisten tekijöiden tutkimisessa olisi tarvetta tutkia yhteisöpuutarhoista myös ajallisia ja tilallisia ulottuvuuksia.

Tutkielmassani tilallisuuden monitasoinen huomioiminen perustuu humanistisen maantieteen tilan ja paikan käsitteisiin, joiden määrittelyä ja käyttöä esimerkiksi Lappi pohtii tutkimuksessaan. Hän esittää, miten tilan ja paikan määrittelemisen on hyvin moninaista ja miten käsitteet ovat myös lähentyneet toisiaan. Lapin tulkinnoista voi todeta, miten tarkkaa määrittelyä olenaisempaa saattaa olla se, miten käsitteiden ilmeneminen kussakin tutkimuksessa tuodaan esiin. Omassa tutkimuksessaan Lappi ilmaisee keskittyvänsä sosiaalisen ja materiaalsen ympäristön vuorovaikutukseen kaupunkitilan merkityksellistämässä. (Lappi 2007, 42.) Vuoro-

vaikutteisia prosesseja painottava näkökulma tilan ja paikan muotoutumisesta on toiminut myös oman tutkielmani lähtökohtana sen asemesta, että tavoitteena olisi käyttää täsmällisiä määritelmiä.

Tilan ja paikan käsitteiden vaikutus näkyy tutkielmassa sen pohtimisena, miten kokemukset muodostuvat fyysisestä ja mentaalisesta olemisesta. Kaupunkiviljelyn tilallisten kokemusten tarkasteleminen avaa näkemyksiä siihen, miten kaupunkitilaa voidaan kokea erilaisissa konteksteissa. Esimerkiksi Lappi näkee keskeiseksi sen, miten kaupunkitilan kokemukset tulisi käsittää laajemmin kuin asumiseen liittyvinä (Lappi 2007, 142–143). Tutkielman näkökulmasta on keskeistä tarkastella sellaista toimintaa, joka ei ole rakentunut esimerkiksi jonkin tietyn asuinyhteisön toimesta, vaan on avointa kaikille toiminnasta kiinnostuneille. Tavoitteena on ennemmin tuoda esiin sellaista toimintaa, jossa kaupunkitilaan liitettyjä merkityksiä tehdään aktiivisesti näkyviksi julkisessa tilassa.

Tutkielmassa käytän kaupunkitilan käsitettä, jonka voisi käsittää viittaavan pyrkimykseen määritellä tilallisuutta tarkemmin. Kaupunkitilan käsitteellä pyrin lähinnä tuomaan esiin sitä, miten kokemuksiin vaikuttavassa kontekstissa keskeisiä ovat sen urbaanit piirteet. Kontekstin urbaanien piirteiden käsitän muodostuvan sekä materiaalisista että sosiaalisista tekijöistä. Kaupunkitilaa voidaan käsitellä esimerkiksi näkökulmasta, jossa huomioidaan rakennetun ympäristön merkitys kokemusten muodostumiseen (esim. Virtanen 2000, 22 & 25). Rakennettujen elementtien lisäksi käsitän Kääntöpöydän materiaaliseen kontekstiin kuuluvan urbaanin kasvillisuuden, joka vaatii erityisen ympäristön rakentamista ja ylläpitoa. Sosiaalisen ulottuvuuden muodostavat erilaiset toimintaan liittyvät osapuolet, kuten Kääntöpöydän osallistujat, toimintaa tukevat ammattilaiset, vierailijat sekä kaupungin viranomaiset.

Kaupunkiviljelyn tarkasteleminen tilallisuuden näkökulmasta antaa mahdollisuuden käsitellä siinä muodostuvia kokemuksia monipuolisemmin kuin käsittämällä sen liittyminen pelkästään vapaaehtoistoimintaan tai ekologisuuteen. Tilallisuuden ja materiaallisen ympäristön pohtiminen yhdessä sosiaalisten tekijöiden kanssa ei välttämättä ole itsestään selvää kaupunkiviljelytutkimuksen keskeisenä lähtökohtana. Hilda Kurtz (2001, 660) tarkastelee tutkimuksessaan, miten tulkinnat ja ilmentymät puutarhasta toimintaympäristönä vaikuttavat yhteisön muodostumiseen viljelypaikoilla. Hän nostaa esiin sen, miten erilaisissa tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota enemmänkin yhteisöviljelmien tuottamiin hyötyihin, kuten ruuan tuottamiseen ja

yhteisön elävöittämiseen, kuin niiden eroavaisuuksiin fyysisinä ja sosiaalisina tiloina (Kurtz 2001, 656).

Kiinnostus kaupunkiviljelyä kohtaan on tosin lisääntynyt entisestään Kurtzin artikkelin ajankohdan jälkeen ja näkökulmat aiheeseen vaikuttavat monipuolistuneen. Tutkimuksissa saatetaan pohtia viljelyn tilallisia tekijöitä, vaikkei sitä mainittaisi keskeisenä tavoitteena. Bendt, Barthel & Colding (2013) tutkivat sitä, millaisina ympäristöllisen oppimisen paikkoina kaikille avoimet yhteisöpuutarhat ('PAC-gardens') toimivat. Tutkimuksen keskeisenä lähestymistapana on käyttää oppimista tarkastelevia sosiaalteorioita, joihin he yhdistävät materiaalisia tekijöitä huomioivaa näkökulmaa. Kirjoittajat näkevät eri teoreettisten lähestymistapojen yhdistämisen hyödylliseksi sen vuoksi, että niiden avulla oppimisen käsitetään muuksikin kuin tiedon välittämiseksi ihmisten kesken. Oppimisen voidaan siten käsittää liittyvän muun muassa oppimisympäristön fyysisiin tekijöihin. (Bendt ym. 2013, 20.)

Tilallisuuden muotoutumisen tarkastelu vaatii erilaisten tekijöiden vaikutusten käsittämisen lisäksi sitä, millaisissa prosesseissa ympäristöstä muodostetaan kokemuksia. Tutkielmassa sovellan näkemystä yhdistystoimintaan osallistumisen tulkintakehyksistä siihen, miten osallistujien erilaiset käsitykset toiminnasta voivat vaikuttaa kaupunkitilan kokemiseen ja tuottamiseen. Kankainen ja Siisiäinen (2009) käsittelevät Valtioneuvoston raportissa muun muassa erilaisia yhteiskunnallisia osallistumismuotoja Suomessa. He pohtivat yksilöllisten ja kollektiivisten tulkintakehysten vaikutusta siihen, miten nuoret tekevät päätöksiä osallistua poliittisten yhdistysten toimintaan. He esittävät, että osallistumisen edellytyksenä on kehysten ainakin osittain yhteen sopiminen. (Kankainen & Siisiäinen 2009, 124.)

Vapaaehtoistoiminnastaan liitettyjen tulkintakehysten yhteen sopiminen sopii myös näkökulmaan siitä, miten kaupunkitilan tuottamisen näkökulmassa on käsitelty merkitysten jakamista. Vapaaehtoistoiminnan tavoitteet ja kaupunkiympäristöstä muodostetut merkitykset voivat siten kietoutua toisiinsa ja kaupunkiviljelystä onkin kiinnostavaa havainnoida, miten siinä luodaan yhteistä käsitystä molemmista. Lappi viittaa Seppo Knuutilan (2006, 10) käsitykseen siitä, miten paikkojen merkityksiä jaetaan yksilöiden välisellä ja yhteisöllisellä kommunikaatiolla. Paikan merkityksestä ja tilallisuudesta voidaan muodostaa yhteistä käsitystä esimerkiksi neuvottelemalla. (Lappi 2007, 143.) Neuvottelun osapuoliin voivat kuulua muiden kaupunkitilan käyttäjien lisäksi sitä hallinnoivat viranomaiset (esim. Lappi 2007, 160–161).

Kaupunkiviljelyssä vuorovaikutukselliset prosessit muodostuvat moninaisista tekijöistä samanaikaisesti. Bendt, Barthel & Colding tarkastelevat yhteisöpuutarhoilla muodostuvaa rajoitointia, joka merkitsee yksilöiden kokemusten ja ryhmän kompetenssin kohtaamista kollektiivisessa oppimisessa. Tutkijat esittävät, miten puutarhan fyysiset tekijät vaikuttavat rajoitintojen muodostumiseen eri tavoin. Paikan saavutettavuus ja julkisuus saattavat näyttäytyä toissijaisina tekijöinä, mutta esimerkiksi kasvillisuus ja viljelyrakenteet voivat edistää rajoitinnon muodostumista. Rajoitinnon muodostumiselle esteenä voivat taasen olla sellaiset sosiaaliset prosessit, jotka liittyvät organisatoristen rakenteiden järjestämiseen. (Bendt ym. 2013, 27.)

Tutkielmassa käsitän organisoitumisen tapojen vaikuttavan erityisesti siihen, miten osallistujat asemoivat itseään suhteessa toisiinsa. Hannah Pitt (2014, 84) on tutkinut viljelyn terapeutista ulottuvuutta ja miten toiminnallisuus sekä kehollinen tekeminen vaikuttavat paikan kokemukseen hyvinvointia edistävänä. Pittin mukaan hyvinvointia tuottaa esimerkiksi kontrollin tunne omasta tekemisestä, johon vaikuttaa keskeisesti sosiaaliset rajoitteet, kuten hierarkiat puutarhan työntekijöiden välillä (Pitt 2014, 89). Pelkästään toiminnan rakenteellinen organisointi ei vaikuta asemoitumisen ja vuorovaikutuksen syntymiseen, vaan olennaista saattaa olla epämuodollisten kommunikointitilanteiden syntyminen. Kurtz pohtii, miten viljelmien avoimuus ja fyysiset tekijät vaikuttavat kanssakäymisen muodostumiseen. Avoimuus voi merkitä sitä, että viljelyyn voivat osallistua muutkin kuin paikan lähimmät asukkaat. Asuinetäisyyden lisäksi tulisi tarkastella puutarhan viljelyolosuhteiden, kuten viljelijöiden keskinäisen etäisyyden vaikutusta vuorovaikutuksen syntymiseen. (Kurtz 2001, 662.)

Asemoitumisessa suhteutetaan toisiinsa erilaisia kaupunkitilasta muodostettuja merkityksiä, joten prosessin muodostumiseen voivat vaikuttaa myös toiminnan ulkopuoliset tekijät, kuten miten osallistumisen koetaan sopivan muuhun arkielämään. Kaupunkitilan kokemusten muodostumiseen vaikuttaa esimerkiksi paikkojen saavutettavuus, johon vaikuttaa miten erilaisille toiminnoille kaupungeissa annetaan subjektiivisia merkityksiä suhteuttaen niiden sopimista omaan arkeen (Lappi 2007, 159). Kaupunkiviljely voi myös tarjota jotakin arjesta ja urbaanista ympäristöstä poikkeavaa tekemistä ja kokemista. Viljelystä voidaan saada kaivattua vaihtelevuutta muille elämän toiminnoille ja puutarha voi tarjota paikan eskapismille (Pitt 2014, 88).

Kaupunkitilasta muodostetut merkitykset eivät ole säännönmukaisia ja pysyviä, vaan niihin vaikuttavat esimerkiksi erilaiset ajalliset ja keholliset tekijät. Rakennetun ympäristön hidas muuttuminen saattaa tuottaa käsitystä tilojen ja kokemusten pysyvyydestä. Yhtenä mahdollisuutena käsittää kaupunkitilan kokemisen kehittyminen on tarkastella elettyjä kokemuksia. Tarkastelun avulla voidaan kiinnittää huomiota siihen, miten eri ulottuvuudet vaikuttavat kokemukseen vuorovaikutteisesti ja niitä muuttaen. Kaupunkitilasta muodostetaan merkityksiä olemalla jossakin, jolloin kokemukseen vaikuttaa sen hetkinen ympäristön olotila. Materiaalinen ympäristö ei muodosta kokemiselle pelkästään puitteita, joihin sisältyy pysyviä merkityksiä, vaan se tuottaa tilanteisesti jatkuvasti muuttuvia kokemuksia. (Saarikangas 2002, 55–56.)

Kaupunkiviljelyssä kokemukset kaupunkitilasta kehittyvät jatkuvasti osaltaan sen vuoksi, että siinä voidaan tehdä konkreettisia havaintoja materiaalsen ja sosiaalsen ympäristön muuttumisesta. Tällöin voidaan muodostaa kokemuksia esimerkiksi siitä, millaisia mahdollisuuksia toimintaympäristöön sisältyy ja miten käsitykset kaupunkitilasta voivat muuttua ja kehittyä. Jennifer Blecha & Helga Leitner tutkivat (2014) kanojen kasvattamista urbaanissa ympäristössä ja esittävät, miten ympäristön fyysisten piirteiden ja toiminnallisuuden kautta muodostetaan vaihtoehtoisia käsityksiä kaupunkitilasta. Vaikka tutkimus keskittyy eläinten kasvattamiseen ja poikkeaa siten kaupunkiviljelyä käsittelevistä tutkimuksista, pohditaan siinä ihmisen ja ympäristön suhteen rakentumista. Tutkimuksessa esitetään, miten ympäristöstä muodostetut käsitykset eivät ole vain mentaalisia, vaan miten niitä pyritään ilmentämään fyysisten ratkaisujen rakentamisella. (Blecha & Leitner 2014, 88.) Ympäristön muuttumista ei siten havainnoida pelkästään ulkopuolelta, vaan muutoksen tuottamiseen ja kokemiseen osallistutaan itse.

Ympäristöä voidaan havainnoida ajallisesti eri tavoin ja muodostaa siitä merkityksiä erityisellä tavalla. Kaupunkiviljelyssä kokemukset voivat koostua hetkellisistäkin havainnoista, mikä liittyy osaltaan vapaaehtoistoiminnan luonteeseen. Erään viljelyksen vastaajat pohtivat, miten kaupunkilaisten liikkuvuus vaikuttaa siihen, että toimintaan osallistutaan lyhyen aikaa tai vaihtelevasti. Tällöin toimintaan sitoutuminen saattaa myös muodostua eri tavoin kuin miten sen yleisemmin ajateltaisiin yhdistystoiminnassa muodostuvan. (Bendt ym. 2013, 27.) Kaupunkiviljelyssä kiinnostavaa onkin, miten side ympäristöön voi muodostua hyvin konkreettisesti. Toimintaan sitoutumiseen saattaa vaikuttaa esimerkiksi se, miten sen koetaan ilmentävän henkilökohtaisia kiinnostuksen kohteita.

Eizenberg (2012, esim. 106–107) esittää tutkimuksessaan koskien järjestöjen hallintotapojen vaikutusta julkisen tilan merkityksen muotoutumiseen, miten tilaan voi muodostua psykologinen omistajuussuhde. Tällöin omistajuuden muodostumisessa yksilölliset ja oikeudelliset perusteet ovat toissijaisia (emt., 113). Tila voidaan tuntea omaksi, koska osallistumisen myötä siitä kuvastuu jotakin omasta itsestä (emt., 115). Tällöin myös tilan merkityksistä neuvottelemisen voidaan ajatella koskevan symbolisempia asioita kuin oikeuksia materiaalsiin asioihin.

Psykologisen omistajuuden tunteen muodostumiseen vaikuttaa osallistuminen paikan kollektiiviseen tuottamiseen (Eizenberg 2012, 116) sekä fyysiseen rakentamiseen, suunnitteluun ja viljelyyn (emt., 113). Pitt viittaa Cameron Duffin ajatukseen siitä, miten käsitettäessä vähäisessä määrin paikan laadun ja muotoutumisen merkitys, määritetään tila vain sijainniksi ja toiminnan puitteiksi. Pittin mukaan erityisesti puutarhojen kohdalla näkemys on virheellinen, sillä toimijat osallistuvat aktiivisesti niiden muotoutumiseen. (Pitt 2014, 85.) Pittin mukaan puutarhan muokkaamiseen osallistuminen voi muodostaa tunnetta tilaan kuulumisesta ja oman ympäristön kontrolloimisesta (emt., 87–88).

Yhdeksi tärkeäksi kuulumisen tunteeseen vaikuttavaksi tekijäksi näen myös sen, miten toiminnassa muodostetaan sosiaalisia suhteita. Tällöin voidaan neuvotella siitä, millaisia osapuolia yhteisöön voidaan kokea kuuluvaksi ja miten he osallistuvat tilan sosiaaliseen tuottamiseen. Suhteiden ja yhteisön muodostumista on käsitteellistetty muun muassa tarkastelemalla erityyppisten sosiaalisten pääomien muodostumista (Firth ym. 2011, 555). Esimerkiksi sitovaa pääomaa (emt., 558) voi syntyä sellaisissa suhteissa, joissa henkilökohtaiset taustat ovat samankaltaisia.

Kaupunkiviljelyn liittyminen vapaaehtoistoiminnan piirteisiin vaikuttaa siihen, millaiseksi kaupunkitilan tuottamisen konteksti muotoutuu. Tällöin myös sosiaalisten ja materiaalisten tekijöiden vaikutus ilmenee omanlaisenaan. Edellä esittelemäni teoreettiset käsitykset auttavatkin tarkastelemaan tapausta erilaisista näkökulmista, jotka täydentävät toisiaan. Seuraavassa luvussa tarkastelen Kääntöpöytää tutkimuskohteena sekä aineiston keruu- ja analyysimenetelmiä. Menetelmien yhteydessä pohdin myös teoreettisen kontekstin avaamia kysymyksiä siitä, millä tavoin voidaan saada tietoa kokemuksista ja merkitysten muodostamisen prosesseista.

3 Tapauksen taustoista tulosten tuottamiseen

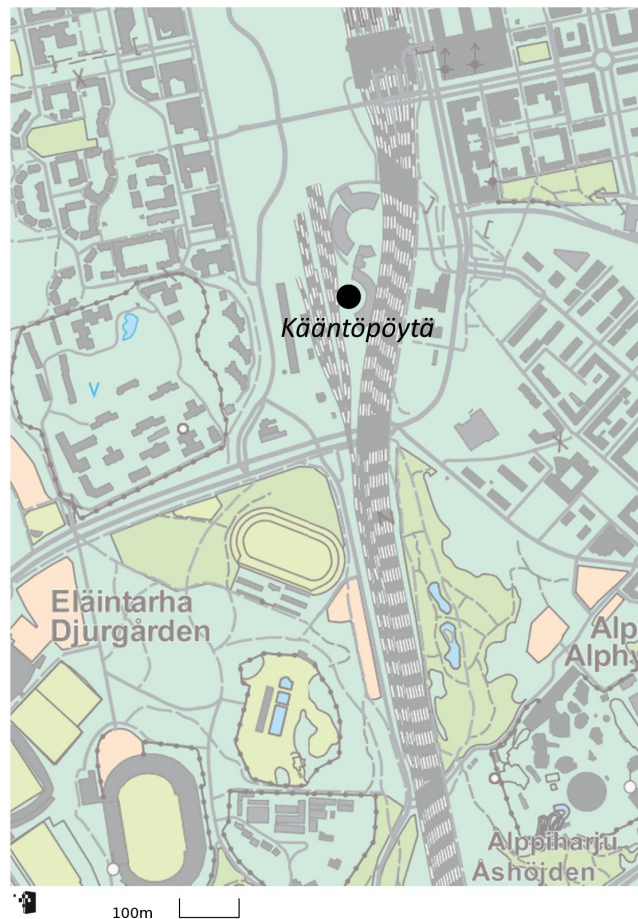
3.1 Elämyksellistä kaupunkivaikuttamista Kääntöpöydällä

Taustalla Kääntöpöydän valikoitumiseksi tutkimuskohteeksi vaikuttaa sen liittyminen pitkäaikaiseen järjestötoimintaan, joka luo omanlaisensa kontekstin osallistujien kokemusten muodostumiselle. Dodo ry on perustettu vuonna 1995 ja vuosien aikana toimintaan on kuulunut monenlaisia tapahtumia ja projekteja. Toiminnassa voi osallistua esimerkiksi kehitysyhteistyöhön Madagaskarilla sekä lähempänä kaupunkikävelyihin, työpajoihin ja erilaisiin viljelytoimintoihin. (Dodo ry 2015a.) Tutustuin järjestön toimintaan ensimmäisen kerran osallistuessani Tampereella vuonna 2010 järjestettyyn Megapolis-tapahtumaan teemaltaan *Kaupunkien rytmit*, jossa esiteltiin myös helsinkiläistä kaupunkiviljelyä (Megapolis 2025 2015). Tapahtumasta sain vaikutelman siitä, miten Dodo ry:n toiminnassa pyritään käsittelemään yhdessä erilaisia kestävän kehityksen teemoja sekä kaupunkiasumisen moninaisia kehitysmahdollisuuksia. Megapolis-tapahtumaa järjestettiin vuosina 2006–2012 ja niissä esiteltiin erilaisina teemavuosina kaupunkiympäristöön liittyviä ilmiöitä ja kehityssuuntia. Tapahtuman seminaarien puhujat vaihtelivat tutkijoista poliitikkoihin. (esim. Dodo ry 2015c.) Vuodesta 2013 Dodo ry on järjestänyt Urbanit asumismessut -tapahtumaa, jossa esitellään todellisten asuin ympäristöjen luovia ja ekologia ratkaisuja. Itse olen osallistunut kahtena vuonna Tampereella tapahtuman järjestämiseen ja saanut siten tarkempaa käsitystä järjestön toimintatavoista ja itse tekemisen merkityksestä.

Järjestön keskeisenä pyrkimyksenä on ollut tarjota mahdollisuuksia ongelmien ratkaisemiseen toiminnan kautta, josta kaupunkiviljelyn voi nähdä olevan hyvä esimerkki. Kaupunkiviljelyryhmä aloitti vuonna 2009 järjestämällä laariviljelmän Keski-Pasilan alueelle rautatien varteen (Kaupunkiviljely 2015). Järjestön kaupunkiviljely on kiinnostanut yhä useampia osallistujia sekä se on saanut tunnustusta julkiselta taholta. Vuoden 2011 Helsingin kaupungin ympäristöpalkinnon saajaksi valittiin 45 ehdotuksen joukosta Dodo ry:n kaupunkiviljelytoiminta. Kilpailun teemana oli tällöin ympäristöystävällinen ruoantuottaminen. Palkinnon myöntämisen yhdeksi perusteeksi mainitaan, miten Dodo ry:n pyrkimykset ekologisiin toimintatapoihin osoittavat myös kaupunkitilan erilaisia käyttötapoja. (Helsingin kaupunginkanslia 2011.) Myöhemmin esimerkiksi Teurastamon alueelle Tukutorille perustettiin vuonna

2012 säkkiviljelmä. Viljely oli osa Teurastamon alueen kehittämistä, joka kuului Helsingin kaupungin ruokakulttuuristrategiaan. (Kaupunkiviljely 2012.) Tällä hetkellä viljelyprojekteihin kuuluu muun muassa kampusviljelyprojektien tukeminen. Lisäksi järjestö ylläpitää verkkosivustoa Kaupunkiviljely.fi, joka tarjoaa tukea omatoimisen viljelemisen aloittamiseen ja tietoa viljelmistä eri puolella Suomea.

Kääntöpöydän ympäristö näyttäytyi urbaanilta elementeiltään erityisenä, sillä puutarha sijaitsee Keski-Pasilan vanhalla ratapihalla. Helsingin keskustaan puutarhalla on matkaa muutama kilometri. Sijainnin luonnehditaan olevan keskeinen myös siinä mielessä, että se on ”*aivan Helsingin tulevan ”toisen keskustan” naapurissa.*” (Kääntöpöytä 2015). Puutarha sijaitsee kuitenkin hieman syrjässä vilkkaimmista liikealueista ja kulkuväylistä.

Kuva 1. Kääntöpöydän sijainti (Lähde: paikkatietoikkuna.fi)

Kääntöpöydässä erityistä onkin se, miten aiemmin tiettyyn toimintaan ajateltu paikka on saanut uudenlaisen käyttötarkoituksen. Puutarhalle ei ole ollut valmiita rakenteita, vaan kasvihuone ja kahvilan terassi on rakennettu vanhan veturikäntöpöydän paikalle, josta on säilytetty puinen alusta ja metallikehikko. Kolmionmallista, noin kuusi metriä korkeaa kehikkoa on hyödynnetty kasvihuoneen rakenteissa. Ympäristö on kuitenkin vaatinut järjestelyitä viljelyalan muokkaamiseen, sillä piha-alueen maa-aineksen mainitaan olevan mahdollisesti saastunutta. Kasvihuoneen lisäksi alueella sijaitseekin viljelylaareja ja kasvatusalustoja. Viljelyyn tarvittava maa-aines ja rakenteet on tuotu muualta. (Kääntöpöytä 2015.)

Kääntöpöydän ensimmäiseksi tapahtumaksi voi katsoa lokakuussa 2011 pidetyn Ravintolapäivän, jolloin kasvihuonetta ei oltu vielä rakennettu. Konkreettisimmin Kääntöpöydän projektin voi katsoa lähteneen kehittymään vuonna 2012, kun se valittiin mukaan World Design Capital Helsinki-ohjelmaan. Kääntöpöydän toiminta oli esillä erityisesti ohjelman ajan, mutta tarkoituksena oli jatkaa toimintaa pidempään. (Kääntöpöytä 2015.) Toiminta ei kuitenkaan perustunut spontaaniin aloitukseen, vaan suunnitelmia oli tehty noin puolentoista vuoden ajan ja vaiheeseen kuului monentyyppisiä tapaamisia ja talkoita (Kääntöpöytä 2012a). Alkujaan suunnitelmiin kuului kesäaikana muutaman kerran viikossa palveleva kahvila sekä aukiolopäivinä avointen ovien ja talkoiden pitäminen. Suunnitelmissa näkyi myös ajatus siitä, miten myöhemmin paikkaa voitaisiin käyttää monenlaisten tapahtumien ja työpajojen järjestämiseen. (Kääntöpöytä 2015.)

Kääntöpöydän toiminta sai pian tunnustusta, sillä vuonna 2012 Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka palkitsi Kääntöpöydän *Vuoden tekona*. Tunnustusta haluttiin antaa erityisesti sille, miten Kääntöpöytä osoittaa kaupunkitilan hyödyntämistä ja edistää ihmisten kohtaamista. (Kääntöpöytä 2012b.) Seuraavana vuonna Käymäläseura Huussi ry halusi osoittaa toiminnalle Vuoden Huussiteko 2013-palkinnon. Huussi ry:n mukaan Kääntöpöytä on toiminut esimerkkinä siitä, että kuivakäymälä voitaisiin nähdä käypänä vaihtoehtona myös kaupunkiympäristössä. (Käymäläseura Huussi ry 2013.)

Verrattuna muihin järjestön viljelymuotoihin Kääntöpöydästä korostuu toiminnan monipuolisuus ja pyrkimys jatkuvaan kehittämiseen. Kääntöpöydän toiminnalla pyritään edistämään kokonaisvaltaisesti ekologista ja urbaania ruoantuotantoa. Vuoden 2013 toimintasuunnitelmassa Kääntöpöytää luonnehditaan järjestön kaupunkiviljelytoiminnan keskukseksi ja veturiksi

(Dodo ry 2015b). Tällaisiin piirteisiin kiinnitin myös itse huomiota tutustuessani toimintaan Ilmankos-hankkeen loppuseminaarissa marraskuussa 2012, jossa Kääntöpöytä esiteltiin yhtenä esimerkkinä Dodo ry:n kaupunkiviljelytoiminnasta (Jyrkäs 2012). Projektin tavoitteista korostuivat pyrkimykset laajentaa kaupunkiviljelyä, muodostaa avoin kohtaamispaikka ja tarjota monipuolista konkreettista tekemistä erikoisessa kaupunkiympäristössä.

Kääntöpöydän erityisyys ja sopivuus tutkielman näkökulmaan varmistui vertailujen tekemisten kautta. Tampereen ympäristötietokeskus Moreeniassa järjestetyssä kaupunkiviljelytilaisuudessa huhtikuussa 2013 esiteltiin erilaisia viljelymahdollisuuksia, kuten asukasviljelyä kerrostalon ja yhteisöviljelyä seurakunnan pihamailla. Kääntöpöydän tavoite tuottaa laajempia vaikutuksia kaupunkiympäristöön kuin esimerkiksi tarjota mahdollisuutta oman sadon tuottamiseen näyttäytykin siten yhtenä kiinnostavana piirteenä. Moreenian tilaisuudessa Kääntöpöydän toimintaa esitteli järjestön edustaja Joel Rosenberg, jonka kanssa keskustelin ajatustani koskien tutkimusaihetta. Hän myös ehdotti Kääntöpöytä tutkimukseni kohteeksi.

Järjestön omien esittelyiden ja mediasta välittyvistä kuvauksista voidaan saada viitteitä siitä, millaisia kokemuksia toiminnassa voi muodostua. Kuvaukset ilmentävät erityisesti sitä, miten toiminnan tarkastelussa voi korostua tietynlainen näkökulma kaupunkiviljelyn merkitykseen. Helsingin World Design Capital –verkkosivuilla Kääntöpöydän kuvataan olevan urbaanina ”keidas”, jossa on monipuolisia toimintamahdollisuuksia. Esille nostetaan myös ympäristön fyysisten piirteiden erityisyys osana historiallista ja erikoista miljöötä. (WDC 2012.) Maailman kuvalehden artikkelissa esitetään, miten toiminnassa pyritään tarjoamaan toimivia ratkaisuja sekä kokemuksia viljelystä. Lisäksi mainitaan, miten erilaisiin ratkaisuihin on käytetty kierrätettyjä materiaaleja. (Ylitalo 2012.) Kääntöpöydästä on tehty juttuja myös erilaisissa blogeissa, kuten Terhi Upola UusiMusta-blogissa. Upolan kokemus paikasta on positiivinen, mutta samalla hän tekee huomion, miten kaupunkiviljelyn voi nähdä trendikkääksi: *”sana sisiviljely on muuttunut salonkikelpoisempaan kaupunkiviljely-muotoon”*. (Upola 2012.)

Kääntöpöytä on ollut myös tutkimuksen kohteena esimerkiksi Veera Nurmenniemen (2013) sosiologian pro gradu -tutkielmassa Helsingin yliopistolle. Nurmenniemi tarkastelee järjestön mahdollisuuksia toimia vaikuttamisen kanavana kansalaisille ja erityisesti sitä, millä tavoin järjestö välittää tietoa toiminnasta ja vaikuttamisen mahdollisuuksista. Tutkielman aineisto on kerätty suurimmalta osin etnografisesti Dodo ry:n viljelyksillä, etenkin Kääntöpöydällä. Tut-

kielmansa tuloksista Nurmenniemi esittää, miten erilaiset tavat viestiä toiminnasta vaikuttavat toiminnan markkinoimiseen. Nurmenniemen tutkimuksen lähestymistapa on siltä osin samankaltainen kuin omassa tutkielmassani, että keskeistä on tavoittaa kokemuksellista tietoa. Tutkimusten eroavaisuus näkyy siinä, miten Nurmenniemi pohtii enemmänkin vaikuttamisen näkökulmaa kuin tilallisuuden rakentumista. Koin työn kiinnostavaksi siten, että siinä vaikuttaisi olevan taustalla samantyyppinen kiinnostus pohtia kansalaistoiminnan mahdollisuuksien laajentumista sekä osallisuutta päätöksentekoprosesseihin. (Nurmenniemi 2013, tiivistelmä.)

3.2 Aineiston ymmärtäminen lähestymistavan perustana

Laadulliseen tutkimukseen voidaan katsoa kuuluvaksi erilaisia piirteitä, jotka Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2013, 17) mukaan tulee käsittää ohjaavaksi käsitykseksi, sillä laadullisen tutkimuksen oppaissa tutkimustapaa voidaan käsitellä erilaisista näkökulmista. Laadullisen tutkimuksen piirteistä sovellan erityisesti ymmärtämisen näkökulmaa. Ymmärtäminen voidaan erottaa selittämisestä siten, että metodina se merkitsee eläytymistä muun muassa ajatuksiin ja tunteisiin. Keskeisempää tutkielmassani on ymmärtämisen liittyminen merkitysten käsittelyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 28.) Esimerkiksi Hirsjärvi (2013b, 160) kuvaa ymmärtämisen liittyvän saadun tiedon sisältämän laadun ja merkitysten käsittämiseen.

Tutkielmassa keskityn nostamaan aineistosta esille osallisuuskokemusten monimuotoisuutta ja erityisyyttä sen asemesta, että pyrkisin kuvailemaan esimerkiksi tiettyjä osallistujatyyppejä. Alasuutari (2011, 234) pohtii yleistämisen tavoitteiden yhteydessä, miten esimerkiksi kulttuuritutkimuksessa kyse ei ole niinkään hypoteesien testaamisesta, vaan itsestäänselvyyksiksi muodostuneiden käsitysten avaamisesta tarkemmin. Kokemusten ymmärtäminen vaatii siten nähdäkseni avointa suhtautumista haastateltavien kertomuksiin, mikä pitää huomioida jo lähestymistapaa valittaessa. Haastattelumuodoksi valitsin puolistrukturoidun teemahaastattelun, jonka teemat muodostuivat tutkimusaiheeseen ja Kääntöpöytään tutustumisen myötä. Teemat toimivat haastattelua tukevana runkona, jonka järjestystä pystyi tarpeen mukaan muuttamaan. Haastattelumallin koin mahdollistavan reagoimisen haastateltavien vastauksiin. Haastattelukysymyksissä keskeistä oli pyrkiä selvittämään, millaisia tuntemuksia ja kokemuksia erilaiset toiminnot ovat tuottaneet.

Tutkimusaiheeseen liittyvien omien kokemusteni koin lisäävän mahdollisuuksia eläytyä haastateltavien kuvauksiin ja kokemuksiin. Eläytyminen merkitsi ajatusmaailmaan samaistumisen lisäksi kehoallisten tuntemusten muistamista. Tutkijan omat kokemukset voivat kuitenkin vaikuttaa tutkimuksen muodostumiseen ja tuloksiin, mikä on tarpeen käsittää erityisesti tutkimusprosessin liittyessä tutkijan omaan kiinnostuksenkohteeseen ja harrastuneisuuteen. Nylund ja Yeung (2005) toteavatkin vapaaehtoistyön tutkimustyötä pohtiessaan, miten tutkijan oman kiinnostuksen tutkimansa aiheeseen voisi tuoda avoimesti esille. He viittaavat Nylundin (2000, 15–16) toteamiseen siitä, miten *”henkilökohtainen kokemus osallisuudesta toimintaan tuo joskus ehkä liiankin positiivisen näkökulman tutkimukseen.”* (Nylund & Yeung 2005, 22–23.) Haastattelukysymysten muodostamisessa pyrin eroon pelkästä positiivisten vaikutusten korostamisesta, välttämällä samalla kaivamasta väkisin esille kokemusten negatiivisia puolia. Pyrin antamaan haastateltaville vapautta kertoa halutessaan laajastikin omista kokemuksistaan, jotta heidän oma ajatuskulkunsa voisi johdattaa kuvailemaan kokemuksia monipuolisesti.

Tutkielmaan halusin taustaltaan ja aktiivisuudeltaan erilaisia osallistujia, jotta kokemukset toiminnasta olisivat vaihtelevia. Haastateltavana oli kuusi henkilöä, joiden sukupuolet jakaantuvat tasaisesti. Iältään haastateltavia luonnehtisin noin 30–35-vuotiaiksi. Laadullisessa tutkimuksessa tiedon riittävyys voi katsoa muodostuvan tutkijan päätöksen perusteella. Etenkin haastatteluiden ensimmäisessä läpiluvussa muodostin käsityksen siitä, että aineisto tarjoaa tutkimustehtävään tarpeellisen määrän erilaisia näkökulmia. Muutaman haastattelun voi katsoa myös riittävän siten, että ne olivat melko laajoja, keskimäärin tunnin pituisia.

Henkilöt valikoin osittain paikan päällä osallistujiin tutustumalla. Kääntöpöydän toimintaan liittyy enemmän ja vähemmän aktiivisia osallistujia ja myös haastateltavat ovat osallistuneet erityyppisiin vastuutehtäviin. Lisäksi heillä on erilaisia aiempia kokemuksia kaupunkiviljelystä. Puolet vastaajista on osallistunut ennen Kääntöpöytää muihin Dodo ry:n järjestämiin kaupunkiviljelyprojekteihin, kahdella on aiempaa kokemusta puutarhaviljelystä ja yksi vastaajista ei ole viljellyt ennen Kääntöpöytää. Osa vastaajista on osallistunut myös muunlaiseen vapaaehtoistoimintaan. Osittain valikoituminen muodostui sattuman kautta, mikä kuvastaa vapaaehtoistoiminnan luonnetta. Vapaaehtoistoiminnassa mukana olevien ihmisten tavoittaminen saattaa olla sujuvinta paikan päällä, jolloin haastateltavien sopivuuden voi joutua päättämään nopeasti.

Haastateltavien anonymiteetin takaaminen kuuluu yleisen käsityksen mukaan tutkijan työtapoihin, mutta tiiviistikin keskenään toimivan ryhmän ja siitä vain muutaman henkilön toiminnan tarkastelu voi tuottaa joitakin haasteita. Haastattelut tehtiin paikan päällä, mikä sovittiin yhdessä haastateltavien kanssa. Osa haastateltavista oli valmiita jopa puhumaan paikassa, jossa oli muitakin läsnä. Pyrin tällöin havainnoimaan sitä, vaikuttivatko haastateltavat kuitenkin puhuvan mahdollisimman avoimesti kokemuksistaan. Muodostin paikan päällä ollessani toiminnasta sellaisen käsityksen, että haastateltavat saattavat tuntea toisensa hyvinkin ja muillakin kuin haastateltavilla voi olla käsityksiä siitä, miten eri toiminnan vaiheisiin on osallistunut tiettyjä henkilöitä. Toisten osallistujien tietynlaiset puhuntatavat voivat myös olla tuttuja. Vastaajien näkemyksiin suuremmin viitatessani haluan tuoda kuitenkin esiin persoonallisia ilmaisu- tapoja siten, että niistä välittyy henkilökohtainen suhde puhuttavaan asiaan.

Yksilökokemusten ymmärtämisessä on tutkimuksen luotettavuuden kannalta tarpeen pohtia tulosten yleistettävyyttä. Alasuutari nostaa yleistettävyyden pohtimisessa merkitykselliseksi sen, miten paikallinen selittäminen keskeisenä laadullisen tutkimuksen elementtinä mahdollistaa yleistämisen siten, että *"tutkimustulosta tarkastellaan tavalla tai toisella esimerkkinä jostain muustakin kuin vain kyseisestä yksittäistapauksesta."* (Alasuutari 2011, 243). Tapaustutkimuksen avulla tuotetun tiedon käsittämisen voivan pohtia, miten kaupunkitilaa tuotetaan kontekstisidonnaisesti ja vaihtelevissa prosesseissa. Tutkimuksen luonteen ymmärtäminen auttaa käsittämään, miten voidaan arvioida mahdollisuudet tuottaa hyödyllistä tietoa. Tapaustutkimus voidaan esimerkiksi Häikiö ja Niemenmaan mukaan käsittää mahdollisuudeksi tarkastella jotakin ilmiötä monenlaisista näkökulmista universaalien tiedon tuottamisen asemesta. Lisäksi tulee ymmärtää ilmiön suhde tapauksen toimintaympäristöön. (Häikiö & Niemenmaa 2008, 45–46.)

Tapaustutkimuksessa tutkimuskohdetta voidaan tarkastella erilaisissa ajanjaksoissa, kuten huomioimalla siihen liittyvän ilmiön kehittyminen. Tutkielmassa tarkastelu rajoittuu haastatteluiden ajankohtaan, alkukesään 2013, jolloin Kääntöpöydän toinen aktiivisempi viljelykausi oli aluillaan. Aineiston keruun aikaan toimintaan kuului muun muassa yleisötapahtumia, kahvilatoimintaa ja koulutuksia. Kokemusten havaintojen onkin tarpeen käsittää sijoittuvan tiettyyn hetkeen Kääntöpöydän kehitystä. Aineiston analyysia käsittelevissä luvuissa en erittele tarkkaan erilaisten vastaajien taustoja ja mukana olemisen kestoa, koska tarkoituksena ei ole

vertailla erilaisia osallistujatyyppejä tai nostaa esiin yksilökertomuksia. Tuloksia tarkastelevassa luvussa pohdin kuitenkin ajallisuuden merkitystä tilan tuottamiseen.

Aineistolähtöisessä lähestymistavassa teoreettisen pohdinnan paikantaminen on olennaista sen käsittämiseksi, miten vuoropuhelu aineistosta muodostettujen tulkintojen ja teoreettisen kontekstin välillä rakentuu. Aineistolähtöisyyteen sisältyy ajatus siitä, ettei tutkija pysty ohittamaan täydellisesti aikaisemman teoreettisen ymmärryksensä vaikutusta. Tutkimusaihetta valitessani pohdin näkökulmaani liittyvän yhteiskunnallisen keskustelun ohella teoreettista kontekstia. Ennen aineiston keruuta kontekstissa keskeistä oli käsitykset sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehittämisestä ja kolmannen sektorin erityispiirteistä. Tarkempi teoreettinen pohdinta liittyy tutkimusprosessissani aineiston analyysivaiheeseen, jotta ennalta muodostetut kategoriat tai käsitteet eivät vaikuttaisi liialti aineiston tarkastelemiseen. Tällöin tulkinnat saavat perustelunsa aineistosta ja voivat muodostua monimuotoisiksi. Tutkielmassa jäsenän aiemmin kertyneen ja tutkimusprosessin aikana lisääntyneen teoreettisen ymmärryksen avulla merkitysten muodostamisen keskinäisiä yhteyksiä.

Aineistolähtöiseen lähestymistapaan painottuvaa analyysimenetelmää voidaan kutsua esimerkiksi Tuomen ja Sarajärven (2013, 96–97) esittelyn mukaan teoriaohjaavaksi analyysiksi, jolloin ei pyritä testaamaan tiettyä teoriaa, vaan teoria toimii analyysia ohjaavana ja ideoita luovana työkaluna. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa abstrahoinnissa teoreettiset käsitteet tuodaan aineiston ulkopuolelta (Tuomi & Sarajärvi 2013, 117). Tutkielmassani aineiston jaottelu ei kuitenkaan muodostu pelkästään teoreettisten näkemysten mukaisesti. Tuomi ja Sarajärvi viittaavatkin siihen, miten teoriaohjaavaan analyysin toteutukseen liittyy abduktiivista päättelyä. Tutkijan työssä voi vaihdella aineistolähtöisyyden ja teoreettisten mallien käyttäminen ja niiden yhdistäminen voi tapahtua ”*luovastikin*” (Tuomi & Sarajärvi 2013, 97).

Laine ja Peltonen pohtivat tapaustutkimuksen aineistolähtöistä lähestymistapaa Robert. E. Staken (1995) ajatusten mukaisesti. Staken mukaan yhteiskunnallisten prosessien tai ongelmien ymmärtämisessä voidaan lähteä liikkeelle itse ongelmasta. Käsitteellistäminen tapahtuu jälkikäteen, kun tutkimuksessa ei pyritä testaamaan jotakin teoriaa tai etukäteen asetettua hypoteesia. (Laine & Peltonen 2008, 106.) Yhtenä mahdollisuutena onkin esitetty lähestyä tapausta käytäntölähtöisesti, jolloin keskeistä tapauksen käsittämisessä ei ole teoriasta muodostetut näkökulmat. Tapaukseen tutustutaan keräämällä aineistoa ja tarkastelemalla kontekstia.

Tästä voidaan johtaa käsityksiä siihen, millaista teoriaa voidaan käyttää tarkentamaan näkökulmia. (Häikiö & Niemenmaa 2008, 47.)

Tutkielman aineiston sisällönanalyysissa monivaiheinen toteutus vaatii tiettyjen työvaiheiden hallitsemista. Kuitenkin esimerkiksi Hirsjärven ajatusten mukaisesti laadullisen tutkimusprosessin tulisi käsittää etenevän epälineaarisesti, jolloin aineiston analyysia ei toteuteta irrallisen vaiheena. Tutkimusprosessissa analyysin aloittamisen voi katsoa alkaneen jo haastatteluiden tekovaiheessa. Hirsjärvi kuvaa myös, miten aineiston käsittely tulisi aloittaa mahdollisimman pian aineiston keruun jälkeen. (Hirsjärvi 2013a, 223–224.) Tavoitteena sisällönanalyysissa on muodostaa tiivistettyä tietoa, jonka avulla voidaan hahmottaa aineisto selkeämmin. Sisällönanalyysin voi katsoa etenevän systemaattisesti niin, että aineistoa pelkistetään ja ryhmitellään. Aineistosta kerätään aluksi tutkimukselle olennaisimmat alkuperäisilmaukset, joista muodostetaan niitä kuvaavia pelkistettyjä ilmauksia. Aineistoa tiivistetään edelleen ryhmittelemällä ilmaukset, joista muodostetaan alaluokkia ja pääluokkia. (esim. Tuomi & Sarajärvi 2013, 109–113.)

Analyysin jatkamisessa on tarpeellista huomioida tutkimuskysymysten tarkentuminen, joiden avulla teemat muokkautuvat. Analyysin alkuvaiheessa muodostin aineistosta teemoja selvittämällä, millaisia toimintaan liittymisen motiiveja osallistujilla on ja miten osallistujat kokevat toiminnan eri piirteet, kuten fyysiset puitteet, tekemisen konkreettisuuden, itseorganisoitumisen sekä ryhmän ja asiantuntijuuden muodostumisen. Sisällönanalyysin avulla aineistosta muodostettua tiivistettyä kuvausta tulisi välttää esittämästä tutkimuksen tuloksena. Tällöin Tuomen ja Sarajärven mukaan tutkija ei analyysin tarkasta kuvauksesta huolimatta ole saanut aineistosta merkityksellisiä johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 103.) Analyysin ensimmäisessä vaiheessa ilmenneistä teemoista hahmotin sosiaalisten prosessien vaikutusta siihen, miten toiminnassa muodostetaan merkityksiä vuorovaikutteisesti. Analyysin edetessä esimerkiksi toiminnan organisointiin liittyvät ilmaukset jakautuivat yhdestä teemasta useampaan, joten osa teemoista muutti muotoaan. Lisäksi materiaallisen ympäristön merkitys kokemusten muodostumiseen ja merkitysten jakamiseen vaikuttavana tekijänä ilmeni tarkemmin.

Puusniekan ja Saaranen-Kauppisen (2006) mukaan muodostuvat teemat voivat olla samankaltaisia kuin käytetyssä teemahaastattelurungossa, mutta samalla aineistoon tulisi suhtautua ennakkoluulottomasti, jolloin tilaa jää uusienkin teemojen löytymiselle. Näkökulma ennakko-

luulottomuudesta onkin hyvä sisäistää jo haastattelutilanteessa, sillä muutoin saattaa olla ongelmallista osata toimia tilanteen mukaisesti ja antaa haastateltavalle riittävästi tilaa kertoa kokemuksistaan omin sanoin. Vaikka tiedostin haastatteluiden aikana tarpeen irtautua omista ennakkokäsityksistä, yllätyin odotuksistani koskien aineiston keskeisiä aiheita. Pyrkimykseni avoimeen suhtautumiseen haastatteluiden tekemisessä näyttäytyi kuitenkin analyysivaiheessa siten, että pystyin paikantamaan ristiriitaisestikin rakentuvia merkityksenantoja ja suhtautumaan teemoihin joustavasti.

Aineiston analysoinnissa erityistä huomiota vaati ympäristölliseen vaikuttamiseen pyrkivän vapaaehtoistoiminnan konteksti, joka välittyi vastaajien ilmaisutapoihin. Henkilökohtaisia kokemuksia kuvailtaessa käytettiin toisinaan sellaisia ilmaisuja, jotka kuvasivat toiminnan yhteisiä tavoitteita samankaltaisesti kuin toiminnan julkisissa esittelyissä ja jotka saattoivat poiketa muusta haastateltavan kerrontatavasta. Toiminnan perustuminen yhdessä tekemiseen ja vaikuttamiseen ilmeni haastatteluissa siten, että eräskin vastaaja pohti omien vastausten sopimista muiden vastauksiin. Myös toiminnallisuuteen keskittyminen välittyi ilmaisuista. Toisinaan omien kokemusten sanoittaminen vaikutti olevan haasteellista, jonka näen viittaavan osaltaan siihen, miten kaupunkiviljelyn toiminnallisuuden vuoksi kokemusten muodostumisessa voivat korostua keholliset tuntemukset.

4 Aktiivista kaupunkilaisuutta

Seuraavassa kahdessa luvussa käsittelen, millaisia kaupunkitilan kokemuksia vastaajille on muodostunut Kääntöpöydällä. Lisäksi nostan esiin sosiaalisen ja materiaalsen ympäristön tekijöitä, jotka vaikuttavat kokemusten muodostumiseen. Ensimmäisessä pääluvussa keskityn siihen, millaisia kokemuksia vastaajilla on aktiivisesta lähiympäristöön vaikuttamisesta ja toiminnan sisällön muotoutumiseen osallistumisesta. Toisessa pääluvussa tarkastelen, miten toiminnan voidaan kokea vaikuttavan omaan arkielämään ja sosiaalisten siteiden solmimiseen.

4.1 Ympäristön rajojen kokeileminen

Kääntöpöydän ympäristöä ennen kasvihuoneen rakentamista ja toiminnan kehittymistä kuvataan vastauksissa *joutotilaksi* ja *hukkamaaksi*. Kuvausten mukaan paikasta ei välittynyt sel-

keää käyttötarkoitusta, mikä innoitti toiminnan aloittaneita pohtimaan sitä, miten paikka voisi sopia viljelemisen kehittämiseen. Puutarhan paikka ei kuitenkaan ollut täysin tyhjä, vaan valmiit rakenteet, kuten puinen veturien kääntämisalusta ja siihen liittyvä kolmionmallinen metallikehikko toimivat kasvihuoneen ideoinnin pohjana. Muutoin kasvihuone ja kahvilavarusteet on suurilta osin ideoitu ja rakennettu itse.

Alkuajatuksena on ollut rakentaa paikka alusta asti paitsi fyysisesti myös sisällöllisesti. Toimintaa ei ole suunnattu tarkasti ennalta säädettyjen tavoitteiden mukaan, vaan siinä kokeillaan erilaisia ratkaisuja. Vastaajien kuvaukset yhteisistä tavoitteista ilmentävät sitä, miten toiminnassa pyritään kokemukseen kaupunkiviljelyn rajattomista mahdollisuuksista. Rajattomuuden tavoittelu näyttäytyy esimerkiksi kuvauksessa siitä, miten ihannetilanteessa toiminnalla ei olisi lainkaan päätepistettä. Kääntöpöydällä vastaajat haluavat luoda toiminnalle sellaista sisältöä, jonka ei haluta määrittävän pysyvästi ja kytkeytyvän ennalta varmoihin tavoitteisiin. Kääntöpöydän omaehtoisella toiminnalla voidaan haastaa kaupunkitilan muuttumattomuutta ja valmiiksi rakennetun ympäristön rajoituksia.

*se on kuitenkin mielenkiintoisempaa kun se semmonen staattinen,
perinteinen määritely (H5)*

Ratkaisujen kokeilemisessä on läsnä epävarmuus onnistumisesta ja mahdollisuus sen näkymiseen materiaalisessa ympäristössä. Haastatteluista ilmenee esimerkiksi, miten eräs kasvihuonekokeiluista ei onnistunut, sillä katon mitat eivät sopineet seinien mittoihin. Vastaajan mukaan myöhemmin vastaavanlainen kasvihuone rakennettiin onnistuneesti. Kuvausten voi mukaan käsittää, miten materiaalisten ratkaisujen ennakoimattomuus ei sovi välttämättä normeihin siitä, millaisia asioita julkisessa ympäristössä sallitaan näkyvän. Ympäristön sopiessa ulkoisestikin toiminnan luonteeseen, on toiminnan rajoja on uskallettu kokeilla.

*Tää on sillee vähän niinku räjästä, nii se just antaa niinku vapauksia sitte,
että jos tää ois hirveen tiptop niin ei uskaltais tehdä mitään kukaan ku kaikki
niuhottais heti kaikesta ja tää on vähä tämmöstä röttelöä täällä niin
tavallaan sitten se niinku mahdollistaa. (H5)*

Kääntöpöydällä paikan rakenteilla ja toiminnan sisällöllä koetellaan tapoja hallita kaupunkitilan käyttämistä, kuten erilaisia säädöksiä. Jo alkuvaiheessa toiminnalla on koettu voivan tuottaa omaehtoista tilaa kaupunkiin, kun keskeneräistä paikkaa hyödynnettiin Ravintolapäivän pop-up henkiseen tapahtumaan. Vaikka kaupungissa olisikin sellaisia julkisia tiloja, joissa toiminen on vapaampaa, saattaa olla tarpeen todeta käytännössä mahdollisuus käyttää niitä vaihtoehtoisesti. Lapin mukaan esimerkiksi puistot eivät välttämättä tarjoa mahdollisuutta omaehtoiseen toimintaan, sillä ne voidaan käsittää tavallaan osaksi valmiiksi suunniteltua, rakennettua ympäristöä (Lappi 2007, 183–184).

Toimintaa halutaan luoda myös ilman ulkopuolelta määriteltyjä tavoitteita. Kääntöpöydän toimintaa verrataan siihen, miten tiettyyn hankkeeseen liittyvässä järjestötoiminnassa on jouduttu toimimaan asetettujen puitteiden mukaisesti. Kääntöpöydällä voi toimia rajattomammin ja käyttää luovuutta. Useissa vastauksissa mainitaan, miten toiminnassa on tilaa uusille ideoille ja projekteille sekä miten itse voi alkaa tehdä jotakin uutta. Jonkin tietyn hankkeen puitteissa toimiminen saattaisi erään vastauksen mukaan keskittää toimintaa lähinnä hankkeen ylläpitämiseen. Vaikka Kääntöpöydän toiminta on lähtenyt liikkeelle osana Helsingin World Design Capital -ohjelmaa, sen ei kuvailla tarkemmin ohjailleen toiminnan muotoutumista. Tapahtumavuoteen osallistumisen mainitaan lähinnä mahdollistaneen toiminnan alulle saamisen.

Kääntöpöydän toiminnalle muodostuu kuitenkin ulkopuolelta asetettuja rajoja erilaisten säädösten vuoksi. Vuokra-alueen rajautuminen määrittää toiminnan fyysisen alueen, mutta erityisesti toiminnan sisällön kehittäminen riippuu erilaisista säädöksistä. Säädösten huomioiminen vaatii erilaisten tahojen kanssa neuvottelemista. Osa vastaajista on ollut tilanteissa, joissa jonkin asian eteenpäin saaminen ja oman tehtävän hoitaminen on tuntunut haastavalta. Viranomaisten toimintatavoista esimerkiksi yhteydenpidon on koettu toimivan toisinaan hitaasti. Puheluiden hoitaminen on riippunut viranomaisten aikatauluista ja on saattanut kulua useampi viikko, ettei sähköposteihin ole vastattu. Viranomaisten kanssa neuvottelemiseen voikin vaikuttaa erilainen toimintakulttuuri (esim. Lappi 2007, 162), joka saattaa vaikuttaa mahdollisuuksiin edistää jotain omaehtoisen toiminnan asiaa. Joissakin asioissa ei ole tavoitettu yhteisymmärrystä, kuten alkoholitarjoilusta kahvilassa. Tämän on koettu johtuvan osaltaan siitä, ettei kahvilan ja paikan toimintaa tunneta välttämättä tarkemmin. Lupien hakeminen vaatisi onnistuessaankin useiden byrokraattisten asioiden hoitamista.

Henkilökohtaisten kokemusten kautta toiminnassa voi kehittää ymmärrystä siitä, miten viranomaisten taholla suhtaudutaan toiminnassa muodostettuihin näkemyksiin ympäristön mahdollisuuksista. Yhteistyön sujuminen onkin vaatinut sopivien kontaktihenkilöiden löytämistä ja verkoston luomista. Omakohtaiset kokemukset ennalta haasteellisena näyttäytyneen asian etenemisestä ja neuvottelun onnistumisesta ovat vaikuttaneet siihen, ettei erilaisten säädösten huomioimista koeta negatiivisena. Toiminnassa on voinut kokea tekevänsä jotain uudenlaista edistäessään hankalalta tuntuvaa asiaa. Erään vastaajan mukaan toiveena onkin, että toiminnassa voitaisiin olla *tienraivaajia*. Esimerkiksi kuivakäymälän rakentaminen keskusta-alueelle vaikutti siltä, että viranomaisten näkemykset asiasta estäisivät tämän, mutta sinnikkään yrittämisen saattoikin havaita tuottavan tulosta. Positiiviset kokemukset ovat motivoineet vastaajia myös tehtävän hoitamisen jatkamiseen.

Havainnoimalla ympäristön materiaalisia muutoksia voidaan hahmottaa kaupunkiviljelyn mahdollisuuksista sellaisia tekijöitä, jotka eivät noudata ennalta määriteltyjä tavoitteita. Seuraamalla kasvien kasvamista on saatu yllätyksellisiäkin kokemuksia siitä, miten kasvu onnistuu erilaisissa ympäristöissä. Eräs vastaaja kertoo, miten hän huomasi tomaattien kasvaneen huomattavasti korkeammaksi Kääntöpöydän kasvihuoneessa kuin muualla avomaaviljelyksellä. Kokemukset viittaavat siihen, miten toiminnassa voidaan erilaisten kokeilujen avulla laajentaa "*ekologista käsitystä*" kaupungista. Toimintojen avulla voidaan kehittää käsityksiä ja tuottaa yllätyksiäkin, jolloin käsitykset eivät pelkästään ohjaa toimintoja (Blecha & Leitner 2014, 98.) Kaupunkitilan käsittäminen ei rajoitu pelkästään viljelypaikkaan, vaan kokeellinen oppiminen voi vaikuttaa ihmisten kokemuksiin kaupunkiluonnosta myös puutarhan ulkopuolella (Bendt ym. 2013, 19).

Yksilötasolla tarve ymmärtää ympäristön mahdollisuuksia voi syntyä haastatteluiden mukaan siitä, että kaupunkiympäristössä asumisen ei ole koettu tarjoavan mahdollisuutta toteuttaa samanlaista toimintaa kuin Kääntöpöydällä. Osalla vastaajista oman asumisen tilaratkaisut, kuten parvekkeen puuttuminen on hankaloittanut mahdollisuuksia viljellä. Toisaalta vastauksista ilmenee, miten kodin tai harrastamisen piirissä ei ole välttämättä totuttu tekemään jotakin konkreettista, kuten rakentamaan asioita. Tekemisen paikan puuttuminen voikin merkitä joillekin sitä, ettei omaa kotiympäristöä ole nähty tällaiseen toimintaan sopivana.

Vastaajat ovat olleet kiinnostuneita siitä, että Kääntöpöydällä voidaan kokeilla yhdessä uudenlaisia asioita. Kokeiluiden yhteydessä he ovat voineet myös saada turvallisia kokemuksia epäonnistumisesta. Osa vastaajista kertoo, miten toiminnassa ei tarvitse itse keksiä ratkaisuja ja epävarmoissa tilanteissa muista saa tukea. Kun epäonnistumista käsitellään ja erilaisia vaihtoehtoja pohditaan yhteisesti, uskalletaan yksilötasollakin kokeilla toiminnan rajoja ja kehittää uusia asioita. Mahdollisuus epäonnistumiseen voi tuottaa sellaisiakin positiivisia kokemuksia, jotka hyödyttävät vastaajaa henkilökohtaisesti. Erästä vastaajaa epävarmuus lopputulosten onnistumisesta on opettanut ottamaan elämässä muutoinakin rennommin.

*sit kans sellasta niinku että ottaa aika iisisti, ettei tavallaan ei nii hermoile
jos joku asia ei onnistukkaa vaa, tavallaan just noiden kasvien
kasvattamisessa on just se, että niin kesästä riippuen et miten joku kasvaa,
et voi käyttää isommin elämässäkin että joo tää nyt meni tälle (H3)*

Yhteisöltä saatu tuki ei kuitenkaan riitä kaikille, vaan esimerkiksi omat luonteenpiirteet voivat rajoittaa sitä, kuinka toiminnassa uskaltaa kokeilla itsekseen asioita. Myös tavoitteiden huomioiminen tuottaa haasteita kokea toiminta täysin rajattomaksi. Kääntöpöydällä pyritään kehittämään onnistuneita ratkaisuja, jotta toiminnalla olisi todellisia vaikutuksia. Esimerkiksi kasvien ajoissa istuttaminen on vaatinut suunnitelmallisuutta, jolloin toiminnassa ei ole koettu olevan varaa liialliseen haaveiluun. Lisäksi tavoitteiden asettaminen vaatii yhteistä päätöksentekoa, joka on rajoittanut yksilötason kokeilemista ja ideointia.

4.2 Tekeminen uskottavuutta ilmentämässä

Kääntöpöydän yhteisillä tavoitteilla kuvataan pyrittävän keskeisesti sen osoittamiseen, miten ruoantuotanto kaupungissa voisi toimia esimerkkinä paikallisen toiminnan vaikutuksista laajoihin ongelmiin, kuten ekologiseen kestävyYTEEN. Vastaajien henkilökohtaisiin toimintaan osallistumisen motiiveihin on vaikuttanut kiinnostuneisuus vaikuttaa ympäristöongelmiin, kaupunkitilojen erilaisiin käyttötapoihin, kansalaisaktiivisuuteen tai vapaaehtoistyön kehittämiseen sekä muun yhteisön mielipiteisiin. Ulkopuolisille halutaan välittää toiminnasta sellaista kuvaa, että sillä voidaan tuottaa toimivia ratkaisuja ja osallistujat ovat mukana tosissaan. Välttämättä esimerkiksi mediasta välittyvissä kuvauksissa tämän ei koeta painottuvan tarpeeksi ja siihen tarvitaan myös toiminnassa panostamista.

*Et sitä medialäppää ei tehtäs pelkästään sen takii kun on niinku hip ja pop
ja pitää saada palstamillimetrit täyteen, että siellä jutussa näkyis se ajatus
taustalla... (H6)*

Vastaajilla on kuitenkin erilaisia käsityksiä siitä, miten he kokevat voivansa vaikuttaa Kääntöpöytää laajemmassa kontekstissa. Osa vastaajista kokee viljelyn liittyvän ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin, kuten kestäväan elämäntapaan ja energian säästämiseen. Haastattelussa laajaa vaikuttamista enemmän puhutaan kuitenkin siitä, miten toiminnalla halutaan vaikuttaa omaan lähiympäristöön ja saavuttaa välittömästi vaikuttavia tavoitteita. Tämä on ollut osalla vastaajista motiivina toimintaan mukaan lähtemiseen.

Lähiympäristöön vaikuttamisen koetaan voivan ilmentää toiminnan uskottavuutta ulkopuolisille esimerkiksi siten, että toiminnalla tuotetaan hyötykäyttöön meneviä asioita. Ruoan osalta hyödyllisyys on merkinnyt vastaajille esimerkiksi sitä, että itse kasvatetuista raaka-aineista on voitu tehdä tasokasta ruokaa tai ruokaan on käytetty vain omia raaka-aineita. Keskeistä käyttökelpoisuuden lisäksi on osoittaa, miten kierrätysmateriaaleista voidaan rakentaa kestäviä tuotteita. Esimerkiksi itse rakennettujen kahvilavarusteiden halutaan olevan pitkäaikaisesti käytettävissä.

*saa tehdä myös uusia juttuja, mitkä on sit hyviä käyttöesineitä ja kestäny vielä
toisenkin vuoden ja... Kyl siit tulee hyvä filis. (H2)*

Haastatteluiden perusteella vaikuttaisi kuitenkin, ettei ole itsestään selvää käsittää oman toiminnan merkitystä hyödyllisten vaikutusten tuottamiseen. Vastaajista osa kuvaa pohtineensa erityisesti sitä, millaisia mahdollisuuksia toiminnassa on vakuuttua itse siitä, että konkreettisella tekemisellä voitaisiin tuottaa todellisia vaikutuksia. Esimerkiksi oman luonteen epäilevyys on vaikuttanut tarpeeseen tehdä selkeästi vaikuttavia tuloksia, joten konkreettisuus on auttanut vakuuttumaan toiminnan hyödyllisyydestä. Osalla tarve vakuuttua toiminnasta ilmenee epäsuoremmin kuvauksina siitä, että on tuntunut itselle hyvältä käsittää toiminnan tuottavan uskottavia tuloksia, kuten omavaraisesti tuotettua sekä laadukasta ruokaa. Eräs vastaaja kuvaa myös kokemusta siitä, että hän on tapahtumien kautta havainnut, miten paikkaa on päässyt hyödyntämään johonkin. Vaikka toiminnassa on mahdollista tarkkailla omien tuotosten käyttökelpoisuutta, sen avulla ei kuitenkaan vakuututa välittömästi mahdollisuuksista vai-

kuttaa laajemmin. Asioiden yhteyksien käsittäminen saattaakin vaatia aikaa, kuten yksi vastaaja pohtii.

Oman toiminnan tuottamia hyötyjä voidaan havainnoida omien tuntemusten kautta tai ulko-kohtaisestikin, mutta vastausten mukaan keskeistä on saada muilta ihmisiltä palautetta. Haastatteluissa kerrotaan, miten toiminnassa on voinut nähdä ulkopuolisten ihmisten reaktioita heille jaettuun tietoon tai tarjoiluun ruokaan. Vastauksissa korostuu reaktioiden positiivisuus, kuten innostuneisuus tai lisääntynyt kiinnostuneisuus toiminnan periaatteisiin. Kokemuksia on saatu myös Kääntöpöydän ulkopuolelta toimintaa esittelevissä tilaisuuksissa, jossa erään vastaajan mukaan on voinut kokea olevansa *sanansaattaja*.

Suoran palautteen saamisen lisäksi vastaajat ovat havainnoineet, miten erilaiset ihmiset voivat käyttää paikkaa. Vastaajat ovat nähneet muiden viihtyneen erilaisissa tapahtumissa ja kokeneet tämän tuottavan itselle positiivisen tunteen toiminnan onnistumisesta. Omasta toiminnasta saatava palaute on myös lisännyt motivaatiota toimia yhteisten tavoitteiden hyväksi. Ihmisten osallistuminen tapahtumiin ilmentää konkreettisesti, miten paikalle on onnistuttu luomaan uudenlainen käyttötarkoitus. Ilman Kääntöpöydän toimintaa paikalla nähtäisiin olevan käyttöä esimerkiksi *ratatyöläisten jonain varastona*. Eräs vastaaja kokeekin paikalla olevan merkitystä kaupungin mielenkiintoisuuden ja kulttuurin kannalta.

Haastatteluissa ilmenee kuitenkin, ettei henkilökohtaisen tunnustuksen saamista ole koettu tarpeelliseksi. Eräs vastaaja kertoo, miten tuoleja rakennettaessa oli pohdittu, tulisiko niihin liittää tekijöiden nimet. Tämä jätettiin kuitenkin tekemättä, sillä se ei tuntunut merkityksellistä. Vastaajat eivät muutoinkaan vaikuttaisi näkevän syytä siihen, että omasta työstä tarvitsisi saada erityistä mainintaa, kun tavoitteena on tuottaa jotakin enemmän yhteiseen kuin henkilökohtaiseen käyttöön. Yksilökohtaisen ja yleisöltä saatavan tunnustuksen tavoittelemisen ei korostu haastatteluissa muutoinkaan. Toisaalta voidaan pohtia myös, miten vastaajat yleisemmin suhtautuvat siihen, millainen heidän panoksensa on toimintaan. Useissa vastauksissa ilmenee, miten yksilön panoksen koetaan vaikuttavan pienessä määrin tulosten saavuttamiseen, eikä yksin ei koeta saavuttaneen jotakin erityistä. Osa vastaajista kuvaa omaa panostaan myös pienemmäksi suhteessa muiden osuuteen tai lopputulokseen.

Vaikka yksilön panos saatetaan kokea pieneksi osaksi toimintaa, on yhdessä saavutetuista tavoitteista saatu yksilötasolla positiivisia tuntemuksia. Mikäli jokin tavoite on saavutettu onnistuneesti yhdessä, on oman itsenkin tunnettu edistäneen toimintaa. Vastaajat ovat kokeneet positiivisena esimerkiksi sellaisten töiden tekemisen, jotka eivät suoraan liity laajemman ideologian välittämiseen muille, vaan muiden osallistujien tehtävien mahdollistamiseen. Useissa vastauksissa luonnehditaan ennen rakennustöitä tehtyä lumenluontia toimintana, jolla on osallistuttu kevään *edistämiseen*, työmaan *valmisteleamiseen* tai rakennusmiehille *tilan tekemiseen*.

Vaikka pienten konkreettisten tehtävien koetaan edistävän toimintaa, osa vastaajista on kokenut epävarmuutta niiden vaikutuksista laajempiin tavoitteisiin. Epävarmuutta kuvataan koettaneen osittain sen vuoksi, ettei vaikutusten pohtimiseen ole välttämättä jäänyt aikaa konkreettisen työn edistämisen vuoksi. Työteen ja tavoitteiden yhteyksien pohtiminen kuitenkin on tärkeää toiminnan edistymisen vuoksi, kuten eräs vastaajista ilmaisee.

Tietenkin sitä pitää ajatella tosi monella levelillä, että se on todella tärkeä se, juuri tämä timjami jonka minä istutan nyt tähän isompaan multa - niin on todella tärkeä timjami - mut et sitä pitää, sitä saa ajatella siinä mittakaavassa, mut sit sitä pitää ajatella kyllä isommassakin mittakaavassa aika ajoin. (H6)

Vaikka konkreettisen tekemisen yhteyttä laajempiin vaikutuksiin voi olla haastavaa todeta, havainnoimalla materiaalsen ympäristön muutoksia voi kuitenkin käsittää, miten jokainen osallistuja on yksi osa kokonaisuutta, ainakin Kääntöpöydän mittakaavassa. Materiaalsen ympäristön kehittymisestä on saatu palautetta siitä, millä tavoin oma panos on vaikuttanut toiminnan etenemiseen. Ajan myötä on voinut esimerkiksi nähdä kasvien kasvavan sellaisessa laarissa, jonka rakentamiseen on itse osallistunut. Toiminnan edetessä voidaan myös palauttaa mieleen erilaisia vaiheita. Yksi vastaajista kertoo muistavansa erilaisista fyysisistä ratkaisuisista, millaisia ihmisiä niiden tuottamiseen on osallistunut. Kaikilla ratkaisuilla on hänen mukaansa myös *joku tarina*. Sama vastaaja pohtiikin, miten toiminnassa alusta asti mukana olleet ovat nähneet paikan rakentumisen tyhjästä tilasta. Paikan fyysinen rakentuminen voi näyttäytyä osallistujille eri tavoin sen mukaan, kuinka kauan he ovat olleet toiminnassa mukana.

4.3 Oman osaamisen ja yhteisen asiantuntijuuden kehittäminen

Oman osaamisen kehittäminen on ollut yksi vastaajien motiiveista Kääntöpöydän toimintaan osallistumisessa. Toiminnassa tuetaan oppimista erilaisten työpajojen ja koulutusten avulla. Erilaisissa työpajoissa vastaajat ovat saaneet ammattilaisilta tarkempaa teknistä tietoa esimerkiksi aurinkopaneelien asentamisesta. Ammattilaisten ohjaus on toiminut oman osaamisen kehittämisen tukena, mutta tiedon sisäistäminen on vaatinut henkilökohtaista kokemusta sen siirtämisestä käytäntöön. Esimerkiksi työpajoja kuvaillaan mielenkiintoisiksi, mutta useimmat vastaajista eivät liitä niihin kokemusta oppimisesta. Parhaiten vastaajat ilmaisevat oppineensa itsenäisen töiden toteuttamisen, soveltamisen ja erilaisten ratkaisujen kokeilemisen avulla. Haastatteluiden mukaan Kääntöpöydällä esimerkiksi kasvihuoneeseen ja energia- sekä kastelujärjestelmiin liittyvistä kokeiluista on voinut oppia erilaisia asioita. Viljelyssä erilaiset materiaaliset ratkaisut voivat tarjota mahdollisuuden kokeelliseen oppimiseen, sillä ne vaativat omanlaistaan ylläpitoa (Bendt ym. 2013, 27). Yhden vastaajan mukaan kaikilla kasveilla onkin omat tarpeensa, joista ei voi tietää niinkään yleispätevästi, vaan kasvamisen onnistuminen vaatii muun muassa olosuhteiden seuraamista.

Vaikka vastaajat kertovat, miten he ovat oppineet toiminnassa monenlaisia asioita, ilmaisevat he tietävänsä vähän viljelystä tai jostain muusta tehtävästä. Tämä ei merkitse välttämättä sitä, että omaa osaamista vähäteltäisiin. Vaikka oma osaaminen nähdään pieneksi, ei muidenkaan osallistujien koeta olevan varsinaisesti ammattilaisia. Asiantuntijuus liitetään erityisesti ammattilaisten toimintaan, jotka ovat olleet toiminnan tukena erilaisissa tilanteissa. Ammattilaisia on ollut mukana muun muassa Aalto-yliopistosta sekä Savoy'n ravintolasta. Kasvihuoneen rakentamisessa insinööri teki laskemat rakenteiden lujuuksista. Kääntöpöydällä hankittu oma osaaminen nähdäänkin enemmän viljelyn opiskelemiseksi ja käytännölliseksi tiedoksi. Kaupunkiviljelyssä jonkin tietyn tiedon omaamista saattaa olla vaikea ilmaista sanoin osittain sen vuoksi, että viljelyssä voidaan kehittää hiljaista tietoa ja osaaminen välittyy konkreettisten tekemisten kautta (Bendt ym. 2013, 19 & 26). Tällöin tutkijalle voi olla haastavaa tulkita sitä, millainen merkitys tiedon määrällä on haastateltaville.

Haastateltavien kokemusten selvittämisessä saattaa joutua kiinnittämään erityistä huomiota siihen, miten moninaisilla tavoilla osaamisesta ja oppimisesta puhutaan. Osaamista lisääviä tilanteita ei eritellä yksittäisinä kokemuksina, vaan oppimista kuvataan tapahtuvan hiljalleen

kokemuksen myötä. Tämän vuoksi toimintaan osallistuvien saattaa olla hankalaa käsittää, missä vaiheessa jokin asia on varsinaisesti opittu. Toiminnassa pidempään mukana olleiden vastauksista voidaan havaita, miten heille on kertynyt kokemuksen myötä monenlaista osaamista, jota he eivät välttämättä itse haastatteluissa korosta. Osaamiseen liittyvien kuvausten tunnistaminen saattaaakin vaatia erityistä tulkintaa ja kontekstin ymmärtämistä. Bendt, Barthel ja Colding (2013, 26) esittävät jopa, miten pitkään toiminnassa mukana olemisen voi nähdä kertovan siitä, että ryhmälle voi olla kertynyt paikallisiin olosuhteisiin liittyvää laajaa kokemusta, vaikkei tiedon omaamista ilmaistaisi haastatteluissa.

Haastatteluista voi havaita, miten ryhmälle koetaankin kertyneen sellaista kokemusta, josta saadaan tukea myös yksilökohtaiseen osaamisen kehittämiseen. Erään vastaajan mukaan hän nimenomaan kokee haluavansa viljellä yhteisesti, koska silloin tekeminen ei ole vain oman tiedon varassa. Yhdessä oppimisesta ja muiden osaamisesta saatu tuki koetaan tärkeäksi. Osaamisen kehittäminen yhteisesti edellyttääkin, että toimintaan osallistuu erilaisia osaajia. Erilaisten osaajien kanssa toimimista arvostetaan sen vuoksi, että heillä voi olla erityistä tietoa jostakin aiheesta.

kukaan ei oo ollu tai harva on ollu asiantuntija tänne tullessaan. Et nyt nit sit alkaa oleen, niin se on tosi hienoo. (H2)

Haastatteluiden perusteella voidaan pohtia, miten tällaiseen toimintaan voidaan houkutella erilaisia osaajia. Toimintojen monipuolisuudella vaikuttaisi olevan tähän merkitystä, sillä ne voivat tuottaa erilaisia sosio-materiaalisia resursseja sekä vaikuttaa paikan avoimuuteen (Bendt ym. 2013, 27). Vastaajat kertovat lähteneensä itse mukaan toimintaan, kun he ovat kokeneet voivansa tehdä jotain mitä he osaavat, esimerkiksi muualta hankitun työkokemuksen perusteella.

Oman osaamisen määrää voi olla vaikea kuvata sanallisesti, mutta sitä vaikutetaan pohdittavan kuitenkin toiminnan aikana. Osan vastaajien kokemukset viittaavat siihen, että he ovat toimineet tavallaan asiantuntijoina, vaikka he eivät nimittäisi itseään sellaiseksi. Eräs vastaaja kokee oppineensa kertomaan asioista vakuuttavasti, vaikka ei olisi ihan täysin varma osaamisestaan. Epävarmuutta omasta osaamisesta voidaan kuitenkin tuntea etenkin silloin, kun toimintaa tarvitsee esitellä ulkopuolisille yhtäkkisesti.

*mä en tiedä niistä mitään, et hetki, pieni hetki, koska tääl on toki ihmisiä
jotka tietää enemmän - - mä tiedän kuitenkin niin vähän, en rupee sillee
niinku huijaamaan (H1)*

Ulkopuolisille tiedon jakaminen voi haastaa luottamusta omaan osaamiseen, mutta samalla sen koetaan auttaneen kehittämään käsitystä oman osaamisensa määrästä ja riittävydestä. Ulkopuolisilta saadun palautteen avulla osa vastaajista on saanut vahvistusta siitä, että pienikin tiedon määrä voi riittää. Esimerkiksi konkreettisesti sisäistetty tieto tuntui eräälle vastaajalle itsestäänselvyydeltä, mutta jakaessaan tietoa ulkopuolisille hän havaitsikin tällä olevan heille merkitystä. Jakaessaan tietoa ulkopuolisille on voinut myös havaita tietävänsä enemmän kuin itse on ehkä odottanut. Toisaalta eräs vastaajista kuvaa saaneensa palautetta, että jokin tieto olikin toisin kuin hän itse ajatteli. Vastaaja ei kuitenkaan kokenut joutuneensa kyseenalaistetuksi kaupunkiviljelyn asiantuntijana, sillä hän ei yleisestikään tuntenut tarvetta esiintyä ammattilaisena. Vaikka toiminnassa arvostettaisiin sitä, että osallistujille kehittyy jotain erityistä osaamista, asiantuntijuuteen ei koeta olevan suurta painetta.

Kääntöpöydällä osallistujat vaikuttavatkin kokevan asiantuntijuuden kollektiiviseksi ominaisuudeksi. Yhdessä oppimisesta voidaan muodostaa luottamuksen tunnetta siihen, että oma osaaminen on osa yhteistä asiantuntijuutta. Tuntemuksen muodostumiseen ei kuitenkaan näyttäisi vaikuttavan pelkästään se, että osallistuja itse kokisi osaamisensa riittävän toimintaan osallistumiseen. Luottamuksen tuntemiseen näyttäisi vaikuttavan keskeisesti käsitys siitä, miten muut osallistujat hyväksyvät erilaiset tiedon määrät ja tavat oppia. Esimerkiksi muiden tukeen on voinut turvautua luontevasti, kun itsellä on ollut tunne siitä, että omat tavat oppia hyväksytään. Vastaajat ovat kokeneet, että toiminnassa ymmärretään osallistujien oppivan kokemuksen kertymisen myötä eikä tietämättömyyttään ei tarvitse piilotella. Tukea osaamisensa kehittämiseen on saatu esimerkiksi suhteessa yksilöllisiin luonteenpiirteisiin, kuten uteliaisuuteen ja kyselemällä oppimiseen. Toiminnassa ei koeta olevan odotuksia siitä, että osallistujien tarvitsisi osata kaikkea tai olla asiantuntijoita. Käsitystä muiden odotuksista voidaan muodostaa tilanteissa, jossa asioita opetellaan yhdessä. Eräs vastaaja kertoo havainnoineensa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, miten muut suhtautuvat yhdessä oppimiseen.

*ne myös mielellään kertoo, et hei tälleen se tehään, eikä oo koskaan tullu
semmosta tilannetta että joku ois sanonu että hei, nyt mä en ehi tai nyt mä
en haluu tai - - Mut ehkä samantyyllisii ku minäkin et haluu kertoo asioita,
koska silleenhän tääl opitaan. (H1)*

Valmiutta yhdessä oppimiseen ja vastavuoroiseen tiedon jakamiseen ei odoteta pelkästään muilta, vaan siihen ollaan halukkaita osallistumaan itsekin. Muille tiedon jakamisen luonnehditaan olevan mukavaa eikä vain toiminnan asettama vaatimus. Toisaalta kyse ei vaikuttaisi olevan pelkästään pyrkimyksestä tukea muiden oppimista. Tiedon jakaminen muille osallistujille on tuottanut kokemuksia siitä, että omalla tiedolla on toiminnalle merkitystä. Osa vastaajista on kertonut Kääntöpöydällä muualla kokeilemistaan ratkaisuista ja kehittämistään taidoista. Toisaalta yhteiset käsitykset toiminnassa tarvittavasta osaamisesta voivat tuottaa epävarmuuden tuntemuksia oman tietomäärän ja osaamisen riittävydestä. Toiminnassa pidempään mukana olleet vastaajat ovat toisinaan tunteneet, että joistakin asioista tarvitsisi tietää enemmän. Tietyn vastuutehtävän hoitamisen myötä pohditaan, millaisia odotuksia muilla on osaamisesta, ja millaiseen osaamiseen vastuutehtävä velvoittaa. Tällaisia pohdintoja ei kuitenkaan esiinny haastatteluissa runsaasti, mihin voi osaltaan vaikuttaa kokemus siitä, että toiminnan kehittyessä tarvittava osaaminen määritellään yhdessä.

5 Sosiaalista kanssakäymistä ja arjen täydentämistä

5.1 Toimintaan ja ihmisiin tutustuminen

Osalla vastaajista toiminnan tunteminen tutuksi on helpottanut päätöksen tekemistä toimintaan mukaan lähtemisestä. Epäsuoraan välittyvästä tiedosta on voinut olla hankalaa saada käsitystä, miten liittyminen tapahtuisi sujuvasti. Erästä vastaajaa oli kiinnostanut ennen Kääntöpöytään tutustumistaan Dodo ry laajemminkin, mutta hän kertoi kaupunkiviljelyn tuntuneen ennalta tutulta ja siten luontevimmalta tavalta lähteä mukaan järjestön toimintaan. Haastatteluista ilmenee, miten toimintatapoihin ja yhteisöön tutustutaan monin tavoin. Kaikilla vastaajilla ei ole ennalta ollut tuttuja toiminnassa mukana, eikä osallistumispäätöksen tekemiseen muutoinkaan ilmaista vaikuttaneen valmiiksi tutun sosiaalisen yhteisön. Tutustuessa toiminnan sisältöön havainnoidaan samalla yhteisön sosiaalisia piirteitä.

Tuttuuden tunne on vastaajilla muodostunut esimerkiksi toiminnan ja omien periaatteiden yhteen sopimisesta. Vastaajat ovat havainnoineet eri tavoin järjestön periaatteita jo ennen Kääntöpöydän toimintaan osallistumistaan. Osa vastaajista on ennen Kääntöpöytään tutustumista osallistunut muuhun Dodo ry:n toimintaan, kuten kaupunkiviljelyyn, erilaisten tapahtumien järjestämiseen ja kehitysyhteistyöhön. Periaatteiden samanlaisuuden lisäksi vastaajat ovat pohtineet Kääntöpöydän toimintaan liittyessään sitä, miten se vastaa omiin kiinnostuksen kohteisiin. Osa vastaajista ilmaisee Kääntöpöytään osallistumista edeltävästä tai samanaikaisesta muusta toiminnasta saatujen kokemusten vaikuttavan siihen, millaisista asioista he ovat kiinnostuneet toiminnassa. Kokemukset liittyvät esimerkiksi opiskelu- ja ammattialaan sekä harrastuneisuuteen.

Ensimmäisten kokemusten perusteella ei muodosteta tarkempaa käsitystä siitä, mikä voisi sitoa toimintaan pidemmäksi aikaa. Kokemukset toimintaan tutustumisesta vaikuttaisivat kuitenkin muodostavan perustaa käsityksille siitä, miten toiminnassa voisi olla mukana jatkossakin. Kaupunkitilojen kokeminen tutuksi ohjaa osaltaan sitä, miten ihmiset hakeutuvat erilaisiin paikkoihin. Jokin paikka voi sijaita lähellä, mutta sen ei koeta olevan saavutettavissa, koska se tuntuu vieraalta. (Lappi 2007, 159.) Vastauksissa pohditaankin esimerkiksi sitä, miten paikan syrjäisen sijainnin vuoksi sinne ei tulisi tultua ilman syytä, vaikka itse asuisikin samassa kaupungissa.

Toiminnan halutaan kokea keskeisesti sopivan omiin intresseihin, mutta vastaajista on ollut positiivista myös se, että oman lähipiirin on helppo tutustua Kääntöpöytään. Oma perhettä tai ystäviä on voitu tutustuttaa paikkaan erityisesti kahvilan avulla. Kahvilaan on voinut pyytää esimerkiksi sellaisia ystäviä, jotka saattaisivat muutoin kokea hankalaksi toimintaan tutustumisen.

*tietty toi kahvila on helppo kun siihen voi vaan sanoo että tossa on kahvila,
tulkaa sinne, paljon vaikeempaa olis, jos sitä ei olis. (H4)*

Toiminnan ulkopuoliset voivat tuntea paikalla olonsa luontevaksi läheisen tuttavan ja epämuodollisen ajanvieton kautta, mutta tiiviimpää osallistumista toimintaan ei välttämättä ole nähty mahdolliseksi. Toisaalta haastatteluissa tätä ei kuvailla tarpeelliseksikaan. Lähipiirin ak-

tiivista osallistumista tärkeämpää vaikuttaisi olevan se, että toimintaan saadaan mukaan siitä kiinnostuneita uusia osallistujia.

Paikan julkisuudesta muodostuu erityiset puitteet sille, että toimintaan ja yhteisöön voi tutustua asteittain ja epämuodollisesti. Joidenkin uusien osallistujien on havaittu tutustuneen paikkaan ensin asiakkaana ja osallistuneen myöhemmin esimerkiksi talkoisiin. Ennalta tuntemattomien ihmisten kanssa toimiminen saattaa vaatia, että toiminnasta halutaan muodostaa käsitys konkreettisemmin kuin juttelemalla. Konkreettinen tekeminen on todettu hyväksi tavaksi havainnoida toiminnan ja yhteisön sopivuutta itselle. Keskustelun nähdään yleisemminkin liittyvän sellaiseen toimintaan, jossa keskitytään asioiden ajamiseen kokouksissa. Eräs vastaaja ei koe keskustelemaa toimintaa hyväksi tavaksi tutustua, koska hänen mukaansa siinä on hankalampaa saada syvempää käsitystä toisista ihmisistä. Osalla vastaajista konkreettinen yhdessä tekeminen on mahdollistanut yhteisöön tutustumisen siten, että siinä on voinut havainnoida esimerkiksi luonteenpiirteiden samankaltaisuuksia. Yhden vastaajan mukaan työn ohessa muihin tulee tutustuttua helpommin kuin esimerkiksi tapahtumissa.

Osa vastaajista on kuitenkin lähtenyt toimintaan mukaan osallistumalla kokoukseen. Kun toiminnasta ei saada tekemisen kautta ensimmäistä kokemusta, saattaa sosiaalisen vastaanoton avoimuus tuottaa merkittävän vaikutelman. Eräs vastaajista kertoo, miten jo tutustumisvaiheessa välittömästi ja epämuodollisesta vastaanotosta pystyi käsittämään, että toiminnassa ollaan avoimia uusille ihmisille.

*tuli just tossa portaissa vastaan ja sit ne jotenki huus tosi reippaasti että
tervetuloa, tai jotain, et se jäi jotenki mieleen, et se oli niin avoin tilanne,
ettei ollu mitenkään vieras olo siinä vaiheessa ainakaan (H4)*

Haastavuutta toimintaan tutustumiseen voi tuottaa se, että sen koetaan olevan eteenpäin suuntaava prosessi, johon osallistuminen vaatii paljon tietämystä. Viljelytoiminnan laajuus Kääntöpöydällä on erään vastaajan mukaan vaatinut uskallusta mukaan lähtemiseen. Vastaajien kuvausten mukaan prosessimaisuus liittyy siihen, että toiminnan kehittäminen voi tuottaa tulevaisuudessakin uusia toimintoja. Toimintaan osallistumisen aikana on joutunut vastaajien mukaan tekemään itselle uusia asioita, kun esimerkiksi kasvien kasvatusalustoja on kehitetty. Uuteen tehtävään osallistutaan esimerkiksi sen mukaan, tuntuuko tekemisen tapa itselle luon-

tevalta. Toisaalta toiminnassa halutaankin kokeilla itselle uusia asioita. Kaikille vastaajille ei ole toimintaan mukaan tullessa ollut selvää, mihin kaikkeen he haluavat osallistua ja he ovat havainneet kiinnostuneensa itselleen uusista asioista tehtävien kokeilemisen kautta.

*oon myös tajunnut vähitellen, mikä mua täs Kääntöpöydäs kiinnostaa - -
Niin mä oon mielestäni aika hyvin löytänyt nyt ne mun jutut. (H1)*

Vastaajat ovat usein voineet itse hahmottaa paikkansa toiminnassa, sillä tehtävät eivät välttämättä kiinnity tietyille henkilöille. Tämän on tuottanut vapaampaa liikkumatilaa valita itseä kiinnostavia asioita. Toimintaan tutustumisessa jäykemmät organisaatorakenteet, kuten säännöt työnjaosta voivat hankaloittaa uusien osallistujien välitöntä osallistumista (Bendt ym. 2013, 27). Joustavat organisointitavat voivat myös muodostaa haasteita uusien osallistujien toimintaan tutustuttamiseen. Erityisesti koordinoivissa tehtävissä toimineet vastaajat pohtivat, miten uusille osallistujille on tarpeellista luoda tunnetta siitä, että prosessimaisesta toiminnasta löytyy erilaisille osallistujille oma paikka ja tehtävä.

5.2 Yhteisöön kuuluminen

Useissa vastauksissa esitetään käsitys siitä, miten paikan nähdään olevan avoinna kaikenlaisille ihmisille. Puutarhan avoimuuden muillekin kuin paikan lähimmille asukkaille voisi ajatella tuottavan automaattisesti monimuotoisia sosiaalisia suhteita. Aineistosta ilmenee kuitenkin hyvin, miten osallistujien oma kiinnostuneisuus sosiaalisten suhteiden luomiseen vaikuttaa yhteisön muodostumiseen. Vastaajat kuvaavatkin olleensa kiinnostuneita tutustumaan toiminnassa muihin ihmisiin ja tekemään asioita yhdessä.

Sosiaalisia suhteita muihin osallistujiin solmitaan sen mukaan, miten hahmotetaan itseä ja muita yhdistäviä asioita. Osa vastaajista on jakanut jotain henkilökohtaista sellaisten ihmisten kanssa, jotka ovat samaa ikää, sukupuolta tai samankaltaisessa elämäntilanteessa. Tietyissä ryhmissä kerrotaan puhuttaneen monen tyyppisistä henkilökohtaisista asioista, liittyen ihmisten samoihin taustoihin. Vaikka Kääntöpöydän toiminnassa ystävystyminen ja henkilökohtaisten asioiden jakaminen vaikuttaisi perustuvan tunteeseen samankaltaisuudesta, on myös ihmisten erilaisuus koettu positiivisena. Vastaajia kiinnostaa tutustua toiminnassa erityyppisiin

ihmisiin sen vuoksi, että tähän on toisenlainen mahdollisuus kuin esimerkiksi omassa kaveripiirissä.

Just hauskaa et on tutustunu vähän niinku oman tyylisiin ihmisiin, mut kuitenkin et kaikki on aika erilaisia (H3)

ei tämmösii kohtaamisii ehkä muualla, mun elämässä tapahtuis, se on tosi arvokasta ollu (H2)

Erilaisten ryhmien muodostuminen ei ole siten selvärajaista, vaan monentyyppisiä ihmissuhteita solmitaan limittäisesti. Erään vastaajan mukaan yhdessäolemisen myötä osallistujien väliset suhteet voivat kehittyä ystävyudeksi, jolloin itse toimintakin näyttäytyy vähemmän vapaaehtoistyönä. Esimerkiksi sosiaalisen pääoman tuottamisen näkökulmasta on hahmotettu sitä, millaisia erilaisia siteitä ihmisten välille voi syntyä. Oman ryhmänsä voivat muodostaa perheenjäsenet, läheiset ystävät tai naapurit. Samanlaisen sosiodemografisen taustan omaavien ihmisten kesken voi muodostua tiiviitä siteitä eli sitovaa (bonding) pääomaa. Suhteet työtovereihin saatetaan taas käsittää väljemmiksi kuin esimerkiksi ystäviin ja niissä voi muodostua yhdistävää (bridging) pääomaa, sillä ihmisten nähdään tulevan erilaisista taustoista. (Firth ym. 2011, 558.) Haastattelut kuitenkin osoittavat, miten tällaisessa toiminnassa erilaisten siteiden selkeä erottelu on hankalaa.

Ryhmään kuulumisen tunteeseen vaikuttaa ihmissuhteiden tiiviys, mutta keskeiseksi kokemukseksi ilmenee mahdollisuus saada tietoa toiminnasta. Jotkut vastaajista ovat käsittäneet kuuluvansa johonkin ryhmään silloin, kun he ovat olleet osallistuneet johonkin tiettyyn vastuutehtävään. Pienemmän vastuutehtävän hoitaminen näkyy erään vastaajan kokemuksessa esimerkiksi siten, että hän kokee toimineensa enemmän taustalla. Kun tietty tieto saattaa kulkea pelkästään tietyn ryhmän sisällä, voi se tuottaa muille tuntemuksia ulkopuolelle jäämisestä. Toisaalta erään vastaajan mukaan muilta osallistujilta on saanut myös kuulla sellaisista toiminnoista, mihin ei itse ole osallistunut.

*jos on ollu jossain muussa Kääntöpöytäjutussa aiemmin niin sit on kertonu
et millasii juttui ne on tehny täällä tai et se on ollu hauska just kun ei oo
sillee ite ollu just kaikessa mukana, niin on kuullu kans niistä muista
jutuista muilta (H3)*

Sujuva tiedonvälitys voi vaatia tiiviyttä ryhmän jäsenten kesken, mutta yhteisöllisyyden tunte-
misen ei kuvata aina merkitsevän tiivistä kanssakäymistä. Haastatteluissa pohditaan, miten
puutarhalla voi keskittyä tekemään jotain tehtävää itsenäisesti ja tuntea saavansa muiden läs-
näolosta seuraa. Yeung esittää sosiaalisen läheisyyden kokemisesta vapaaehtoistoiminnassa,
miten ryhmään kuulumisen voidaan kokea moniulotteisesti. Vaikka toimintaan osallistuvat
saattavat haluta pysyä siitä tarpeeksi etäällä ja osallistua siihen harvoin tai yksin, voivat he sa-
maan aikaan kokea kuuluvuutta ryhmään. (Yeung 2005, 122.) Haastatteluissa kuitenkin näkyy
selvästi, miten vastaajat ovat kokeneet keskinäisen yhteydenpidon positiivisena. Yksi vastaa-
jista luonnehtiikin, miten hiljaisemman lomakauden jälkeen tuntui hyvältä saada ihmiset jäl-
leen koolle.

Ryhmiä muodostuminen ja tarve tiiviiseen kontaktiin voi ilmetä eri tavoin toiminnan eri vai-
heissa. Kääntöpöydän perustamisvaiheessa erään kuvauksen mukaan suunnittelu alkoi suju-
vasti pienen ryhmän tiiviin kontaktin ansiosta. Myöhemmissä vaiheissa liian tiiviiden ryhmit-
tymien syntyminen voi muodostaa rajoja erilaisiin toimintoihin osallistumiselle. Toiminnassa
pidempään mukana olleiden keskinäinen vuorovaikutus on esimerkiksi vaikuttanut aluksi uu-
delle tulijalle sellaiselta, mihin on ollut vaikea päästä mukaan. Erilaisten ihmisten kanssa toi-
minen ei muutoinkaan ole mutkatonta. Yhdessä tekemisen onnistumisen kerrotaankin vaa-
tivan huomiota siihen, että erilaiset osallistujat voisivat tuntea tietynlaista ryhmähenkeä.

Toiminnassa tarvitaan monenmuotoista yhdessäolemistä, jotta muihin tutustutaan syvemmin.
Keskeistä yhdessäolemisessa on mahdollisuus epämuodolliseen vuorovaikutukseen ja vapaa-
seen oleskeluun. Kääntöpöydällä samojen ihmisten kanssa voi tehdä sekä töitä että nauttia va-
paa-ajasta. Tämä mahdollistuu osaltaan sen vuoksi, että paikkaan kuuluu tiloja yhteistä ajan-
viettoa varten, kuten sauna ja kahvila. Materiaalisen ympäristön tekijät voivat vaikuttaa monin
tavoin epämuodollisen vuorovaikutuksen syntymiseen. Esimerkiksi Kurtzin tutkimuksessa
yhden puutarhan viljelijät saapuivat eri paikoista, mutta eivät välttämättä olleet paljon toisten-
sa kanssa tekemisissä. Viljelijät toimivat omassa rauhassaan ja palasivat kukin omaan kotiin-

sa. Yhtenä tulkintana Kurtz esittää, että suurikokoisella palstaviljelmällä vuorovaikutusta ei välttämättä päässyt edes muodostumaan. (Kurtz 2001, 662.)

Kääntöpöydällä yhdessäoleminen liittyy keskeisesti konkreettiseen tekemiseen ja sen tärkeyttä korostetaan yleisesti haastatteluissa verrattuna keskustelemiseen. Jutteleminen nähdään kuitenkin olennaiseksi vuorovaikutuksen muodoksi joissakin tilanteissa. Jutteleamalla voidaan hahmottaa erilaisia tapoja kommunikoida sekä ratkaista mahdolliset ristiriitatilanteet. Yksi vastaajista pohtii, miten mielipiteitä voidaan vaihtaa väittelemällä kiivaastikin. Hän kuitenkin näkee konkreettisen yhdessä tekemisen vaikuttavan siihen, että ihmiset luottavat toisiinsa.

Osallistujien keskinäisen samankaltaisuuden hahmottaminen ja ryhmähengen muodostaminen voi rakentaa samalla rajoitteita toiminnan avoimuudelle ulkopuolisia kohtaan. Tämä näkyy kuitenkin enemmän materiaalisen ympäristön luonnollisesti muodostuneina rajoina kuin tarkoituksellisen sosiaalisena ulossulkemisena. Puutarhan fyysiseen eristyneisyyteen vaikuttaa sen sijaitseminen ratapihalla, jossa ei ole jatkuvasti avointa toimintaa. Viereisissä veturihallissa kerrotaan olevan erilaisia toimintoja, mutta yleisesti paikkaa luonnehditaan *varastoalueeksi*. Vastauksista ilmenee, miten etäisyys muihin kaupungin toimintoihin koetaan jopa tarpeelliseksi toiminnan rauhassa pysymisen kannalta. Yksi vastaajista kuvaakin, miten paikan eristyksissä oleminen on hyvä asia, ettei siellä ole *kadunvarsimeininki*. Tapahtumiin saat-
taa osallistua parikin sataa ihmistä, mutta muutoin paikan nähdään houkuttelevan lähinnä sellaisia ihmisiä, joilla on erityinen kiinnostus tulla paikkaan.

Vaikka paikalle ei välttämättä halutakaan saapuvan runsaasti satunnaisia kiinnostuneita, on paikan avoimuuden koettu tuottavan positiivisia kokemuksia ja erikoisia kohtaamisia. Kääntöpöytä on avoinna kaikille myös kahvilan aukioloaikojen ulkopuolella, joten tekemisen kesken paikalle voi ilmestyä ulkopuolisia kävijöitä. Yhteisiä kokemuksia on muodostunut esimerkiksi tuotteisiin ja toiminnan periaatteisiin tutustumisesta. Yhteisestä asiasta kiinnostuminen voi saattaa ihmisiä yhteen ja luoda kokemuksia siitä, että omaan lähiyhteisöön tutustuu eri tavalla kuin olisi odottanut (Blecha & Leitner 2014, 99).

Kääntöpöydällä vastaajat ovat kokeneet tutustuneensa myös muihin kuin lähiympäristön ihmisiin yllätyksellisissä tilanteissa. Paikalla on käynyt esimerkiksi ulkomaalaisia vierailijoita, joiden kanssa puutarhaan tutustuessaan on voinut oppia heidän kulttuurisista tavoistaan. Koh-

taamiset ovat saattaneet olla lyhytaikaisia, mutta ovat jättäneet muiston erityisestä yhteenkuuluvuuden tunteesta erilaisuudesta huolimatta. Kiinnostuksen kohteen jakaminen voi vaikuttaa yhteisön muodostumiseen enemmän kuin toiminnan sijainti suhteessa asuinpaikkaan. Esimerkiksi Kingsleyn ja Townsendin (2006) mukaan yhteisö tulisi määrittää paikan sijaan henkilökohtaisen yhteisyyden mukaan (ks. Firth ym. 2011, 557).

5.3 Mieluisaa tekemistä ja virkistäytymistä

Kääntöpöydän toiminta perustuu vahvasti osallistumisen vapaaehtoisuuteen, mikä näkyy esimerkiksi pohdinnoissa koskien sitä, miten toimintaan osallistumista suunnitellaan muun arkielämän toimintojen, kuten työn, opintojen ja harrastusten mukaan. Osalla vastaajista Kääntöpöydän toiminta asettuu enemmän muiden toimintojen rinnalle ja toisilla on enemmän aikaa panostaa paikallaoloon. Yhteiseksi tekijäksi voi nähdä sen, että toiminnan halutaan sopivan omaan elämänrytmiin ja -tapaan. Eräs vastaajista luonnehtii omaa elämäntapaansa epäsäännölliseksi ja haluavansa siksi osallistua Kääntöpöydän toimintaan itselle sopivalla hetkellä.

Toimintaan osallistumisen sopiminen arkielämään hahmottuu esimerkiksi sen avulla, miten paikalle saapumiseen ei tarvitse nähdä erikseen vaivaa. Useiden vastaajien mukaan lähellä asuminen helpottaa toimintaan osallistumista. Lisäksi toiminnan halutaan olevan käytännöllisesti saavutettavissa arkireitteihin sopien. Kääntöpöydältä koetaankin olevan kulkuyhteyksiä moneen suuntaan. Puhuttaessa etäisyyksistä ei kuitenkaan viitata vain mitattavaan matkaan, vaan miten toiminnasta toiseen kulkeminen on koettu sujuvaksi. Kääntöpöydän ja muiden toimintojen väliset sopivat etäisyydet ovat esimerkiksi mahdollistaneet satunnaisemman osallistumisen ja paikalle poikkeamisen. Lappi esittää kaupunkitilaa koskevista yksityisistä puhunnoista, miten paikkojen läheisyys tai kaukaisuus voidaan kokea esimerkiksi sen mukaan, miten se asettuu osaksi omaa arkea (Lappi 2007, 159). Kääntöpöydän voidaan kokea olevan lähellä myös sen mukaan, millä kulkuvälineellä paikalle saavutaan. Osa vastaajista ilmaisee, miten paikalle saapumisen tulee olla helppoa polkupyörällä tai kävellen. Kulkemisen tavat liittyvät osalla olennaisesti myös siihen, että samalla voidaan toteuttaa omaa elämänrytmiä.

Että mä oon pyrkiny järjestelemään myös sitten tätä omaa arkeani ja elämäni sillain, että se on mahdollisimman tehokasta - - kaikki on tavallaan kohtuumatkan päässä ja sillai polkupyörällä tai kävellen - - saavutettavia etappeja, että sitten pysyy tehokkaana toiminta. (H6)

Omaan arkeen sopimisen ohella useissa vastauksissa pohditaan sitä, miten toimintaan sitoutuminen vaatii satunnaisen osallistumisen ja suunnitelmallisuuden tasapainottamista. Vaikka haastatteluissa pohdittaisiin, miten pidemmälle ajalle sovittuun tehtävään sitoutumista haluttaisiin välttää, on omien tekemisten suunnittelua silti sovitettu jossain määrin viljelyn ajoittamiseen. Vastaajat ovat kuitenkin kokeneet Kääntöpöydän viljelymuodon mahdollistavan joustavan osallistumisen. Muunlaisessa paikassa viljely voisi vaatia enemmän vaivaa aikataulujen suunnittelemiseen. Kääntöpöydän viljelytoimintaa verrataan esimerkiksi säkkiviljelyyn, joka vaatisi säännöllisempää sitoutumista, sillä siinä viljely vaatii enemmän sopimuksia kastelun järjestelämisestä. Toimintaan sitoutumisen joustavuuteen vaikuttaa viljelymuodon lisäksi se, miten tehtävien jakautuminen on organisoitu. Kuvausten mukaan osallistumisen kestoa ei seurata ja talkoisiin osallistumisen voi määrittää omien menojen mukaan. Eräs vastaajista kokee, että osallistumisessa isoimpana haasteena onkin omien tekemisten organisoiminen ja priorisointi.

Vaikka toiminnan halutaan muodostuvan sujuvasti osaksi omaa arkea, houkuttelee se sisällöllisesti erilaisilla asioilla. Konkreettista tekemistä kuvataan useissa vastauksissa sellaisena toimintana, josta on saatu vaihtelua sellaisiin oman elämän muihin toimintoihin, jotka liittyvät erityisesti tietokoneella tehtävään työhön. Viljelystä voidaan saada vaihtelua esimerkiksi työskentelylle sisätiloissa ja toimistoympäristön keinotekoisuudelle (Pitt 2014, 88). Haastatteluista ei ilmene suoraan esitettyjä toiveita viettää aikaa erilaisessa ympäristössä kuin muissa arjen toiminnoissa. Useissa vastauksissa kuitenkin ilmaistaan, miten Kääntöpöydällä on koettu positiivisesti sellaiset ympäristön elementit, joiden voi nähdä poikkeavan tavanomaisesta tietokonetöskentelyyn liittyvästä ympäristöstä. Kääntöpöydällä on nautittu esimerkiksi luonnon elementeistä, kuten ulkoilmasta ja usvaisuudesta. Viihtyisyyttä on luonut myös ympärillä sijaitsevien rakenteiden historiallisuus. Kääntöpöydän fyysinen avoimuus vaikuttaa siihen, että ympäristöstä voidaan nauttia erilaisina vuodenaikoina ja vuorokauden aikoina. Eräs vastaaja kertoo miten kasvihuone näyttäytyy syksyllä erilaisena, kun kasvit lakastuvat ja illat pimene-

vät. Toiminta vaikuttaisikin tarjoavan sellaisia kokemuksia kaupunkiympäristöstä, jotka eivät liity vain vaikuttamiseen ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Suoremmat kuvaukset arkeen halutusta vaihtelusta liittyvät työtapoihin ja niistä saataviin henkilökohtaisiin hyötyihin. Kääntöpöydän toiminnassa useat tehtävät sisältävät fyysisen työn tekemistä ja esimerkiksi viljelyn konkreettisuuden luonnehditaan muodostavan tuntemuksia *kädet multa*an -tyyppisestä, jopa terapeuttisesta toiminnasta. Viljelystä saataviin terapeuttisiin hyötyihin viittaa esimerkiksi yhden vastaajan kuvaus siitä, miten asioiden rakentumisen ja kasvien kasvamisen seuraaminen *tuottaa voimaa ja eheyttää ihmistä*. Työnteko voi olla puutarhanhoidossa keskeinen tekijä, verrattuna esimerkiksi muihin terapeuttisiin luontokokemuksiin. Pittin tutkimuksen vastaajat kokivat tarvitsevansa puutarhaa maaseudullakin, sillä työnteon avulla voi tuntea muodostavansa ympäristöön tiiviimmän siteen. (Pitt 2014, 87.) Kääntöpöydältä saatuja kokemuksia ei verrata kuitenkaan muihin luontokokemuksiin, vaan erityisesti tietokoneella tehtävään työskentelyyn. Omasta työnteosta ei ole välttämättä ollut mahdollista saada vastaavanlaisia hyötyjä kuin Kääntöpöydän toiminnasta. Fyysisen toiminnan on koettu vaikuttavan positiivisesti esimerkiksi unen laatuun ja lisäävän virkeyttä, jolloin se on auttanut jaksamaan paremmin myös muualla tehtävää tietokonetyötä.

Keskeiseksi eroksi tietokoneella tehtävän työskentelyn ja kaupunkiviljelyn kesken nähdään ajatustyön painottuminen. Tietokoneella tehtävässä työssä tarvittava ajatustyön muoto ja merkitys on erilaista kuin viljelemisessä. Kääntöpöydän toiminnan konkreettisuuden nähdään vaativan vähän ajatuksellista keskittymistä. Hyvää oloa on koettu sellaisten yksinkertaisten tehtävien tekemisestä, joissa on ollut mahdollista toimia rennosti ja tunnelmoida samalla ympäristöä. Tällaiseksi toiminnaksi on kuvattu esimerkiksi mullan kuljettamista. Vastaajat kertoivat kokemuksia useimmiten sellaisista tilanteista, joissa rentoutuminen tapahtuu jonkin aktiivisuuden parissa. Blecha ja Leitner esittävät tutkimuksessaan kanojen kasvattamisesta, miten rauhallisten toimintojen katseleminen voi tuottaa urbaaniin arkielämään hengähdystaukoa. He pohtivat erilaisten tutkimusten mukaan, miten palautumisen kannalta voi olla keskeistä saada luonnosta pieniäkin stimulaatioita kuin ei lainkaan. (Blecha & Leitner 2014, 100.)

Rento suhtautuminen ajattelutyöhön ei näyttäisi merkitsevän sitä, ettei työntekoon haluttaisi keskittyä. Tarkkaa keskittymistä vaativat tehtävät voivat tuottaa tunteen siitä, että ajatuksia voi lepuuttaa tekemisen lomassa. Terapeutistien kokemusten muodostumiseen viljelyssä on

liitetty käsitys siitä, miten keskittyminen johonkin tehtävään voi tuottaa tuntemuksen toiminnan vaivattomuudesta (Pitt 2014, 85). Haastatteluista ilmenee, miten konkreettinen tekeminen on tarjonnut mahdollisuuden parempaan keskittymiseen kuin omassa työssä, jossa on ollut enemmän häiriötekijöitä. Tällainen työnteekoon keskittyminen on myös lisännyt hyvinvoinnin tuntemista.

Niin se on tosi siistii ja vapauttavaa ja se niinku niitä hermoja tavallaan hoitaa tosi hyvin, et saa keskittyä johonkin ja saa sen tehtyä. (H5)

Kääntöpöydällä omaa hyvinvointia lisäävä kokemus voikin syntyä siitä, että toiminnassa voi keskittyä tehtävään haluamallaan tavalla. Tällaisia kokemuksia kuvaavat esimerkiksi sellaiset vastaajat, jotka ovat halunneet tehdä joitakin tehtäviä itsekseen ja tehokkaasti alusta loppuun asti. Viljelyssä voi olla erilaisia mahdollisuuksia kuin työelämässä vaikuttaa omiin rutiineihin ja sellaisten tehtävien osallistumisen, joissa ei tarvitse tuntea painetta tai vastuuta (Pitt 2014, 89). Työhön keskittymistä ja oman rutiinin määräämistä voi rajoittaa toiminnan kollektiivisten tavoitteiden huomioiminen. Vastaajien mukaan toiminnan ylläpitämiseksi heidän on täytynyt huomioida esimerkiksi töiden tärkeysjärjestys. Tällöin he ovat joutuneet tekemään sellaisiakin tehtäviä, joihin he ovat halunneet hakea vaihtelua, kuten tietokoneella työskentelyä. Vaikka työn tekeminen on tuntunut epämieluisalta ja rasittavalta, on sen halunnut saada tehtyä toiminnan edistämiseksi.

Mut tietysti joskus on semmosia tilanteita, että joku asia pitäis saada valmiiks, nii sit ehkä ajattelee, että täytyy ehkä mennä sinne kuitenkin vaikk ei oikeestaan jaksais välttämättä (H4)

Sitovien suunnitelmien ja isompien vastuutehtävien välttäminen ei vaikuta kuitenkaan merkittävän vähäistä kiinnostusta toiminnan edistämiseen. Toisinaan satunnaisemmin osallistuvat vastaajat haluavat panostaa toimintaan paikalla ollessaan ja huolehtia yhteisten tavoitteiden etenemisestä. Tähän näen vaikuttavan osaltaan sen, että vastuiden hoitaminen on joustavaa. Tehtäviä jaetaan määrältään ja ajalliselta kestoaltaan erisuuruisiin osiin ja vastaajien mukaan toiminnassa voi halutessaan ottaa pienenkin vastuun. Paikan päällä ollessaan voi myös hoitaa tarpeen mukaan sellaisia töitä, jotka on sovittu jonkun muun hoidettavaksi. Yksi vastaaja ku-

vaileekin, miten toisinaan voi huomata jonkun jättäneen vuorollaan kasvit kastelematta ja hoitaa tämän itse paikalla ollessaan muun ohessa.

Kollektiivisten tavoitteiden pohtimiseen näyttäisi vaikuttavan, millainen osallistujan tehtävä toiminnassa on. Organisoivissa tehtävissä toimineita vastaajia on kiinnostanut toiminnasta saatavat henkilökohtaiset hyödyt, kuten ihmisiin tutustuminen, mutta he puhuvat muita enemmän toiminnan kehittämisen tärkeydestä. Kehittämisen huomioiminen näkyy käytännössä siinä, miten he ovat myös ottaneet vastuulleen isompia tehtäviä, koska ovat kokeneet sen enemmän tarpeelliseksi kuin itselleen mieluisaksi. Organisaation toiminta ja osallistujan asema toiminnassa voivat vaikuttaa kontrollin tunteeseen ja siten mahdollisuuksiin lisätä omaa hyvinvointia (Pitt 2014, 89).

Toiminnassa tarvitaan osallistujia hoitamaan vaativampiakin vastuutehtäviä ja esimerkiksi jonkin tehtävän organisointi voi sitouttaa osallistumaan toimintaan tiiviimmin. Kääntöpöydän toiminnassa vaikuttaisi kuitenkin olevan mahdollista hoitaa sekä vastuullisia tehtäviä että säilyttää kontrolli omasta tekemisestään. Tämä on esimerkiksi erään vastaajan mukaan vaatinut sen, että vastuisiin kuulunut toiminta ei ole enää tarvinnut vahvaa ohjausta. Organisoivissa tehtävissä toimineet vastaajat ovat voineet valita tehtäviä niin, että he ovat kokeneet edistävää samanaikaisesti yhteisiä tavoitteita ja tekevänsä itselleen mieluisia asioita sekä työmäärältään pieniä vastuutehtäviä.

Tehtävien mieluisiksi kokemiseen vaikuttaa sekä työn määrä että kiinnostavuus, toisinaan yhtä aikaisesti. Vastaajat ovat halunneet osallistua sellaisiin tehtäviin, joiden työmäärä on tuntunut itselle sopivalta. Tehtävien kasaantumisen on koettu tekevän työnteon paitsi raskaaksi, myös rajoittavan vapautta valita tehtäviä oman mielenkiinnon mukaan. Työmäärän sopivaan jakautumiseen vaikutetaan esimerkiksi tekemällä joitakin tehtäviä yhteisvoimin. Useamman henkilön panostuksella on voitu suorittaa sellaisia tehtäviä, jotka olisivat olleet yhdelle henkilölle työmäärältään liian suuria sekä vähemmän mielenkiintoisia.

Toimintaan osallistumisen kontrolloinnissa saattaa korostua itse tehtyjen valintojen tärkeys, mutta samalla pohditaan muidenkin mahdollisuuksia nauttia osallistumisesta. Vastaajat pohtivat, millä tavoin vastuiden kantaminen voisi olla muille mieluisaa ja miten he voisivat omalla panoksellaan vaikuttaa muiden työtaakan vähentämiseen. Pohdinta ilmenee hyvin erään vas-

taajan tavoissa kuvata valintojen tekemistä toimintaan osallistumisesta. Vastaaja ilmaisee haastattelun eri kohdissa haluavansa osallistua toimintaan mahdollisimman paljon oman jakamisensa ja kiinnostuneisuutensa mukaan, mutta toisaalta kertoo useissa kohdissa tekevänsä valintoja muiden työntekoa huomioiden.

Toiminnassa vastaajat myös havainnoivat, millä tavoin muut haluavat osallistua yhteiseen vastuun kantamiseen. Konkreettinen yhdessä tekeminen koetaan hyväksi tavaksi muodostaa käsitystä siitä, millä tavoin toinen suhtautuu työn tekemiseen. Erään vastaajan mukaan yhdessä tekemällä voi kokea, onko toinen ihminen tavoitteellinen ja kiinnostaako tätä panostaa yhteiseen toimintaan. Luottamus yhteiseen vastuun kantamiseen vaikuttaa vastausten mukaan siihen, että vastaajat osallistuvat itselle epämieluisienkin tehtävien tekemiseen. Muiden aktiivisuus luo erään vastaajan mukaan positiivisen sosiaalisen paineen osallistua tekemiseen, eikä yhteiseen tekemiseen tarvitse *nakittaa* osallistumaan.

6 Kaupunkiviljelyllä vuorovaikutteisesti tuotettua kaupunkitilaa

Empiirisiä havaintoja analyysoivissa luvuissa tarkastelin vastaajien kokemuksia ja niiden muodostumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Tässä luvussa pohdin, millaisissa prosesseissa Kääntöpöydällä tuotetaan kaupunkitilaa. Ensimmäisessä alaluvussa esittelen huomioita kokemusten muodostumiseen vaikuttavista tilallisista ulottuvuuksista. Toisessa alaluvussa käsittelen tarkemmin, miten Kääntöpöydällä muodostetaan jaettuja merkityksiä kaupunkitilasta. Viimeisessä alaluvussa pohdin lähestymistavan vaikutusta tulosten analysointiin.

6.1 Moniulotteisia kokemuksia kaupunkitilasta

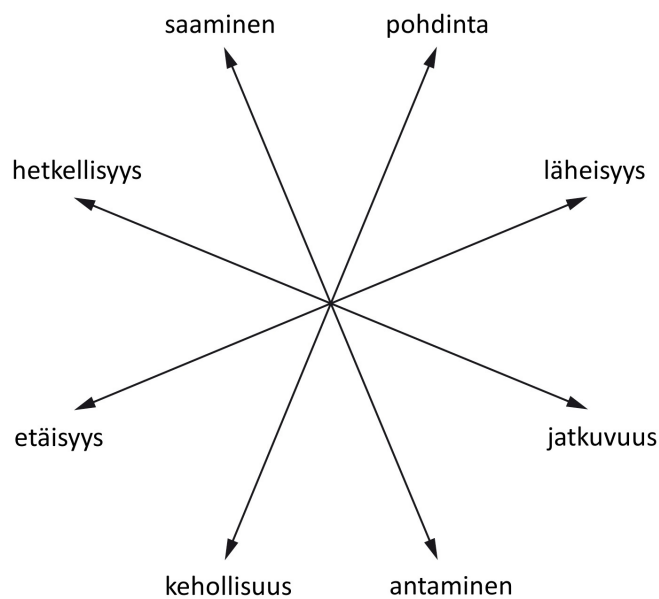
Kääntöpöydän toiminnassa voi tuntea itsensä aktiiviseksi kaupunkilaiseksi, joka vaikuttaa lähiympäristöönsä konkreettisesti tuottamalla uudenlaisia ratkaisuja ja jakamalla tietoa. Toisaalta siinä voi kokea olevansa sellaisessa kaupunkitilassa, jossa voi kehittää omia taitojaan ja vaikuttaa olematta itse asiantuntija. Osallistujille voi muodostua aineiston perusteella monenlaisia kokemuksia siitä, miten kaupunkia muuttaviin prosesseihin voi vaikuttaa pienelläkin vastuun kantamisella. Keskeistä on kokea, miten muutoksia tuotetaan ja hallitaan yhteisvoimin.

Aktiivinen vaikuttaminen ei ole kuitenkaan kaikessa tekemisessä keskeistä, vaan Kääntöpöydän on koettu muodostavan tärkeän paikan arjen keskelle. Kääntöpöydän halutaan olevan osa arkea sekä käytännöllisessä että sisällöllisessä mielessä, jolloin osallistuessaan toimintaan ei tarvitse ottaa vapaaehtoistoimijuudesta täysin poikkeavaa roolia. Toiminnan halutaan tarjoavan arkeen myös vaihtelua ja siinä on saatu omaa hyvinvointia lisääviä kokemuksia. Kokemuksista kuvastuukin, miten julkiseen kaupunkitilaan voi muodostaa henkilökohtaisiin asioihin kiinnittyvän siteen. Toiminta voi tarjota samalla jotain tuttua ja uutta omaan elämään. Toiminnassa muodostuu myös monenlaista yhteisöllisyyttä. Vaikka tietynlaisten asioiden koetaan yhdistävän toimintaan osallistuvia tai siitä kiinnostuneita, sosiaalinen ympäristö ei näyttäyty kokemuksissa homogeenisena. Toimintaan koetaan osallistuvan itselle erilaisia ihmisiä ja satunnaiset vierailijat tuovat tähän oman lisänsä.

Kokemukset liittyvät erilaisiin asioihin, mutta niitä voidaan muodostaa samanaikaisestikin. Kääntöpöydän tilalliset kokemukset ovat osittain myös riippuvaisia toisistaan. Esimerkiksi hyvinvoinnin kokemiseen vaikuttaa se, miten toiminnassa on voinut kehittää omaa osaamistaan ja vaikuttaa olematta asiantuntija. Tilallisuus muodostuu myös erilaisten mittakaavojen mukaan, kun merkityksiä luodaan suhteessa oman elämän, lähiyhteisön ja -ympäristön olosuhteisiin sekä globaaleihin ongelmiin. Lähiympäristö näyttäytyy kokemuksissa monin tavoin keskeisenä, sillä merkitykset kiinnittyvät usein itse havaittaviin materiaaliin tekijöihin.

Kääntöpöydällä saaduista kokemuksista voi havaita, miten vapaaehtoistoiminnan konteksti ilmenee kaupunkitilan tuottamisessa. Esimerkiksi Aaro Harjun (2015) mukaan järjestötoiminnasta voi nostaa keskeiseksi seuraavanlaisia piirteitä: *”kansalaisten omaehtoisuus ja aktiivisuus, jäsenyys ja toimijuus, yleishyödyllisyys ja autonomisuus, vapaaehtoisuus ja valinnaisuus, maallikkous ja ammattilaisuus, joustavuus ja riippumattomuus, yhteisöllisyys ja lokaalisuus sekä eettisyys ja solidaarisuus”*. Tällaisia piirteitä tulisi kuitenkin käsitellä monitasoisesti, jotta niitä ei otettaisi pelkästään annettuna todellisuutena. Esimerkiksi yhteisöllisyyden tunteminen toiminnassa voi merkitä hyvin monenlaisia asioita. Seuraavaksi pyrin hahmottamaan erilaisten tilallisten ulottuvuuksien avulla, miten kokemusten erityisyyksiä voitaisiin havainnoida.

Hahmottamisen avuksi olen muodostanut Yeungin timanttimallin pohjalta ajatuksen siitä, miten tilallisia kokemuksia voitaisiin tarkastella dynaamisesti muodostuvina. Mallin (kuvio 2) avulla ilmennän, millaisten ulottuvuuksien käsitän vaikuttavan Kääntöpöydällä osallistujien kokemusten muodostumiseen. Osa ulottuvuuksista on samansuuntaisia kuin Yeungin mallissa, mikä ilmentää tilallisuuden kytkeytymistä vapaaehtoistoiminnan kontekstiin.

Kuvio 2. Kääntöpöydän kokemusten tilalliset ulottuvuudet Yeungin timanttimallia (2005, 107) mukaillen

Teoreettisten näkökulmien esittelyn yhteydessä käytin Yeungin mallista esimerkkinä yksilöllisesti muodostettua motivaatiokarttaa (kuvio 1). Yeungin ajatukset mallin monikäyttöisyydestä ovat toimineet lähtökohtana omille pohdinnoilleni siitä, miten kaupunkitilan kokemuksista voitaisiin hahmottaa erilaisia painopisteitä. Omasta mallistani esitän kuitenkin tyhjän version, sillä tarkoitukseni ei ole muodostaa täsmällistä työkalua kokemusten tarkastelemiseen. Tärkeintä mallistani on ymmärtää tavoite ilmentää tilallisuuden moniulotteista muotoutumista. Ulottuvuusjanan ääripäät eivät näkemykseni mukaan sulje pois toisiaan tai ole pelkästään vaihtoehtoisia, vaikka jossakin kokemuksessa painottuisi tietty kohta ulottuvuudesta.

Myös Yeung (2005, 111) esittää, miten ääripäät voivat olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Yhden ulottuvuuden ääripäät voivat olla sidoksissa toisiinsa ja niiden välillä voi myös joutua tasapainottelemaan. Tilalliset tekijät voivat olla myös kytköksissä toisiinsa, mitä pohdin tämän luvun loppupuolella.

Seuraavaksi pohdin tarkemmin, millaisia tekijöitä ulottuvuudet voivat sisältää. Käyn läpi joidenkin ulottuvuuden käsiteparit samantapaisesti kuin Yeung, pohtien myös käsitysten samantapaisuuksia ja eroavaisuuksia. Ulottuvuuksien ääripäihin liittyy sekä sosiaalisia että materiaalisia tekijöitä. Mikäli mallin perusteella pyrittäisiin hahmottamaan tarkemmin erilaisia kaupunkitilan kokemuksia, tulisi ulottuvuuksien ääripäihin liittyvät tekijät määritellä tapauskohtaisesti. Yeungin (2005, 108) mallissa ulottuvuuksissa vasemmalla sijaitsevat ääripäät viittaavat motivaatioiden suuntautumista itseä ja oikealle sijaitsevat itsestä poispäin. Omassa mallissani olen hahmottanut osaltaan samanlaista ideaa ääripäiden suuntautumisesta, kuitenkin tiedostaen tarpeen näkemyksen jatkokehittämiselle. Oikealle suuntaavat ääripäät liittyvät hieman enemmän itsestä poispäin vaikuttamiseen ja vasemmalle suuntaavat henkilökohtaisempiin asioihin vaikuttamiseen.

Kehollisuus-pohdinta

Toiminnallisuus on helppo käsittää keskeiseksi tavaksi muodostaa kokemuksia Kääntöpöydällä, sillä viljeleminen ja toiminnan ylläpitäminen vaativat konkreettista itse tekemistä. Kokemuksissa konkreettisuus viittaa myös siihen, miten kaupunkitilaa koetaan kehollisesti. Yeungin vastaavanlaisessa ulottuvuudessa toisessa ääripäässä on määritteenä toiminta, mutta itse näen kehollisuuden sopivan paremmin tilallisuuden hahmottamiseen. Kehollisuus voi ilmetä erilaisina tuntemuksina, kuten aktiivisuutena, rentoutena, läsnäolona ja mielialoina. Kääntöpöydällä keholliset tuntemukset saattavat painottua useissa kokemuksissa, mutta toiminta vaatii myös pohdintaa. Myös Yeung (2005, 116) esittää yhden ulottuvuuden ääripääksi pohdinnan, joka merkitsee esimerkiksi halua toteuttaa toiminnassa omia arvoja. Pohdintaa ilmenee Kääntöpöydän kokemuksissa erityisesti silloin, kun keskeistä on kokea voivansa tuottaa vaikutuksia yhteisöä ja ympäristöä hyödyttäviin asioihin. Tämän vuoksi olen myös sijoittanut pohdinnan Yeungin mallista poikkeavasti oikealle suuntaavaksi. Esimerkiksi hyvinvoinnin lisäämisessä voi painottua kehollisuus, mutta mikäli samalla halutaan edistää toimintaa, voi se vaatia oman toiminnan merkityksen pohtimista ja suuntaamista myös sen mukaan. Pohdinta ja

keholliset tuntemukset eivät muotoudukaan täysin toisistaan irrallisina, sillä ajatuksellisen pohdinnan voi katsoa vaativan Kääntöpöydällä erityisesti itse kokemista.

Etäisyys–läheisyys

Etäisyyden ja läheisyyden erilaiset painotukset tuottavat erityisesti kokemuksia siitä, miten toiminta on saavutettavissa. Sosiaalinen ja fyysinen saavutettavuus merkitsee erilaisissa kokemuksissa erilaisia asioita ja tuottaa kokemuksia kaupunkitilan avoimuudesta ja sulkeutuneisuudesta. Saavutettavuuteen vaikuttaa osaltaan Kääntöpöytä ympäröivä tila, kuten lähellä sijaitsevat muut toiminnot ja kulkuyhteydet. Sosiaalista läheisyyttä Kääntöpöydällä koetaan eri tavoin, mikä liittyy myös Yeungin (2005, 114–115) huomioon siitä, miten sosiaalista vuorovaikutusta voi ilmetä monenlaista. Kääntöpöydällä vaikuttaakin vaihtelevan itsenäisyyden ja sosiaalisuuden tuntemukset. Mikäli kokemuksessa painottuu esimerkiksi sosiaalisen etäisyyden tunteminen, tulisi kuitenkin hahmottaa tarkemmin, muodostuuko siihen vaikuttavat tekijät suhteessa muihin osallistujiin vai toiminnan ulkopuolisiin. Etäisyys voi Yeungin (2005, 114) mukaan merkitä haluttomuutta sitoutua johonkin tehtävään ja laittaa itseään alttiiksi tavallaan sosiaaliselle paineelle. Omassa aineistossani vastaavanlainen haluttomuus ilmeni hieman erilaisena, sillä vastaajat halusivat yleisesti olla käytettävissä ja toimia ihmisten kanssa. Etäisyys voikin ilmetä esimerkiksi tarpeena sovittaa toiminta sujuvasti osaksi arkielämää siten, ettei sen koeta hallitsevan omaa ajankäyttöä.

Hetkellisyys–jatkuvuus

Käsiteparilla viitataan kokemusten ajalliseen ulottuvuuteen. Kaupunkiviljelyssä voidaan kokea voimakkaastikin konkreettisen tekemisen ajankohta. Vapaaehtoistoiminnan luonteeseen kuuluu myös osallistumisen satunnaisuus, jolloin kokemusten hetkellinen merkitys voi korostua. Jatkuvuuden ääripää kuvastaa kuitenkin sitä, miten toisissa kokemuksissa ilmenee voimakkaampaa pyrkimystä tietynlaiseen toiminnan pysyvyyteen ja muutoksen hallintaan, kuten enakoimattomuuden ja rajattomuuden kanssa tasapainotteluun. Jatkuvuuden tavoittelu ilmenee esimerkiksi kokemuksissa, joissa tarvitsee huomioida toiminnan tavoitteellisuus ja todellisten vaikutusten tuottaminen. Esimerkiksi käsitys itsestä aktiivisena toimijana vaatii jatkuvuuden tavoittelemista. Yeung (2005, 112) esittää omassa ulottuvuudessaan käsitepariksi jatkuvuuden ja uuden etsinnän, joissa ilmenee myös ajallisia elementtejä, kuten muistojen merkitys ja toi-

minnan liittyminen omaan elämäntilanteeseen. Kaupunkitilan kokemisessa voivat olla läsnä yhtäaikaistakin monet erilaiset ajalliset tasot, kuten käsitykset menneestä ja tulevaisuudesta. Tällaisen ajallisen monitasaisuuden voi käsittää liittyvän jatkuvuuden tekijöihin.

Saaminen–antaminen

Vapaaehtoistoiminnan tarkastelemisessa saatetaan huomiota kiinnittää erityisesti siihen, millä tavoin siinä pyritään tuottamaan muita hyödyttäviä asioita. Yeungilla (2005, 110–111) antaminen merkitsee esimerkiksi muiden auttamista. Kääntöpöydän useissa kokemuksissa painottuvat antamiseen liittyvät tekijät, kuten pyrkimykset tuottaa yhteisesti hyödyllisiä asioita ja kaikille avointa, mielenkiintoista sekä opettavaista kaupunkitilaa. Osassa kokemuksia painottuu taas halu saada itselle positiivisia vaikutuksia, keskittyä omien taitojen kehittämiseen tai nauttia puutarhasta itselle mieluisena paikkana kaupungissa. Yeung (2005, 109) esittää vapaaehtoistoiminnassa saamisen liittyvän itsensä toteuttamiseen ja henkilökohtaisen hyvinvoinnin lisäämiseen. Ääripäät eivät ilmene kokemuksissa kuitenkaan toisistaan täysin erillisinä, kuten Yeung toteaaakin, että ”*antaessaan saa*” (emt. 2005, 109).

Erilaisia ulottuvuuksia tulisi käsitellä myös toisiinsa liittyneinä. Esimerkiksi ajalliset ulottuvuuden ääripäät liittyvät kehollisuuteen ja pohdintaan. Eletyn tilan näkökulmasta tarkasteltuna merkitykset voidaan käsittää paitsi paikantuneiksi myös jatkuvan muutoksen alaisiksi (Saarikangas 2002, 55). Kääntöpöydällä toiminnan kehittymisen seuraaminen tuottaa kokemuksia siitä, että osallistumisen hetkistä toiminnan tilaa voi verrata aikaisempaan. Kehollinen havainnointi ja kokeminen ei tällöin liity pelkästään kyseiseen hetkeen ja fyysisen ympäristön muuttaminen tekee siihen liitetty merkitykset näkyviksi. Hetkelliset ja kehollisesti voimakkaat kokemukset voivat tuottaa etenkin henkilökohtaisesti merkityksellisiä kokemuksia. Jotta voitaisiin käsittää oman toiminnan vaikutus toiminnan jatkuvuuteen, vaatii se pidempikestoista läsnäoloa. Tulkintani mukaan Kääntöpöydällä tarvitaan molempia kokemuksia, sillä erilais-tuneet kokemukset täydentävät ja tukevat toisiaan.

Erilaisten ulottuvuuksien painottumista ohjaavat keskeisesti toiveet ja tarpeet, joita osallistujilla on toimintaa sekä omaa itseään ja elämäänsä kohtaan. Vapaaehtoistoiminnassa nämä erilaiset tekijät kietoutuvat toisiinsa ja muiden ihmisten kokemuksiin. Myös kaupunkitilan kokemuksellisuutta tarkastelevissa tutkimuksissa on esitetty, miten jokaisen kokemus

kaupunkiympäristöstä on subjektiivinen, mutta kytkeytynyt muiden elämismailmaan ja materiaalsen ympäristön fyysiseen todellisuuteen. Kääntöpöydällä kokemusten toisiinsa kytkeytymistä myös pohditaan ja havainnoidaan monin eri tavoin. Henkilökohtaiset ja yhteiset intressit muotoutuvat vuorovaikutteisesti, kun osallistujat säätelevät toimintaansa suhteessa toisiinsa ja yhteisiin tavoitteisiin. Seuraavaksi käsittelen sitä, miten Kääntöpöydällä kaupunkitilan tuottaminen ilmenee keskinäisenä asemoitumisena ja luottamuksen rakentamisena.

6.2 Keskinäistä asemoitumista ja luottamuksen rakentamista

Kääntöpöydällä erilaiset tilalliset kokemukset muodostuvat merkityksellisiksi silloin, kun toimintaan koetaan voivan osallistua omaehtoisesti. Osallistumisen halutaan määräytyvän omien kiinnostuksen kohteiden, kykyjen, voimavarojen ja aikataulujen mukaan. Kaupunkiviljelyn tutkimuksissa (esim. Pitt 2014) omaehtoisuutta on lähestytty pohtimalla sitä, miten merkityksellisen ympäristösuhteen muodostaminen vaatii kontrollin tunnetta siitä, että toimintaan osallistumista voi itse hallita. Kontrollin tuntemista on tarkasteltu myös psykologisen omistajuuden käsitteen (Eizenberg 2012) avulla. Kääntöpöydällä omistajuuden muotoutumisessa kontrolli merkitsee sitä, että osallistumisen muodostuessa omaehtoisesti voidaan paikkaan ja toimintaan luoda merkityksellisiä siteitä.

Omistajuuden merkitystä voidaan ymmärtää vertaamalla Kääntöpöytää sellaiseen tutkimuskohteeseen, jossa osallistujien side paikkaan muuttui ulkopuolisten määrittelyiden vaikutuksesta. Puutarha suunniteltiin uudelleen siten, että viljelijät jäivät prosessin ulkopuolelle. Tilan muutoksiin suhtauduttiin positiivisesti, mutta viljelijöiltä jäi puuttumaan omistajuuden tunne paikkaa kohtaan ja he tunsivat itsensä ennemminkin kävijöiksi. Tämän Eizenberg esittää johdanneen siitä, ettei tila heijastanut enää toimintaan osallistuvien *”identiteettiä, kulttuuria ja esteettistä näkemystä”*. (Eizenberg 2012, 115.) Osallistuminen paikan luomiseen ja kaupunkitilan tuottamiseen voikin mahdollistaa sen, että paikan koetaan heijastavan erilaisten osallistujien intressejä.

Kääntöpöytä ei kuitenkaan vaikuta kuvastavan pelkästään kokoelmaa osallistujien muodostamista erilaisista merkityksistä, vaan myös näistä muodostuvaa synteesiä, jaettua käsitystä toiminnan merkityksestä. Eri aikoina mukaan tulleilla on omanlainen ajallinen perspektiivinsä toimintaan ja muihin ihmisiin. Kun osallistujat voivat jakaa kokemuksia erilaisista toiminnan

vaiheista, muodostavat he samalla toiminnasta yhteistä tarinaa. Aineiston perusteella esimerkiksi asiantuntijuus näyttäytyy enemmän yhteisenä identiteettinä kuin yksilöiden tuntemuksena. Jaetut käsitykset voivat tukea tai rajoittaa erilaisten osallistujien kokemuksia toiminnasta ja osallistumista kaupunkitilan tuottamiseen.

Osallistumista kaupunkitilan tuottamiseen voidaan kokea silloin, kun omalla toiminnalla koetaan olevan merkitystä muille osallistujille ja toiminnan yhteisille tavoitteille. Omistajuuden tunteen muodostumiseen voikin vaikuttaa erityisesti vastuuntunne toiminnasta (Eizenberg 2012, 107). Mahdollisuus osallistua vastuunkantamiseen itselle sopivilla ja yhteisesti hyväksytyillä tavoilla vaatii omanlaistaan tilan tuottamisen prosessia, jonka olen nimittänyt keskinäiseksi asemoitumiseksi. Prosessi ilmeni selkeästi vastaajien kokemuksista esimerkiksi siten, että tehtävän ja aseman koettiin määräytyvän siten, että omaa sitoutumisen halua ja osaamista suhteutettiin muiden tekemisiin. Vapaaehtoistoiminnassa voidaankin haluta kokea vapautuneisuutta tekemisen ohjaavuudesta. Pitt kertoo tutkimuksensa viljelijästä, jolle oli tärkeää määrätä oma rutiininsa ja osallistua sellaisiin tehtäviin, joissa ei tarvinnut tuntea painetta tai vastuuta. Tässä tapauksessa viljelijä oli työtön ja hänen kokemuksensa vertautuivat työelämään. Vapaaehtoistoiminnassa hänen toimintaansa ei rajoitettu ylhäältä päin. (Pitt 2014, 89.)

Kääntöpöydällä keskinäinen asemoituminen ilmentää sitä, miten merkitysten jakaminen muodostuu joustavasti. Havainnot perustuvat osaltaan vastaajien kokemuksiin siitä, miten toiminnan organisointitapoja ei ole koettu jäykiksi. Kääntöpöydän kokemuksissa joustavuus ilmenee siten, että järjestön tai muiden osallistujien ei koeta asettavan tarkkoja vaatimuksia tiettyihin aikatauluihin tai tehtäviin sitoutumisesta. Vaikka toimintaa ohjataan esimerkiksi vastuuvuorolistojen avulla, ei niiden koeta muotoutuvan ylhäältä päin. Tulkintojani täydensivät teoreettiset näkökulmat siitä, miten sosiaalisten rajoitteiden ja organisointitapojen on nähty vaikuttavan keskeisesti kaupunkiviljelyn kokemukseen merkityksellisenä toimintana. Teoriassa organisoinnin tavoiksi on esitetty esimerkiksi vastuiden jakautumisen periaatteet ja hierarkioiden rakentuminen.

Keskinäisyydellä viitataan tekemääni huomioon siitä, miten asemoituminen muodostuu vastavuoroisesti. Kaupunkitilan halutaan olevan yhteisesti koettua ja tuotettua, jotta jokainen voi luoda merkityksellisiä siteitä toimintaan. Keskinäisen asemoitumisen kautta voidaan ymmärtää tarkemmin esimerkiksi näkemystä sellaisesta vapaaehtoistoiminnan yhteisöllisyydestä,

jossa toimintaan osallistumisen perustana on sen kokeminen henkilökohtaisesti tärkeäksi. Esimerkiksi Harjun mukaan osallistujien panostus vapaaehtoistoimintaan on muuttunut pienemmäksi ja suurta panostusta ollaan valmiita antamaan yhteisöissä, *”jotka antavat henkilökohtaista mielihyvää tai etua ja joilla on korkea status ihmisten mielissä”* (Harju 2005, 75). Omien intressien mukaan suuntautuminen korostuu aineistossa, mutta kokemukset tuntuvat henkilökohtaisesti merkityksellisiltä vasta sen mukaan, miten myös muiden intressit toiminnassa toteutuvat. Vastuunkantamisessa tämä ilmenee siten, että oman toiminnan käsitetään vaikuttavan muiden mahdollisuuksiin luoda merkityksellisiä siteitä toimintaan.

Vastavuoroisuuden toteutuminen vaatii keskeisesti luottamusta toisiin osallistujiin. Toiminnan perustuessa vapaaehtoisuuteen ja omien intressien toteuttamiseen huomiota kiinnitetään erityisesti siihen, miten toimintaan panostaminen on kannattavaa. Muiden vastuunkantamiseen tarvitaan luottamusta, jotta itsekkin ollaan valmiita samaan. Lisäksi toimintaan halutaan osallistua omana itsenään, jolloin tarvitaan luottamusta oman persoonan, kuten yksilöllisten luonteenpiirteiden ja elämäntapojen hyväksymisestä. Osallistuminen voisi häiriintyä esimerkiksi ihmisten välisten jännitteiden ja kunnioituksen puutteen vuoksi (Pitt 2014, 88). Muilta saadun palautteen avulla voidaan muodostaa käsitystä siitä, että toiminnassa tuotetaan merkityksellistä tilaa yhdessä. Osallistujien välinen luottamuksen tunne voi olla tarpeen erityisesti Kääntöpöydän tapaisessa toiminnassa, joka perustuu kokeellisuuteen ja ennakoimattomuuteen. Epävarmoissa tilanteissa muista ihmisistä voidaan saada tukea (esim. Kingsley & Townsend 2006, 525).

Keskinäinen asemoituminen ja luottamuksen rakentaminen merkitsevät Kääntöpöydällä käytännössä erilaisista merkityksistä neuvottelemista. Neuvottelun avulla hahmotetaan sitä, mitä vastuunkantaminen kullekin osallistujalle merkitsee sekä miten osallistujien omien ja toiminnan yhteisten tavoitteiden toteuttaminen painottuu. Lisäksi havainnoidaan, millaisia arvoja muilla on ja miten arvot sopivat yhteen. Neuvottelemisen onkin nähty yhdeksi tavaksi tuottaa kaupunkitilaa (esim. Lappi 2007). Erityistä Kääntöpöydällä on neuvottelemisen toiminnallisuus ja epämuodollisuus. Vaikka kokousten pitäminen ja mielipiteistä keskusteleminen kuuluu toimintaan, painottuu neuvottelemisen toteuttaminen konkreettisten asioiden yhteydessä. Toiminnallinen neuvottelemisen tapahtuu yhdessä tekemisen ja kokeilevan oppimisen kautta. Samalla neuvottelemisen on epämuodollisempaa ja käsitystä jaetuista merkityksistä voidaan muodostaa pidemmän ajan myötä ja omien ehtojen mukaisesti.

Osallistujien keskinäisen neuvottelemisen avulla luodaan puitteet, jotka tukevat kaupunkitilan tuottamista osallistujien näköisesti. Mikäli määritelmät tulisivat ulkopuolelta, saattaisi se rajoittaa käytännössään toiminnan mahdollisuuksia. Eizenbergin tutkimuksessa joillakin ulkopuolisen uudelleen suunnittelemilla puutarhoilla esimerkiksi ruoantuotantoon keskittynyt toiminta muuttui osittain sen vuoksi, että ympäristöä muutettiin enemmän oleskeluun ja viihtymiseen sopivaksi (Eizenberg 2012, 115). Kääntöpöydän toiminnan muodostuminen vaikuttaakin perustuvan paljolti toimintaan osallistuvien keskinäiseen määrittelyyn ja itse rakennettuun ympäristöön. Mikäli toiminnan tavoitteet olisivat erilaiset, saattaisi tarve keskinäiselle neuvottelulle olla vähäisempi.

Neuvottelemisen onnistuminen vaatii valmiutta vastavuoroisuuteen, joten toiminnassa tarvitaan käsitystä siitä, millaisia neuvottelun osapuolet ovat. Kääntöpöytä ei vaikuttaisi olevan pelkästään samanlaisten ihmisten yhteenliittymä, jolloin kaupunkitilasta muodostetut merkitykset olisivat helposti jaettavissa ja tunnistettavissa. Vaikka osallistujat kokevat tiettyjen samojen sosiodemografisten tekijöiden helpottavan yhdessä toimimista ja ihmissuhteiden solmimista, havainnoidaan samanlaisuutta liittyen erilaisiin toimintatapoihin ja arvoihin. Arvojen jakamisessa keskeistä vaikuttaisi olevan se, että toiseen osapuoleen voi luottaa silloinkin, kun näkemykset eroavat toisistaan. Kingsleyn ja Townsendarin (2006, 525) mukaan viljelystä saataviin hyötyihin voi kuulua sosiaalisen yhtenäisyyden tunteminen, jossa arvojen jakaminen liittyy yhteisiin tavoitteisiin identifioitumiseen. Osaltaan tarpeen luottamuksen rakentamiselle näen muodostuvan toiminnan konkreettisuudesta ja havainnollisuudesta, joka altistaa osallistujien käsitykset ja periaatteet muiden arvioitavaksi. Konkreettisuus tekee näkyväksi sen, onko yhteisiä tavoitteita onnistuttu tavoittamaan ja hoitaako jokainen oman osuutensa. Materiaalisesta ympäristöstä voidaan siten havaita luottamusta vahvistavia tai heikentäviä tekijöitä.

Toiminnallisen neuvottelemisen avulla voidaan havainnoida sellaisia asioita, joiden sanoittaminen saattaisi olla hankalaakin. Ulospäin välittyvästä tiedosta voidaan saada jotakin kuvaa siitä, millaisesta toiminnasta on kyse, mutta lisäksi tarvitaan omakohtainen kokemus käytänteiden toteutumisesta ja käsitysten ilmenemisestä. Esimerkiksi Kurtz esittää tutkimuksessaan havainnon siitä, miten erilaisten käsitysten muodostuminen ja yhteen sopiminen vaikuttavat kokemukseen tilan kollektiivisesta tulkitsemisesta. Yhdessä tutkimuksen puutarhoista ilmeni, miten pitkään viljelleet henkilöt eivät tulleet puutarhaan tunteakseen yhteisöllisyyttä, vaan suosivat omissa oloissaan olemista. Kuitenkin paikan diskursiivinen näyttäytyminen yhteisö-

puutarhana loi uusille osallistujille odotuksia toiminnan yhteisöllisyydestä, jonka vähyyden kokeminen käytännössä aiheutti tyytymättömyyttä. (Kurtz 2001, 663.) Havainnointi Kääntöpöydällä ei merkitse pelkästään sitä, että osallistujat tarkastelisivat muiden käyttäytymistä ja suuntaisivat omaa toimintaansa sen mukaisesti. Keskeistä vaikuttaisi olevan ymmärtää oman kokemuksen kautta, miten toimintaan panostaminen vaikuttaa muidenkin kokemuksiin toiminnasta. Kehollisten kokemusten, kuten työn rasittavuuden myötä voidaan ymmärtää, miten toiminnassa tarvitaan keskinäistä luottamusta vastuun kantamisesta.

Muiden toiminnan havainnoimiseen ei välttämättä asennoiduta tietoisesti etukäteen. Luottamuksen muodostuminen ja keskinäinen asemoituminen riippuvat siitä, millaista tekemistä kulloinkin on tarjolla ja millaisia ihmisiä on paikalla. Neuvottelemisen muodostuessa joustavasti ja tilannesidonnaisesti voidaan myös jättää tilaa luovuudelle. Osallistujien omat ja yhteiset intressit voivatkin tarkentua toiminnan kehittymisen myötä, jolloin erilaiset merkitykset ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisiinsa nähden, tuottaen alati muuttuvia kokemuksia kaupunkitilasta. Myös osallistujien muodostamien merkitysten moninaisuus tekee tilan tuottamisesta dynaamista.

Keskinäinen asemoituminen vaatiikin osaltaan toiminnan avoimuutta ja monipuolisuutta, jotta mukaan saadaan erilaisia osallistujia. Avoimuus tarkoittaa fyysisen saavutettavuuden lisäksi sitä, että sosiaaliset suhteet eivät ole liian tiiviitä, vaan voivat muuttua osallistujien vaihtuessa. Neuvottelemisen mahdollistumiseksi tarvitaan kuitenkin myös pysyvämpiä rakenteita, kuten organisointitapoja ja yhteisiä tavoitteita. Myös paikan fyysiset ominaisuudet vaikuttavat siihen, minkä tyyppistä vuorovaikutusta paikkaan muodostuu. Kurtzin tarkastelemalla viljelmällä materiaalin ympäristö vaikutti toimintaan siten, että viljelmän suuren koon vuoksi ihmiset toimivat etäällä toisistaan eikä epämuodolliseen kanssakäymiseen muodostunut välttämättä käytännöllistä mahdollisuutta. (Kurtz 2001, 662.)

Toiminnallisen neuvottelemisen keskeisyys ilmenee verrattaessa suhteita toiminnan ulkopuolisiin osapuoliin. Arvojen jakaminen esimerkiksi viranomaisten kanssa saattaa olla haastavaa ja sujuvampi yhteistyö ulkopuolisten kanssa voisi joissain tilanteissa vaatia toimintaan tutustuttamista käytännössä. Kokeellinen toiminnan kehittäminen ja neuvottelemiseen oppiminen voikin kaupunkiviljelyssä kehittää ymmärrystä siitä, miten kansalaistoiminnan hallinta vaatii paikallista neuvottelemista (Bendt ym. 2013, 26). Neuvottelemisesta ulkopuolisten tahojen

kanssa on onnistuneita kokemuksia, kuten osallistuminen World Design Capital -vuoteen. Neuvotteleminen voi kuitenkin vaatia enemmän omaa aktiivisuutta sopivien henkilöiden ja konseptien löytämiseksi. Tukea tähän saadaan osallistujien keskinäisistä siteistä. Kaupunkiviljelyssä voidaan muodostaa verkostoja ja siteitä sekä toiminnan sisällä että ulkopuolella (Kingsley & Townsend 2006, 525). Voidaan kuitenkin pohtia, kohtaako Kääntöpöydän tapainen kokeellinen toiminta erityisiä haasteita verkostojen luomisessa. Esimerkiksi suunnittelussa ei välttämättä sisäistetä paikallisen luovuuden ja kokemuksen arvoa (Bendt ym. 2013, 28).

Parhaiten toiminnan merkitysten jakaminen vaikuttaisikin onnistuvan sellaisten ulkopuolisten tahojen kanssa, jotka osallistuvat konkreettisesti neuvottelemiseen, kuten kahvilan asiakkaat ja satunnaisemmat vierailijat. Neuvotteleminen tällaisten osapuolien kanssa voi muodostaa lyhytaikaisuudesta huolimatta tärkeän kokemuksen siitä, että toiminnan merkityksestä on muodostettu yhteinen käsitys kasvotusten. Toisaalta arvojen jakamista ulkopuolisten kanssa voidaan kokea myös ilman sosiaalista kontaktia. Tällöin keskeistä voi olla arvojen konkreettinen ilmeneminen esimerkiksi siten, että paikan annetaan olla koskemattomana. Tämä voi ilmentää luottamusta toiminnan asemasta kaupunkiympäristössä.

Kääntöpöydällä tilan tuottamisen prosesseissa vaikuttaisi olleen keskeistä se, että toiminta on kehittynyt joustavasti. Liiallinen vastuiden jakaminen voisi esimerkiksi Eizenbergin (2012, 113) mukaan johtaa yhteisöpuutarhoilla siihen, että niiden luonne dynaamisesti ja orgaanisesti muodostuvana toimintana heikentyisi. Tämän näen vaikuttavan erityisesti siihen, että kaupunkitilan kokeminen voisi muodostua kapea-alaisemmin. Kääntöpöydällä tilan tuottaminen on tulkintani mukaan luonnollisesti muotoutuvaa, vastavuoroista ja aktiivista. Toiminnan erityiseksi piirteiksi voi erottaa avoimuuden, monimuotoisuuden ja konkreettisuuden. Voidaan kuitenkin pohtia, muodostuuko tilan tuottaminen omanlaisenaan toiminnan erilaisissa vaiheissa ja pystytäänkö joustavuutta ylläpitämään. Joustavuus vaatii osaltaan toiminnan monipuolisuutta ja paikan rakentamiseen osallistumista, mikä saattaa valmiimmassa tilassa olla haastavampaa.

6.3 Lähestymistavan mahdollisuuksia ja haasteita

Tutkielman keskeisenä tavoitteena on lisätä ymmärrystä ihmisten toiminnasta suhteessa kaupunkiympäristöön. Kaupunkitilaan liittyvät merkitykset eivät ole löydettävissä aineistosta sel-

laisenaan, vaan niiden tuottamisen prosessit vaativat erilaisten tekijöiden yhteyksien havaitsemista. Kokemusten tarkastelemisen avulla koin pääseväni kiinni sellaisiin tekijöihin, joiden sanoittaminen saattaa olla haastateltaville hankalaa. Tekijät voivat olla kehollisesti ja ajallisesti muuttuvia tuntemuksia sekä tiedostamattomia valintoja, kuten *ajautumista* johonkin tehtävään. Erilaisten yhteyksien löytämisen koin tuovan esille paitsi tilan tuottamiseen liittyviä prosesseja myös kokijoiden aktiivisuutta merkitysten tuottamisessa. Lähestymistapa tuo myös kontekstin moniulotteisuutta näkyvämmäksi. Kokemusten muodostaminen ei rajaudu pelkästään tiettyyn paikkaan, Kääntöpöydän puutarhaan, vaan riippuu monista ylipaikallisista tekijöistä.

Esimerkiksi kehollisten tuntemusten tarkasteleminen tekee tutkimuksen mielenkiintoiseksi, mutta niiden sanoittaminen saattaa olla haastavaa myös tutkijalle ja vaatii jatkuvaa pohdintaa käsitteellistämisen tarkkuudesta. Kokemuksista tulisi voida tehdä sellaisia huomioita, jotka eivät pelkistä niitä liikaa ja toisaalta jätä tulkintoja liian rönsyileviksi. Pyrin nostamaan esiin toiminnan erityisiä piirteitä ja teemoja huomioiden tekijöiden keskinäiset suhteet. Kokemusten käsitteellistämisen haastavuus ilmenee esimerkiksi Virtasen mukaan siinä, miten merkityksellistämisen prosesseista voidaan käsitteellistää ja erotella erilaisia tapoja, mutta samalla tulisi ymmärtää niiden kietoutuminen toisiinsa elämismaailmassa (Virtanen 2000, 201).

Käsitteellistämisessä olen käyttänyt työvälineinä eri tieteenaloihin liittyviä näkökulmia, jotka ovat tukeneet toisiaan. Vapaaehtoistoiminnan näkökulmat kokemusten dynaamisesta muodostumisesta täydentävät käsityksiä urbaanin tilan tuottamisesta ja kaupunkitutkimuksen näkökulmat taas ympäristöön konkreettisesti vaikuttavan kansalaistoiminnan tarkastelemista. Koska tutkielman tavoitteena on tuottaa tietoa kestävästä kaupunkikehittämisestä, en pyrkinyt muodostamaan sosiaalisista tekijöistä tarkkoja määritelmiä tai kuvaamaan kokemuksia jonkin tietyn sosiaalteorian näkökulmasta. Sosiaalista kestävyyttä ja kaupunkiviljelyä on kuitenkin tarkasteltu saman tyyppisistä näkökulmista. Tulosten tulkinnan tukena olen käyttänyt esimerkiksi määritelmiä siitä, millaista sosiaalista pääomaa kaupunkiviljelyssä on nähty voittavan tuottaa. Tätä olen käyttänyt ymmärtääkseni merkitysten muodostamiseen vaikuttavien sosiaalisten tekijöiden monimuotoisuutta.

Monitieteisen näkökulman hallitseminen voi aiheuttaa kuitenkin haasteita esimerkiksi aineistolähtöisessä näkökulmassa pysymisessä. Itselleni hieman vieraamman tieteenalan lähesty-

mistapoihin perehtyminen näkyi ajoittain teoriaa painottavana pohdintana. Tällöin onkin tärkeää muistaa palata aineiston ja siitä johdetun teemoittelun tarkastelun pariin. Tutkija joutuu tekemään monenlaisia valintoja tutkimuksen jokaisessa vaiheessa (Häikiö & Niemenmaa 2008, 41). Tapaustutkimuksella voidaan käsitellä jotakin laajaan ongelmaan liittyvää ilmiötä siten, että tarkastelu rajataan paikalliseen toimintaan. Mikäli tällaisessa tutkimuksessa painotetaan aineistolähtöisyyttä, rytmittyy valintojen tekeminen erityisellä tavalla. Analyysi rakentuu ja muuttuu yhdessä aineiston tarkastelun edetessä sen asemesta, että se olisi määritelty tarkkaan etukäteen. (Häikiö & Niemenmaa 2008, 44.) Analyysin prosessimaisen muodostumisen näen sopivan hyvin kokemusten ja merkitysten tarkastelemiseen, sillä ymmärrys erilaisten tekijöiden suhteista toisiinsa kehittyy vuorotellen aineiston ja teorian tarkastelun kautta.

Kokemuksellisuuden ymmärtämistä auttaa kaupunkiviljelytoiminnan tuttuus itselle, sillä tällöin on mahdollista eläytyä haastateltavien tuntemuksiin. Toisaalta henkilökohtainen kiinnostus haastateltavien näkemyksiin vaikuttaa siihen, että tutkimusotetta tulee havainnoida ehkä aktiivisemmin kuin itselle vieraamman aiheen kanssa. Lisäksi koin aiheen tuttuuden toisinaan tuottavan ajatuksiini oletuksia siitä, että jotkin löydökset eivät olisi esille tuomisen arvoisia. Etääntyminen aiheesta onnistuu kuitenkin esimerkiksi hyödyntämällä teoreettista keskustelua ja palaamalla tapaustutkimuksen lähestymistavan tavoitteisiin.

Haastatteluiden analysoinnissa koin eduksi sen, että olin kohdannut haastateltavat kasvotusten, sillä pystyin liittämään vastaajien kokemukset muistikuviiini henkilöistä ja haastattelutilanteista. Ympäristön ja toiminnan huomioimisen haastattelun aikana voisi käsittää eräänlaiseksi havainnoinniksi. Tuomen ja Sarajärven (2013, 73) mukaan tutkimusraporteissa saatetaan käyttää haastattelun teolle perusteena havainnoinnin mahdollisuutta, mutta sen käyttäminen ja tuloksiin vaikuttaminen ei ilmenekään raportista tai tuloksista. Omassa lähestymistavassani en ottanut tavoitteeksi havainnoida selkeästi toimintaa tai tulkita erilaisia ilmaisutapoja. Koin kuitenkin haastatteluiden tekemisen hyödylliseksi osittaisen havainnoimisen vuoksi. Haastatteluita analysoidessa tilanteeseen palaaminen oli helpompaa ja haastateltavan kokemusta pystyi ymmärtämään kokonaisvaltaisemmin. Jälkikäteen pystyy myös pohtimaan haastattelutilanteeseen vaikuttaneita seikkoja, kuten miten haastateltava on suhtautunut haastattelun tekoon ja omaan kykyynsä vastata kysymyksiin, sekä tämä on reagoanut ulkopuolisiin häiriöihin. Tilanteen mieleen palauttaminen auttaa esimerkiksi pohtimaan monitulkintaisia ta-

poja kertoa asioita. Vaikka jälkikäteen osittaisen havainnoimisen voi käsittää merkitykselliseksi, on sen ilmaiseminen kokemusten kuvaamisen yhteydessä kuitenkin haastavaa.

Tieteellisen tiedon avulla voidaan tuottaa yhteiskunnallisia vaikutuksia lisäämällä ymmärrystä erilaisista tavoista tuottaa kaupunkitilaa. Samalla voitaisiin lisätä myös tutkimuskohteen toimintaan osallistuvien pohdintaa koskien omaa toimintaansa. Eräs vastaajista kuvasikin, miten hän haastattelun myötä pohti ajatuksiaan toiminnasta enemmän kuin koskaan aiemmin. Humanistisessa maantieteessä onkin voitu nähdä mahdolliseksi lisätä ihmisten kiinnostusta ”omaan elinympäristöönsä ja sen kehittämiseen”, minkä avulla voidaan toteuttaa käytännöllistä tiedonintressiä (Häkli 2008, 80). Mahdollisuutta tällaiseen lähestymistapaan voitaisiin pohtia tarkemminkin omaehtoisen aktiivisuuden tarkastelemisessa.

7 Johtopäätökset

Tutkielmassa olen tarkastellut sitä, miten kaupunkiviljelyssä muodostetaan merkityksiä ympäristöstä vuorovaikutuksellisissa suhteissa. Taustalla on käsitykseni siitä, miten kaupunkikehittämiseen tarvitaan ymmärrystä erilaisista tavoista kokea ja tuottaa kaupunkitilaa. Kaupunkiviljelytoiminta saatetaan nähdä positiivisesti kaupunkiympäristöön vaikuttavana ja trendikkäänäkin ekologisuutta edistävänä toimintana. Jotta kaupunkiviljelyn vaikutukset kaupunkitilan kokemiseen voitaisiin käsittää monitasoisesti, koin tarpeelliseksi tuoda näkyväksi toiminnan tilallisia ulottuvuuksia. Tutkielman teoreettisessa keskustelussa yhdistin näkökulmia kaupunkitilan tuottamisen ja vapaaehtoistoiminnan kokemuksellisuudesta.

Tulosten mukaan Kääntöpöydän toiminta tuottaa monenlaisia kokemuksia kaupunkitilasta, joita voidaan kokea samanaikaisesti. Kokemukset liittyvät aktiiviseen kaupunkilaisuuteen ja oman itsen näkemiseen yhtenä vaikuttajana. Lisäksi toiminnan voidaan kokea olevan osa oma arkea, lisäten omaa hyvinvointia sekä sosiaalisten suhteiden monimuotoisuutta. Kokemuksista hahmotin niihin vaikuttavia erilaisia tilallisia ulottuvuuksia, joiden tarkasteleminen osoitti, miten merkityksiä tuotetaan monimuotoisissa ja dynaamisissa prosesseissa. Tulkintani mukaan toiminnassa tarvitaan eri tavoin painottuvia kokemuksia, sillä ne täydentävät toisiaan ja mahdollistavat kokemusten monipuolisuuden.

Kääntöpöydällä vaikuttaisi olevan tärkeää, että toiminta heijastaa erilaisten osallistujien intressejä sekä yhteisesti jaettuja merkityksiä. Keskeisiä tilan tuottamisen ja siten merkitysten jakamisen prosesseja ovat keskinäinen asemoituminen ja luottamuksen rakentaminen, joita toteutetaan toiminnallisella neuvottelemisella. Tilan tuottamisessa painottuu osallistujien keskinäinen neuvottelu, mutta toiminnan ulkopuolisilta saadaan palautetta erityisesti toiminnan vaikutuksista. Materiaalisista tekijöistä erityisesti itse tuotetut tarvikkeet ja kasvillisuus toimivat merkitysten ilmentäjinä, neuvottelemisen välineinä sekä vuorovaikutuksen mahdollistajina. Kokemusten tarkasteleminen osoitti, miten kaupunkitila muotoutuu ihmisten välisissä suhteissa ja materiaalsen tekijöiden välillä monin eri tavoin. Mikäli tarkasteltaisiin pelkästään niitä käsityksiä, joita järjestöt tai media esittävät tämäntyyppisestä toiminnasta, voisi näkökulma toiminnan merkityksistä jäädä kapeaksi.

Merkitysten moninaisuus ja niitä tuottavien prosessien dynaaminen rakentuminen saattaa antaa vaikutelman siitä, että kokemusten tarkasteleminen ja suunnitteluun sisällyttäminen vaatisi esimerkiksi liiallisia resursseja. Kokemuksellisuuden huomioimista ei kuitenkaan tulisi nähdä vain kehittämistoimia monimutkaistavana tekijänä. Sen avulla voitaisiin muodostaa monitasoisempaa käsitystä omaehtoisen toiminnan merkityksestä kaupunkien rakentumisessa. Kaupunkikehittämisessä tarvitaan tulkintojeni mukaan ennalta määritettyjen menetelmien käyttämisen lisäksi huomiota omaehtoisen aktiivisuuden lisäämiseen. Kaupunkiviljelyn erityisyydeksi voi nähdä sen, miten toiminnalla tuotetaan merkityksiä ympäristöstä aktiivisesti ja konkreettisesti. Tutkielman tuloksista voidaan saada viitteitä siihen, miten kaupunkikehittämisessä voitaisiin huomioida omaehtoisen tilan tuottamisen avoimuus, monimuotoisuus ja konkreettisuus.

Kaupunkikehittämisessä omaehtoisen toiminnan huomioimisen keskeiseksi haasteeksi saattaa muodostua se, että toiminnan joustavalle muodostumiselle jätetään riittävästi tilaa. Erityisesti keskinäisen asemoitumisen toteutuminen vaatii joustavaa toiminnan organisointia ja epävarmuuden sietämistä. Jotta kaupunkiympäristössä voisi muodostua tällaista toimintaa, sille ei voida muodostaa ulkopuolelta etukäteen määritettyjä ja liiallisen valmiita puitteita. Alhaalta ylöspäin suuntautuva toiminta muotoutuu parhaimmillaan tekijöidensä näköiseksi, jolloin se voi myös sitouttaa ympäristön sekä yhteisön rakentamiseen. Toiminnan sisällön määrittelyn lisäksi materiaalsen ympäristön omannäköisyys on tärkeää. Kaupunkitilan valmiiksi rakenne-

tut tilat sisältävät määritelmiä, jotka kuvastavat ulkopuolisten näkemyksiä siitä, mikä kaupungissa on sallittua ja toivottua.

Hallinnollisesta näkökulmasta saattaisi olla tarvetta luottamukselle siihen, että omaehtoinen ja kokeellinen toiminta voisi olla tavoitteellista sekä todellisia ratkaisuja tuottavaa. Omaehtoisesta luonteestaan huolimatta kaupunkiviljelyssä ei muodosteta suhdetta ympäristöön mieltävaltaisesti osallistujien omien kiinnostuksen kohteiden perusteella, vaan siihen vaikuttavat toiminnan sosiaaliset prosessit ja materiaallinen ympäristö. Kaupunkiviljelyn tavoitteellisuus voi kuitenkin näyttäytyä muutoin kuin suoraviivaisena päämäärien toteuttamisena, kun toiminta muotoutuu tekemisen myötä. Kaupunkikehittämisessä ennakoimattomuus voitaisiinkin nähdä jopa mahdollisuutena luoda uudenlaista kaupunkitilaa ja aktivoida ihmisiä toimintaan. Toisaalta luottamuksen varjopuolena voi olla liiallisten vaatimusten muodostaminen, mikäli toiminnan odotetaan ratkaisevan sellaisia ongelmia, joihin siinä ei välttämättä ole mahdollisuuksia. Luottamuksen tulisi siten perustua eri osapuolten väliseen ymmärrykseen siitä, millaiseksi omaehtoisen toiminnan tehtävä nähdään.

Kiinnostavaa olisikin tarkastella laajemmin, millaisia mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalla nähtäisiin olevan kaupunkien toiminnalliseen ja sosiaalisesti kestäväan kehittämiseen. Yhdeksi mahdolliseksi lähestymistavaksi näkisin sen tarkastelemisen, millaisilla tavoilla hallinnollisten ja omaehtoisen toiminnan tahojen näkökulmia voitaisiin saada kohtaamaan. Olemassa olevista kontaktipinnoista voitaisiin havainnoida esimerkiksi sitä, miten kommunikaation sujuvuus ja avoimuus toteutuu. Lisäksi huomiota voisi kiinnittää siihen, nähdäänkö omaehtoiset toiminnot pidemmän aikavälin prosesseina vai tiettyjä tavoitteita toteuttavina projekteina. Havaintojen pohjalta voitaisiin kehittää yhteistyölle joustavia ja luovia toimintatapoja.

Kolmannen sektorin toiminnallisten tapojen huomioiminen kaupunkikehittämisessä vaatii ymmärrystä siitä, miten yhden tapauksen tulokset eivät ole sellaisenaan siirrettävissä. Esimerkiksi vertailevan tutkimuksen avulla voitaisiin saada tarkemmin esiin, miten tilaa tuotetaan erityyppisissä toiminnoissa ja prosesseissa. Kaupunkitilojen tuottaminen muodostuu sen mukaan, millaisessa sosiaalisessa ja materiaalisessa ympäristössä ihminen toimii. Ei olekaan välttämättä saada yksinkertaista saada vastauksia siitä, millä tavoin kokemuksellisuutta tulisi lähestyä kaupunkikehittämisessä. Täsmällisten tavoitteiden ja strategioiden asemesta keskeistä voisikin olla kaupunkien rakentumisen dialogisuuden ja prosessimaisuuden ymmärtäminen.

Tällöin tavoitteiden muotoilussa saatettaisiin joutua huomioimaan, että niitä pystytään prosessien edetessä muokkaamaan yhteistyössä kehittämisen eri tahojen kanssa. Myös kestäväan kehitykseen liittyvissä arvioissa ja tavoitteissa on havaittavissa, miten kaupunkikehittäminen ei onnistu asettamalla valmiita menetelmiä, vaan muodostamalla ne yhdessä kansalaisten kanssa sekä edistämällä omaehtoista aktiivisuutta.

Lähteet

Alasuutari, Pertti. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Alatalo, Anni. 2014. Yhteismaa mahdollistaa luovan yhteisöllisyyden.

Viitattu 23.10.2015. Julkaistu 11.04.2014.

Saatavilla osoitteesta:

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/04/11/yhteismaa-mahdollistaa-luovan-yhteisollisyyden>

Bendt, Pim, Barthel, Stephan & Colding, Johan. 2013. Civic greening and environmental learning in public-access community gardens in Berlin. *Landscape and Urban Planning*, 109:1, 18–30.

Blecha, Jennifer & Leitner, Helga. 2014. Reimagining the food system, the economy, and urban life: new urban chicken-keepers in US cities. *Urban Geography*, 35:1, 86–108.

Colantonio, Andrea & Dixon, Tim. 2010. *Urban Regeneration and Social Sustainability: Best Practice from European Cities*. Hoboken, NJ, USA. Wiley-Blackwell.

Copeman, Dick. 2008. *Permaculture: Design Principles for Urban Sustainability*. Teoksessa Anitra Nelson (toim.) *Steering Sustainability in an Urbanising World : Policy Practice and Performance*. Abingdon, Oxon, GBR: Ashgate Publishing Group, 43–54.

Cornelius, Nelarine & Wallace, James. 2010. Cross-Sector Partnerships: City Regeneration and Social Justice. *Journal of Business Ethics* 94:1, 71–84.

Dempsey, Nicola, Bramley, Glen, Power, Sinéad & Brown, Caroline. 2011. The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development* 19:5, 289–300.

Dodo ry. 2015a. Dodo ry.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://www.dodo.org/dodo-ry>

Dodo ry. 2015b. Dodon toimintasuunnitelma 2013.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://dodo.org/uutiset/dodon-toimintasuunnitelma-2013>

Dodo ry. 2015c. Megapolis.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://dodo.org/ryhmat/megapolis>

Eizenberg, Efrat. 2012. The Changing Meaning of Community Space: Two Models of NGO Management of Community Gardens in New York City. *International Journal of Urban and Regional Research*, 36, 106–120.

Firth, Chris, Maye, Damian & Pearson, David. 2011. Developing “community” in community gardens. *Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability*, 16:6, 555–568.

Harju, Aaro. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. Tampere: Vastapaino, 58–80.

Harju, Aaro. 2015. Kansalaisyhteiskunnan keskeiset ominaispiirteet. Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta: http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan_keskeiset_ominaispiirteet

Hart, Adam. 2003. A Neighbourhood Renewal Project in Dalston, Hackney: Towards a New Form of Partnership in Inner City Regeneration. *Journal of Retail and Leisure Property* 3: 237–245.

Helander, Voitto. 1998. Kolmas sektori. Helsinki: Gaudeamus.

Helsingin kaupunginkanslia. 2011. Dodo ry:lle Helsingin ympäristöpalkinto 2011 - kaupunkiviljelyä myös Kalasatamassa ja Pasilassa. Viitattu 23.10.2015. Julkaistu 3.11.2011. Saatavilla osoitteesta: <http://www.uuttahelsinki.fi/fi/uutiset/2011-11-03/dodo-rylle-helsingin-ymparistopalkinto-2011-kaupunkiviljelya-myo-kalasatamassa>

Hirsjärvi, Sirkka. 2013a. Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset. Teoksessa Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi, 221–230.

Hirsjärvi, Sirkka. 2013b. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi, 123–166.

Häikiö, Liisa & Niemenmaa, Vivi. 2008. Valinnan paikat. Teoksessa Markus Laine, Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 41–56.

Häkli, Jouni. 2008. *Meta Hodos*. Johdatus ihmismääntieteeseen. Tampere: Vastapaino.

Jyrkäs, Petra. 2012. Kaupunkiviljely. Ilmankos-päätösseminaarin esitysdia.

Kankainen, Tomi & Siisiäinen, Martti. 2009. Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkömät Suomessa. Teoksessa Oikeusministeriö. *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5, 90–137.

Kaupunkiviljely. 2012. Uusi kaupunkiviljelmä Tukutorin Teurastamon pihalle. Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta: <http://kaupunkiviljely.fi/uusi-kaupunkiviljelma-tukutorin-teurastamon-pihalle/>

Kaupunkiviljely. 2015. Dodon viljelijät.
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://kaupunkiviljely.fi/dodon-viljelijat/>

Kingsley, Jonathan 'Yotti' & Townsend Mardie. 2006. 'Dig In' to Social Capital: Community Gardens as Mechanisms for Growing Urban Social Connectedness. *Urban Policy and Research*, 24:4, 525–537.

Knuuttila, Seppo. 2006. Paikan moneus. Teoksessa Seppo Knuuttila, Pekka Laaksonen & Ulla Piela (toim.) *Paikka. Eletty, kuviteltu, kerrottu. Kalevalaseuran vuosikirja 85*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 7–11.

Kurtz, Hilda. 2001. Differentiating Multiple Meanings of Garden and Community, *Urban Geography*, 22:7, 656-670.

Käymäläseura Huussi ry. 2013. Vuoden huussiteko 2013 -palkinto yllätti kaupunkiviljelijät.
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://www.huussi.net/toimintamme/referenssit-ja-palkinnot/vuoden-huussiteko-2013/>

Kääntöpöytä. 2012a. Kääntöpöytää kattamassa.
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://kaantopoyta.fi/kaantopoytaa-kattamassa/>

Kääntöpöytä. 2012b. Helka ry palkitsee Vuoden 2012 tekona Dodo ry:n kaupunkiviljelyryhmän Keski-Pasilaan toteuttaman Kääntöpöydän
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://kaantopoyta.fi/helka-ry-palkitsee-vuoden-2012-tekona-dodo-ryn-kaupunkiviljelyryhman-keski-pasilaan-toteuttaman-kaantopoydan/>

Kääntöpöytä. 2015.
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://kaantopoyta.fi/mika/>

Laine, Markus & Peltonen, Lasse. 2008. Ikkuna muutokseen. Teoksessa Markus Laine, Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 93–110.

Lappi, Tiina-Riitta. 2007. ”Neuvottelu tilan tulkinnoista : etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa” Jyväskylän Yliopisto.

Megapolis 2025. 2015. Ohjelma.
Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:
<http://megapolis2025.org/ohjelma/>

Nurmenniemi, Veera. 2013. Urban Gardening and Civic Cultivation – The Environmental Organization Dodo Promoting the Urban Gardening Practice. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos.
Saatavilla osoitteesta:
<http://hdl.handle.net/10138/41846>

Nylund, Marianne. 2000. *Varieties of Mutual Support and Voluntary Action – A Study of Finnish Self-Help Groups and Volunteers*. Helsinki: Finnish Federation for Social Welfare and Health.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. Tampere: Vastapaino, 13–38.

Pitt, Hannah. 2014. Therapeutic experiences of community gardens: putting flow in its place. *Health & Place*, 27, 84–91.

Puusniekka, Anna & Saaranen-Kauppinen, Anita. 2006. 7.3.4 Teemoittelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Ridell, Seija, Kymäläinen, Päivi & Nyyssönen, Timo. 2009. Julkinen tila tänään – kuhinaa lo-mittuvilla rajapinnoilla. Teoksessa Seija Ridell, Päivi Kymäläinen ja Timo Nyyssönen (toim.) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalitiloissa*. Tampere: Tampere University Press, 7–38.

Saarela, Sanna-Riikka & Söderman, Tarja. (toim.) *Kestävät kaupunkiseudut – Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi*. Suomen ympäristö 25/2011.

Saarela, Sanna-Riikka & Söderman, Tarja, Kopperoinen, Leena, Väre, Seija, Valli, Raisa & Yli-Pelkonen, Vesa. 2011. Loppupäätelmät. Teoksessa Sanna-Riikka Saarela & Tarja Söderman (toim.) *Kestävät kaupunkiseudut – Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi*. Suomen ympäristö 25/2011, 187–190.

Saarikangas, Kirsi. 2002. Merkityksellinen tila: lähiöasuminen arkkitehtuurin, asukkaiden, menneen ja nykyisen kohtaamisena. Teoksessa Taina Syrjämaa & Janne Tunturi (toim.) *Eletty ja muistettu tila*. Helsinki: SKS, 48–75.

Sandoval, Gerardo. 2010. *Immigrants and the Revitalization of Los Angeles: Development and Change in Macarthur Park*. Cambria Press, New York.

Shen, Li-Yin, Ochoa, J. Jorge, Shah, Mona N., Zhang, Xiaoling. The application of urban sustainability indicators - A comparison between various practices. *Habitat International*. 35:1, 17–29.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2013. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Upola, Terhi. 2012. Kaikki kuhertelevat nyt sissiviljelijän kanssa.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://uusimusta.squarespace.com/etusivu/2012/4/19/kaikki-kuhertelevat-nyt-sissiviljelijan-kanssa.html>

Virtanen, Anne. 2000. Tilasta paikkaan, estetiikasta ekologiaan. Maantieteellisiä tulkintoja eletystä kaupungista. Turun yliopiston julkaisuja C 155: Turku.

Vuolteenaho, Jani. 2002. "Uusia sanoja, uusia maailmoja" : tekstuaalisuus, sosiaalisesti tuotettu tila ja maantieteen kulttuurinen käänne. Terra 114: 4, 237–252.

Väärälä, Reijo. 2014. Sosiaalinen kaupunkistrategioissa - Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Raportti: 2014_010. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

WDC 2012. Kääntöpöytä – kaupunkiviljelypuutarha. World Design Capital.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://wdchelsinki2012.fi/ohjelma/2011-11-04/kaantopoyta-kaupunkiviljelypuutarha>

Wijkström, F. 1996. Den ideella sektorns roll i välfärdssamhället. Teoksessa C. Arvidsson (toim.) Demokratins utmaning: Politikens gränser och det civila samhällets möjligheter. Falun. Ekerlids Förlag.

Yeung, Anne Birgitta. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa - ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry.

Yeung, Anne Birgitta. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Miten mallintaa motivaatiota? Teoksessa: Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.). Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104–125.

Ylitalo, Silja. 2012. Kääntöpöytä-kahvila. Maailman Kuvalehti 5/2012.

Viitattu 23.10.2015. Saatavilla osoitteesta:

<http://www.maailmankuvalehti.fi/palstat/11296>

Liite: Teemahaastattelurunko

1. Taustoittavia kysymyksiä/alkulämmittely

Miten olet lähtenyt mukaan Dodon toimintaan?

...miksi mukana, millaisiin projekteihin osallistunut

Miten kiinnostuit Kääntöpöydästä?

Miten kuvailisit omaa tehtävääsi Kääntöpöydällä?

Mikä on ollut tärkeää toimintaan osallistumisessa? Mikä on ollut haasteellista?

2. Toiminnan tila

Millaiset asiat tekevät Kääntöpöydästä sinulle paikkana erityisen?

...sijainti: kodin ulkopuolella, käyttämätön tila, julkinen/näkyvä tila

...luonne: itse tehty tila

Miten Kääntöpöytä eroaa muista kaupunkiviljelypaikoista(/järjestötoiminnan paikoista), joissa olet käynyt tai viljellyt?

...jos on esim. viljelypalsta, kasvihuone, miksi haluaa silti Kääntöpöydälle

3. Toimintatavat

Mitä sinulle on merkinnyt se, että Kääntöpöydällä olet (mahdollisesti) voinut tehdä muitakin asioita kuin viljelyä? Miten olet voinut valita/millainen tilanne, kun valitsit?

Millaisissa asioissa olet kokenut voivasi toimia sen mukaan, miten itse ehdit tai jaksat?

Miltä on tuntunut saada vastuuta?

4. Toiminnan konkreettisuus/näkyvyys

Millainen merkitys sinulle on ollut tehdä jotain konkreettista?

...millaista on nähdä jonkin asian valmistuvan/kasvavan

...millaista on tehdä jotakin konkreettista julkiseen/näkyvään tilaan

Millainen tilanne on jäänyt erityisesti mieleen, kun ulkopuolisia kiinnostuneita on tullut paikalle?

Miltä on tuntunut/millaista on ollut, kun joku muu (osallistuneista & ulkopuolisista) on

...syönyt jotain itse kasvattamaasi?

...käyttänyt jotain, mitä on ollut itse tekemässä?

...huomioinut (esim. mediassa) toimintaa, johon itse olet osallistunut?

5. Toiminnan yhteisöllisyys

Miten olet tutustunut muihin Kääntöpöydän toimintaan osallistuneisiin?

...jos tullut yksin mukaan, miltä tilanne tuntui

...millaisissa tilanteissa esim. tekemisen parissa

Millaisista asioista olet kokenut voivasi jutella muiden kanssa?

Miten olet kokenut voivasi puhua omista mielipiteistäsi?

Millaiset asiat olet kokenut tärkeäksi tehdä yhdessä muiden kanssa? Millaiset asiat taasen yksin? Miksi?

(Muut kaverit Kääntöpöydällä?)

6. Toiminnan tiedollisuus

Millaisia uusia asioita olet oppinut?

Millainen oppimistilanne on jäänyt erityisesti mieleen?

...miltä tuntui, kun oli oppinut jonkin uuden asian

Miten olet voinut jakaa omaa tietämystäsi?

Millaisia kokemuksia on syntynyt?

Millaisia elämyksiä/tunteita toimintaan liittyy?

Mikä tekee Kääntöpöydän toiminnasta erilaista kuin muu järjestötoiminta/Dodon jutut?